

SUMQAYIT ŞƏHƏR SƏMƏD VURĞUN ADINA

MƏRKƏZİ KİTABXANA

Heydər Əliyev Sumqayıtda

SUMQAYIT ŞƏHƏR SƏMƏD VURĞUN ADINA
MƏRKƏZİ KİTABXANA

Sumqayıt Azərbaycan xalqının birlik, həmrəylik şəhəridir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev

Sumqayıtlılar xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin diqqət və qayğısını həmişə hiss etmişlər. Sumqayıtın sosial-iqtisadi inkişafında, sənaye strukturlarının formalaşmasında, elmin, təhsilin, mədəniyyətin tərəqqisində onun müstəsna əməyi vardır. Siyasi hakimiyyəti dövründə 16 dəfə Sumqayıtda olan Heydər Əliyevin hər səfəri şəhərin tarixində əlamətdar hadisə olmuşdur.

Səməd Vurğun adına Mərkəzi kitabxananın əməkdaşlarının hazırladıqları “***Heydər Əliyev Sumqayıtda***” elektron resursu ulu öndərin Sumqayıt səfərləri barədə materiallar daxil edilmişdir.

MÜNDƏRİCAT

- ▶ **I SƏFƏR .**
RUMİNİYA NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ «ÜZVİ SINTEZ» ZAVODUNDA OLMUŞ,
SOVET -RUMİN DOSTLUĞU MITİNGİNDƏ İŞTİRAK ETMİŞDİ
(7 aprel 1971- ci il) 4
- ▶ **II SƏFƏR .**
AZƏRBAYCAN BORU PROKAT ZAVODUNUN PARTİYA KOMİTƏSİNİN
KONFRANSINDA İŞTİRAKİ VƏ ÇIXIŞI
(30 noyabr 1973- cü il) 5
- ▶ **III SƏFƏR .**
PARTİYA KOMİTƏSİNİN 18-Cİ KONFRANSINDA İŞTİRAKİ VƏ NİTQİ
(31 yanvar 1974- cü il) 7
- ▶ **IV SƏFƏR .**
SSRİ-I NAZİRLƏR SOVETİ SƏDRİNİN BİRİNCİ MÜAVİNİ N.TIXONOVLA
BİRLİKDƏ SUMQAYITDA (28 fevral 1974-cü il) 15
- ▶ **V SƏFƏR .**
SUMQAYIT ŞƏHƏRİNİN 25 İLLİK YUBİLEYİ İLƏ ƏLAQƏDAR TƏŞKİL OLUNMUŞ
TƏNTƏNƏLİ TƏDBİRDƏ NİTQİ
(27 noyabr 1974-cü il) 16
- ▶ **VI SƏFƏR .**
SOV.İKP -NİN KATİBİ V. ZİMYANINI İLƏ BİRLİKDƏ SUMQAYITDA
(25 yanvar 1978- ci il) 23
- ▶ **VII SƏFƏR .**
SSRİ ALI SOVETİ RƏYASƏT HEYƏTİ SƏDRİNİN BİRİNCİ MÜAVİNİ
V. V. KUZNETSOV İLƏ BİRLİKDƏ SUMQAYITDA
(5 oktyabr 1979-cu il) 24
- ▶ **VIII SƏFƏR .**
SUMQAYITIN BİR SIRA SƏNAYE OBYEKTlərİNDƏ VƏ SOSIAL-MƏDƏNİ
OBYEKTlərDƏ FƏHLƏLƏRLƏ, MÜTƏXƏSSİSLƏRLƏ, ŞƏHƏR SAKİNLƏRİ İLƏ
GÖRÜŞÜ (8 aprel 1981-ci il) 26

▶ IX SƏFƏR . S. VURĞUN ADINA MƏDƏNİYYƏT SARAYINDA KEÇİRİLƏN ŞƏHƏR PARTIYA FƏALLARI YIĞINCAĞINDA NITQI (9 aprel 1981-ci il)	29
▶ X SƏFƏR . AZƏRBAYCAN BORU-PROKAT ZAVODUNDA KEÇİRİLƏN LENİN CÜMƏ GÜNÜNDƏ MƏRUZƏSİNDƏN (12 fevral 1982-ci il)	34
▶ XI SƏFƏR . MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ KİMİ İLK DƏFƏ SUMQAYITDA (18 dekabr 1993-cü il)	43
▶ SUMQAYITIN TARIXI MUZEYİ QARŞISINDA NITQI (18 ekabr 1993-cü il)	44
▶ XII SƏFƏR . BMT İNKİŞAF PROQRAMININ RƏHBƏRİ GEYMS QUSTAV SPETİN SUMQAYITDA QARŞILANMASI MƏRASİMİNDƏ ÇIXIŞI (2 iyun 1996-cı il)	46
▶ "AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA İNSAN İNKİŞAFINA DAİR HESABAT" KİTABININ TƏQDİMAT MƏRASİMİNDƏ ÇIXIŞI (2 iyun 1996-cı il)	48
▶ TƏQDİMAT MƏRASİMİNDƏN SONRA BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSI (2 iyun 1996-cı il)	55
▶ XIII SƏFƏR . XIII SƏFƏR . AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZENTLIYINƏ NAMİZƏD HEYDƏR ƏLİYEVİN SUMQAYIT ŞƏHƏRİNİN SEÇİCİLƏRİ İLƏ GÖRÜŞÜ (27 sentyabr 1998)	57
..	
▶ XIV SƏFƏR . SUMQAYITDA EP-300 İSTEHSALATINDA BUXAR- GENERATOR QURĞUSUNUN ÖZÜLÜNÜN QOYULMASI MƏRASİMİNDƏ NITQI (24 mart 1999-cu il)	59
.....	
▶ XV SƏFƏR . SUMQAYITDAKİ ETİLEN-POLİETİLEN ZAVODUNDA BUXAR- GENERATOR QURĞUSUNUN İSTİFADƏYƏ VERİLMƏSİ MƏRASİMİNDƏ NITQI (7 iyul 2001-ci il)	62
▶ XVI SƏFƏR SUMQAYIT ŞƏHƏR FƏALLAR YIĞINCAĞINDA NITQI (03 aprel 2003- cü il)	67

**RUMİNYA NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ İLƏ «ÜZVİ SINTEZ» ZAVODUNDA OLMUŞ,
SOVET -RUMIN DOSTLUĞU MITİNGİNDƏ İŞTİRAK ETMİŞDİ**

7 aprel 1971- ci il

Aprelin 7 - də “Əziz rumın dostlar, xoş gəlmisiniz” sözləri yazılmış qırmızı transparentlar Sumqayıtın küçələrini, meydanlarını və binalarını bəzəmişdi.

Gənc şəhərin zəhmətkeşləri Rumıniya kommunistlərinin elçilərini səmimi qarşıladılar. Sumqayıtın rəmzi qapıları önündə qonaqları ictimaiyyətin nümayəndələri qarşıladılar. Pionerlər nümayəndə heyətinin üzvlərinə çiçək dəstələri təqdim etdilər.

Maşınlar karvanı şəhərin küçələrindən, yeni tikintilər və geniş bulvar boyunca keçdi.

Kimya sənayesinin yüksək sürətlə inkişaf etdiyi Rumıniyadan gəlmiş qonaqları ölkədə ən böyük kimya müəssisələrindən biri olan Oktyabr inqilabının 50 illiyi adına kimya kombinatı xüsusilə maraqlandırdı. Qonaqlar ölkəmizdə sintetik qlitserinin və onun əsas yarım məhsulunun sənaye miqyasında ilk istehsalı ilə tanış oldular, bir qrup qurğunu uzaqdan idarə edən mərkəzi pultla baxdılar.

Kombinat idarəsinin qarşısındakı geniş meydanda izdihamlı sovet - rumın dostluğu mitinqi oldu.

Mitinqdə Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi H. Ə. Əliyev, SSRİ Nazirlər Soveti Sədrinin müavini M. A. Leselko, Sov. İKP MK-nın şöbə müdiri V. M. Buşuyev, Azərbaycan KP MK katibləri D. P. Quliyev, H. X. İbrahimov, H. N. Seyidov, Sovet İttifaqının RSR-dəki səfiri V. İ. Drozdenko, Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti sədrinin müavinləri Ə. Ç. Ləmbəranski, Ş. Ə. Rasizadə, Azərbaycan SSR xarici işlər naziri T. Ə. Tahirova iştirak etdilər.

Rumıniya tərəfindən RKP MK İcraiyyə Komitəsinin üzvləri, RSR Nazirlər Şurası sədrinin müavinləri L. Reutu və Y. Fazekas, RSR-in Sovet İttifaqındakı səfiri T. Marinesku və RKP nümayəndə heyətini Azərbaycana səfərində müşayiət edən digər rumın yoldaşlar mitinqdə idilər.

“Kommunist”.- 1971.- 8 aprel.- s. 1-2.

**AZƏRBAYCAN BORU PROKAT ZAVODUNUN PARTIYA KOMİTƏSİNİN
KONFRANSINDA İŞTİRAKI VƏ ÇIXIŞI**

30 noyabr 1973- cü il

V.İ. Lenin adına Azərbaycan boru-prokat zavodunda partiya konfransı.

V.İ. Lenin adına Azərbaycan boru-prokat zavodunun kommunistləri noyabrın 30-da keçirilən hesabat-seçki partiya konfransına coxdan hazırlaşdılar. Kommunist A.Əmrahovun poladəridənlər briqadası beşilliyin üçüncü, həlledici ilinin planını yerinə yetirdiyi haqqında marten sexində birinci raport vermiş və dekabrın axırınadək əlavə olaraq 2.300 ton metal əritmək haqqında yeni yüksək öhdəlik qəbul etmişdir. “140”stanında soyuq boru emalı sahəsinin əməkçiləri gələn ilin hesabına işləməyə başlamışlar. Prokat və boru-prokat sexlərinin kollektivləri illik sosialist öhdəliklərini yerinə yetirmişlər. Bütövlükdə zavod on bir aylıq planı noyabrın 25-də yerinə yetirmişdir.

Əvvəlki partiya konfransından ötən iki il ərzində Azərbaycan KP Mərkəzi Komitəsi qərarının yerinə yetirilməsi üçün çox gərgin iş görülmüşdür. Bu qərar müəssisənin uzun müddət geri qalması ilə əlaqədar olaraq qəbul edilmişdi. Təsərrüfata partiya rəhbərliyinin formaları və metodları təkmilləşdirildikcə, istehsalatda kommunistlərin də avanqard rolu yüksəlir, partiya qrupları və ilk partiya təşkilatlarının iş bacarığı artır, istehsalın təşkili, yeni texnikanın və texnologiyanın tətbiqi məsələləri getdikcə daha müvəffəqiyyətlə həll edilirdi. Nəhayət işdə dönüş yarandı. Metallurqlar beşilliyin əvvəlində dövlət qarşısında əmələ gəlmiş borcu nəinki ödədilər, hətta 1,7 milyon manatlıqdan çox əlavə məhsul satdılar.

... Respublikada qara metallurgiyanın əsas müəssisəsi sayılan bu zavodda 1.200-dən çox kommunisti birləşdirən partiya təşkilatının nümayəndələri Səməd Vurğun adına mədəniyyət sarayının geniş salonunda toplaşmışdılar.

Sov.İKP leninci Mərkəzi Komitəsinin Siyasi Bürosu böyük ruh yüksəkliyi ilə konfransın fəxri rəyasət heyətinə seçildi.

Partiya komitəsinin katibi Y.Nəsibov hesabat məruzəsi ilə çıxış etdi. Məruzəçi zavod kommunistlərinin fəaliyyətinin yekunlarını təhlil edib ümumiləşdirdi, müvəffəqiyyətlərin necə qazanıldığından və indi necə möhkəmləndirildiyindən, istehsalın kəmiyyət göstəricilərini, xüsusən keyfiyyət göstəricilərini hər vasitə ilə yaxşılaşdırmaq üçün kollektivin səylərini partiya təşkilatının necə səfərbərliyə aldığından danışdı. Bu ilin noyabrında müəssisə istehsal həcmnin artırılmasına görə 1974-cü il üçün nəzərdə tutulan səviyyəyə çatmışdır.

Məruzəçi və müzakirələrdə çıxış edənlər təşkilatçılıq işinin, siyasi işin yaxşılaşdığını və sosializm yarışına partiya rəhbərliyinin gücləndiyini qeyd etdilər. Bu il marten sexi ölkə poladəridənlərinin Ümumittifaq yarışında iki dəfə qələbə qazanmışdır. Doqquz aydır ki, zavod Kirovakan şəhərinin keçici Qırmızı Bayragını əlində saxlayır. Sumqayıtlılar bu şəhərin əməkçiləri ilə yarışirlar.

Kommunistlər müəssisənin yeni texnika ilə təchiz olunmasına və metallurqların əmək şəraitinin yaxşılaşdırılmasına dair kompleks proqramın həyata keçirilməsini ciddi nəzarət altına almışlar. Hesabat dövründə 160 yenilik tətbiq olunmuş və bunlar boru buraxılışını 10,3 faiz artırmağa, istehsalda itkiləri xeyli azaltmağa, çox zəhmət tələb edən onlarca əməliyyatı mexanikləşdirməyə və avtomatlaşdırmağa imkan vermişdir. Sürtünmə metodu ilə qaynaq edilmiş qıfılları olan boruların istehsalına başlanmışdır. Qoruyucu və nasos-kompressor borularının uclarını bərkitmək üçün yeni termin üsul tətbiq olunur, habelə hidrogen sulfid mühitinin dağıdıcı təsirinə davamlı borular buraxılışı təşkil edilir.

Konfransda istehsalın idarə edilməsində və partiya təşkilatının fəaliyyətində olan nöqsanlar yüksək partiya tələbkarlığı mövqelərindən aşkara çıxarıldı. Məhsulun keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq üçün istifadə edilməyən ehtiyat mənbələri haqqında, yeni ili yaxşı başlamaq üçün hələ görülməli tədbirlər haqqında ətraflı və prinsipial söhbət oldu.

Çıxış edənlər göstərdilər ki, zavod ölkənin neftçiləri qarşısında çox borcludur. İlin əvvəlindən bəri neftçilərə nəzərdə tutulduğundan təqribən 27 min ton az boru verilmişdir. Marten sexində texnoloji intizamın tez-tez pozulması möhkəm borular istehsalı üçün lazım olan bərk polad növləri əridilməsinin azaldılmasına gətirib çıxarmışdır.

Poladəridən F. Cəfərov bu barədə danışaraq qeyd etdi ki, bu il ərintilərin 28 faizi texnologiya şərtləri pozulmaqla buraxılmışdır. O, bir sıra faktlar gətirib göstərdi ki, marten peçlərinin düzgün işlədilməməsi onların təmirarası işləmə müddətini azaldır. Halbuki bu adlı-sanlı poladəridən təcrübədə sübut etmişdir ki, bu işi daha yaxşı təşkil etmək olar. İlin əvvəlindən bəri o, bütün ərintilərin 40 faizini vaxtından əvvəl vermişdir. Bunun sayəsində də F.Cəfərovun başçılıq etdiyi briqada öz öhdəliyini təqribən bir dəfə yarım artıqlaması ilə yerinə yetirmiş, plandan əlavə təqribən 1.300 ton polad vermişdir. F.Cəfərov poladəridənlərin təcrübəsindən danışdı, üzürsüz işə çıxmayıb kollektivin işinə mane olanları ciddi tənqid etdi.

Boru-prokat sexinin partiya komitəsinin katibi P. Bədirov və zavodun mərkəzi laboratoriyasının mühəndisi B. Nojin dedilər ki, kommunistlər texniki tərəqqinin təşkilatçıları və bayraqdamları olmalı, marksizm-leninizm nəzəriyyəsini və iqtisadi bilikləri təbliğ etməlidirlər. Partiya maarifi sistemində, iqtisadi təhsil və kommunist əməyi məktəblərində zavodun 4 mindən artıq metallurqu məşğul olur. Bədirov yoldaş konfransda bildirdi ki, sex partiya komitəsi kommunistlərin tapşırılan iş üçün yüksək məsuliyyət ruhunda tərbiyələndirilməsinə ciddi fikir verir.

Fasonlu tökmə sexinin ustası S.Maşayevanın çıxışı maraqla dinlənildi. O, müəssisənin fəhlə qadınlarının əməyə şüurlu yaradıcılıq münasibətindən danışdı. Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsi bürosunun üzvü Zəminə Həsənova, prokat sexinin baş operatoru, Azərbaycan KP MK üzvü Martina Sinyakina, marten sexinin briqadiri, Lenin ordeni ilə təltif olunmuş kommunist Valentina Skaçkova, dəmir yol sexinin yenilikçisi, partiya üzvü Seda Hambartsumyan və bir çox başqa metallurq qadınlar istehsalatda zərbəçi kimi işləməklə bərabər partiya işi və ictimai işlə də fəal məşğul olur, vətənpərvərlik təşəbbüsləri göstərirlər.

Zavod komsomol komitəsi katibinin müavini V.Kərimova hamilik yolu ilə 440 yenilikçi hazırlayıb onlara əlaqədar peşələri öyrətmiş 120 veterana gənclər adından səmimi təşəkkür etdi. İndi hər dörd gənc metallurqdan biri ali məktəblərdə, texnikumlarda, fəhlə gənclər məktəblərində təhsil alır. Hesabat dövründə təqribən 2 min gənc metallurq öz ixtisasını artırmışdır. Natiq komsomol komitəsi barəsində tənqidi qeydlərin düzgün olduğunu etiraf edib konfransı əmin etdi ki, bu tənqiddən lazımi nəticələr çıxarılacaqdır.

Zavodun texniki peşə məktəbinin direktoru N. Hacımirzəyev öz çıxışında yeni metallurq kadrları hazırlanması kimi böyük və mühüm məsələdən danışdı. Zavod həmkarlar ittifaqı komitəsinin sədri A.Zeynalov "Sosializm yarışının təşkilini daha da yaxşılaşdırmaq haqqında" Sov.İKP MK-nın qərarını zavod həmkarlar ittifaqı təşkilatının necə yerinə yetirməsindən bəhs etdi.

Prokat sexinin rəisi S.İbrahimov metallurqların yaradıcılıq fəallığının artmasına aid bir sıra fərəhli misallar gətirdi. Metala qənaət uğrunda hərəkətə başlamış "700" stanı partiya qrupunun yenilikçilik təşəbbüsü kollektivdə rəğbətlə qarşılanmışdır. Bu, gözəl nəticələr vermişdir. Bu hərəkətə qoşulanların qənaət etdikləri metal hesabına əlavə olaraq 4 min tondan çox boru pəstahı hazırlanmışdır. İbrahimov yoldaş göstərdi ki, müəssisənin partiya komitəsi sexlərin işinin planlaşdırılması və əlaqələndirilməsi məsələlərinə, zavod daxilində kooperativləşmənin təkmilləşdirilməsinə kifayət qədər fikir vermir. "850" və "700" stanları zay məhsul buraxılışını 1972-ci ildəkinə nisbətən müvafiq surətdə cəmi 0,22 və 0,49 faiz azaltmışdır. Natiq dedi: Bu rəqəmlər sübut edir ki, biz, sex rəhbərləri, sex partiya təşkilatı məhsulun keyfiyyətinin yaxşılaşmasına lazımınca qayğı göstərmirik. Vəziyyəti düzəltmək üçün yaxın vaxtlarda təsirli tədbirlər görülməkdir.

Müzakirələrdə çıxış edən başqa yoldaşlar kimi zavodun direktoru İ.Usaçov da müəssisənin işindəki müsbət dəyişikliklərdən deyil, neft sənayesi üçün boru buraxılışının genişləndirilməsini, məmulatın keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasını ləngidən nöqsanlardan daha çox danışdı. zay məhsul

buraxılmasında marten sexinin təqsiri çoxdur. Burada 10 ay ərzində neft çeşidinə uyğun borular istehsalı üçün yaramayan 106 min ton polad əridilmişdir. Polad sexində və bəzi başqa sexlərdə də məhsulun keyfiyyətini artırmaq məsələləri ləng həll edilir, lazımi əzmkarlıq və təşəbbüskarlıq göstərilmir.

Son vaxtlar məhsulun keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq sahəsində müəyyən iş görülmüşdür və bunun nəticələri göz qabağındadır. Lakin bunlar qoruyucu qazma və nasos-kompressor boruları, xüsusən də termik üsulla emal edilən möhkəm borular istehsalına dair gələn ilin artan tapşırıqlarının yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar bir sıra problemləri əsaslı surətdə həll etmək yolunda yalnız ilk addımlardır.

Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi H.Ə.Əliyev yoldaş çıxış etdi. O, həmin gün zavodda olmuş, metallurqların böyük təsərrüfatının bir çox sahələrinin, o cümlədən yeməxananın işi ilə tanış olmuş, fəhlə və mütəxəssislərlə söhbət etmişdi.

Əliyev yoldaş öz çıxışında dedi ki, Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının ardıcılıqla yeritdiyi Lenin xarici siyasəti beynəlxalq miqyasda bir-birinin ardınca qələbələr qazanır. Sov.İKP XXIV qurultayının qəbul etdiyi sülh proqramının dönmədən həyata keçirilməsi gərginliyin zəifləməsinə kömək edir. Sovet adamları fəxr edirlər ki, indi beynəlxalq şəraitin yaxşılaşdırılmasında qazanılan bütün müvəffəqiyyətlər partiyamızın, Sov.İKP MK Siyasi Bürosunun və şəxsən Mərkəzi Komitənin Baş katibi L.İ. Brejnev yoldaşın böyük, həqiqətən nəhəng işinin nəticəsidir.

Əliyev yoldaş partiyanın daxili siyasətinin əzəmətli nailiyyətlərindən danışarkən qeyd etdi ki, 1971-1975-ci illər üçün SSRİ xalq təsərrüfatının inkişafına dair plan haqqında Sov.İKP XXIV qurultayının Direktivləri müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilir, sovet xalqının rifahı yüksəlir.

Sonra Əliyev yoldaş Azərbaycan KP MK-nın, onun bürosunun əməli fəaliyyəti haqqında, son zamanlar gördüyü bəzi tədbirlər haqqında konfrans nümayəndələrinə məlumat verdi. O, qeyd etdi ki, respublikanın sənayesi on bir aylıq tapşırığı vaxtından əvvəl yerinə yetirmişdir. Doqquzuncu beşilliyin əvvəlindən bəri Azərbaycan kənd təsərrüfatı inamla inkişaf etməkdədir.

Bu müvəffəqiyyətlər şəhər və kənd əməkçilərinin gərgin səylərinin bəhrəsidir, respublika iqtisadiyyatına partiya rəhbərliyinin yaxşılaşdırılmasının partiya və dövlət intizamının möhkəmləndirilməsinin, yuxarıdan aşağıya doğru məsuliyyətin artırılmasının nəticəsidir.

Sonra Əliyev yoldaş Azərbaycan qara metallurgiyasının ilk müəssisəsi olan boru-prokat zavodunun işindən, müəssisənin partiya təşkilatının fəaliyyətindən ətraflı bəhs etdi. O dedi: Hər dəfə zavoda gələndə yəqin edirsiniz ki, burda təqribən 20 millətin nümayəndələrindən ibarət səmimi kollektiv çalışır. Kollektivin işi heç də həmişə rəvan getməmişdir. Məsələn 1969-cu ildə zavod acınacaqlı vəziyyətdə idi. Buna görə də biz müəssisədə işlərin vəziyyəti ilə dərindən maraqlanmağa, geriliyin səbəblərini aşkara çıxarmağa və bu geriliyin aradan qaldırmağın yollarını müəyyən etməyə məcbur olduq.

Aydın oldu ki, bu gerilik istehsalın yarıtmaz təşkil edilməsinin, yeni texnikaya müəssisə rəhbərlərinin mühafizəkarcasına yanaşmasının və zavod partiya təşkilatının işinin aşağı səviyyədə olmasının nəticəsidir. Həmin dövrdə Sumqayıt şəhər Partiya Komitəsi rəhbərlərinin işində olmuş ciddi nöqsanlar müəssisənin partiya təşkilatının fəaliyyətinə mənfi təsir göstərmişdi.

Zavodun rəhbərliyi möhkəmləndirildi və vəziyyət çox çəkmədən yaxşılaşdı. Sov.İKP MK müəssisədə lazımi qayda yaradılmasına böyük yardım göstərdi. SSRİ Qara Metallurgiya Nazirliyində bunun üçün çox iş görmüşdür. İndi zavod ahəngdar işləyir və beşilliyin yeni zirvələrinin müvəffəqiyyətlə fəth olunması üçün möhkəm zəmin yaradır.

Əliyev yoldaş göstərdi ki, müəssisənin kommunistləri 1968-1970-ci illərdə buraxılmış səhvlərdən ciddi nəticə çıxarmışlar. Partiya təşkilatçılıq işinin və partiya-siyasi işin səviyyəsi yüksəldilmişdir. Lakin hələ bir çox məsələlər vardır ki, onlar da həll edilməlidir. Hər şeydən əvvəl boruların keyfiyyətinin xeyli yaxşılaşmasına nail olmaq, neft sənayesi üçün hər cür çeşidlə borular buraxılması Beşilliyin planlarını müvəffəqiyyətlə yerinə yetirmək, sonrakı illərdə daha səmərəli işləmək üçün

planının yerinə yetirilməsini təmin etmək lazımdır. Dərin və çox dərin qazma işləri üçün neftçilərə mümkün qədər daha çox bərk borular vermək Sumqayıt metallurqlarının şərəf işidir.

sexlərin əsaslı surətdə yenidən qurulmasını sürətləndirməyin, avadanlığın modernləşməsinin və təzələnməsinin, ən mütərəqqi texnoloji proseslərə keçməyin həlledici əhəmiyyəti vardır.

İşdə ciddi dönüş yaratmaq, təsərrüfatın idarə olunmasının intensiv metodlarına daha çox fikir vermək lazımdır. İqtisadi yüksəlişi təmin etmək üçün əmək məhsuldarlığını artırmaq, elmi-texniki tərəqqini sürətləndirmək, mövcud istehsal qurğularından daha dolğun istifadə etmək, təsərrüfata sərf edilmiş hər manatın, işlədilən metalın və digər materialların hər tonunun daha çox səmərə verməsini təmin etmək lazımdır.

L.İ. Brejnev yoldaş Özbəkistan SSP-ə xalqlar dostluğu ordeni təqdim edilməsi münasibətilə keçirilən şənliklərdə çıxış edərkən möhkəm, şüurlu əmək intizamı uğrunda mübarizənin xüsusi əhəmiyyətini qeyd etmişdir. Əliyev yoldaş dedi: Bu sahədə zavodun təsərrüfat rəhbərləri, partiya, həmkarlar ittifaqı və komsomol təşkilatları hələ çox iş görməlidirlər. Biz üzürsüz işə çıxmaq, zay məhsul buraxmaq hallarına, texnoloji intizamın pozulması hallarına dözə bilmərik.

Əliyev yoldaş zavod partiya təşkilatının konkret vəzifələrindən bəhs edərkən kommunist əxlaqına zidd olan hallara qarşı ideoloji işi hər vasitə ilə gücləndirmək lüzumundan danışdı, diqqəti gənclər arasında tərbiyə işinin yaxşılaşdırmaq məsələlərinə cəlb etdi. Zavodda gənclrin fəhləliyə başlaması münasibəti ilə keçirilən mərasimlər, veteranların yeni işçilərə hamilik göstərmələri kimi yaxşı ənənələr möhkəmləndirilmişdir. Burada təntənəli şəkildə komsomol biletləri təqdim olunur, çağırışçılar sovet ordusuna təntənə ilə yola salınır, fəhlə sülalələri şərəfinə yığıncaqlar keçirilir və sair. Bütün bunlar adamlar arasında yeni kommunist münasibətlərinin təzahürləridir. Fəhlə sinfi içərisində yaranan, həyata bizim sovet baxışlarımızı formalaşdıran və bərqərar edən bu cür ənənələri hər vasitə ilə müdafiə edib inkişaf etdirmək lazımdır.

Əliyev yoldaş axırda dedi: Konfransın işi yüksək səviyyədə keçir. Kommunistlər zavodun işini, partiya təşkilatlarının fəaliyyətini tənqidi surətdə təhlil edərək, yeni ehtiyat mənbələrini aşkara çıxarır, nöqsanları aradan qaldırmaq üçün təkliflər irəli sürürlər. Hiss olunur ki, partiya təşkilatı və bütün metallurqlar kollektivi nəinki qarşılarında duran vəzifələri aydın dərk edir, həm də bu vəzifələri necə yerinə yetirmək lazım gəldiyini bilirlər.

İzin verin, Azərbaycan KP MK bürosu adından əmin olduğumu bildirim ki, böyük Leninin adını daşıyan boru-prokat zavodunun kollektivi partiya təşkilatının rəhbərliyi altında doqquzuncu beşilliyin tapşırığını vaxtından əvvəl yerinə yetirəcəkdir.

Konfransın qəbul etdiyi qərarla Sov. İKP XXIV qurultayının tarixi qərarlarını həyata keçirmək, beşillik planı müvəffəqiyyətlə yerinə yetirmək sahəsində partiya təşkilatı qarşısında duran vəzifələr müəyyən edildi.

Konfrans partiya komitəsinin yeni heyətini seçdi.

(Azərinform)

“Kommunist” .-1973.- 2 dekabr

PARTIYA KOMİTƏSİNİN 18-Cİ KONFRANSINDA İŞTIRAKI VƏ NİTQI

31 yanvar 1974- cü il

Sumqayıt Azərbaycanın sənayesinin inkişafına öz köməyini ildən-ilə artırır. Şəhərin müəssisələri indi respublikanın bütün kimya və metallurgiya məhsulunun yarısından çoxunu verir.

Sumqayıt tikilir və böyüyür. Elə bu il Sumqayıt ölkəmizdə sulfanolun, sintetik qatranların, herbisidlərin, sürtkü yağları üçün aşqarların, ev soyuducuları üçün alüminium buxarlandırıcılarının və bəzi başqa məhsulların əsas istehsalçısı olacaqdır. Sumqayıtlılar Sov. İKP XXIV qurultayının və Sov. İKP MK-nın sonrakı plenumlarının qərarlarını həyata keçirərək, beşilliyin əvvəlindən bəri satılan məhsulun həcmi dördə bir qədər çox artırmışlar. Şəhərin əməkçiləri son illərdə, demək olar, bütün sənaye sahələrində görkəmli müvəffəqiyyətlər qazanaraq ictimai istehsalın səmərəsini artırmaqda irəliyə doğru böyük addım atmış, beşilliyin axıncı illərinin vəzifələrini müvəffəqiyyətlə yerinə yetirmək üçün möhkəm zəmin yaratmışlar. Beşilliyin sonuncu iki ilinin tapşırıqlarını vaxtından əvvəl yerinə yetirmək üçün yaradılmış imkanlardan daha yaxşı istifadə etmək, şəhərin irəliyə doğru müzəffər yürüşünü ləngidən nöqsanları daha tez aradan qaldırmaq üçün necə işləmək lazımdır? Bu məsələlər Sumqayıt şəhər partiya konfransı iştirakçılarının diqqət mərkəzində olmuşdur.

Şəhər partiya komitəsinin birinci katibi S.Q.Abbasəliyevin hesabat məruzəsində, nümayəndələrin çıxışlarında qeyd olunmuşdur ki, doqquzuncu beşilliyin keçən illəri ərzində sumqayıtlıların qazandıqları müvəffəqiyyətlər təşkilatçılıq, kütləvi-siyasi və tərbiyə işinin yaxşılaşması, istehsalatda kommunistlərin avanqard rolunun yüksəlməsi nəticəsində mümkün olmuşdur. Hesabat dövründə 132 ilk, 242 sex partiya təşkilatının, 283 partiya qrupunun əksəriyyəti öz işlərini xeyli yaxşılaşdırmışdır. Partiya təşkilatları sosializim yarışına rəhbərliyi gücləndirmək sahəsində böyük iş görmüş, yarışın kütləvliyinə və təsirli olmasına kömək etmişlər. Təsərrüfat fəaliyyətini təkmilləşdirmək, elmi-texniki tərəqqini inkişaf etdirmək, iqtisadi biliklərə yiyələnmək sahəsində qabaqcıl kollektivlərin topladığı təcrübə geniş təbliğ edilmişdir.

İndi 13 min nəfərdən artıq zəhmətkeş iqtisadiyyat məsələlərini öyrənir, onların bir çoxu səmərələşdirici və ixtiraçı olmuşdur. Əmək məhsuldarlığının artırılmasına böyük kömək göstərən yenilikçilər üç il ərzində istehsalatda 12 mindən çox səmərələşdirmə təklifi tətbiq edərək təqribən 22 milyon manat vəsaitə qənaət olunmasına şərait yaratmışlar.

Nətiqlər əsas peşələrdə çalışan fəhlələr arasında genişlənən sosializm yarışının getdikcə daha çox səmərə verdiyini qeyd etmişlər. Yarış iştirakçılarının təqribən yarısı əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsinə dair şəxsi beşillik planını -öhdəliyini yerinə yetirmişdir.

“Planları və öhdəlikləri vaxtından əvvəl yerinə yetirməli”, “Az məsrəflə daha çox məhsul istehsal etməli”- bu şüarlar altında Sumqayıt, Kirovakan, Rustavi və Çerkassi zəhmətkeşləri arasında gedən ənənəvi yarış gözəl bəhrələr verir. Keçən il Tolyatti kimyaçıları, Dnepropetrovsk, Nikopol metallurqları da bu yarışa qoşulmuşlar.

Beşilliyin üçüncü, həlledici ilində sosializm yarışı daha çoxcəhətli və konkret olmuşdur. Konfransda boru-prokat zavodu partiya komitəsinin katibi Y.Ç.Nəsibov, sintetik kauçuk zavodu partiya komitəsinin katibi M.M. Paşayev, alüminium zavodunun elektrolizçisi Z.H.Ağayev yarışın inkişaf etdirilməsi və təkmilləşdirilməsi sahəsində kommunistlərin, partiya təşkilatlarının iş təcrübəsindən danışmışlar. Onlar nümayəndələr qarşısında məlumat vermişlər ki, kəsirlə işləyən və keçən konfransda ciddi tənqid olunan bu müəssisələr qabaqcıllar sırasına çıxmış, 1973-cü ilin yekunlarına görə sosializm yarışının qalibi olmuşlar.

Sov.İKP Mərkəzi Komitəsinin partiyaya, sovet xalqına müraciətinə, Ümumittifaq sosializm yarışına haqqında Sov.İKP. MK-nın, SSRİ Nazirlər Sovetinin, ÜİHMŞ-in və ÜİLKGİ MK-nın qərarına cavab olaraq Sumqayıt müəssisələrində beşilliyin dördüncü, müəyyənəddici ilinin tapşırıqlarını müvəffəqiyyətlə yerinə yetirmək uğrunda əmək yarışına daha da genişlənir. Şəhərin təqribən bütün müəssisələrində yanvar planının vaxtından əvvəl yerinə yetirilməsi beşilliyin dördüncü ilində plandan əlavə məhsul istehsalına sumqayıtlıların ilk töhfəsidir.

Konfransın nümayəndələri yüksək partiya tələbkərligi, Sov.İKP MK dekabr (1973cü il) plenumunun qərarları mövqeyindən çıxış edərək sənayenin işində və tikintidə olan nöqsanları aşkara çıxardılar. 33 tikinti-quraşdırma idarəsindən 11-i beşilliyin üç ilinin proqramını yerinə yetirməmişdir. Tikinti trestləri və idarələrinin bəzi rəhbərləri planı işlərin ümumi həcmi üzrə yerinə yetirməyə çalışaraq, əvvəlki kimi yenə də vəsaiti və işçi qüvvəsini çoxlu obyektlər arasında səpələyirlər. Tikinti istehsalının təşkili sahəsində qabaqcıl metodlar ləng tətbiq edilir. Zlobinin briqada podratı metodu indiyədək Sumqayıtda yayılmamışdır. XVIII partiya konfransının nümayəndələri – qabaqcıl briqadirlərdən Ə. Əhmədov, S. İsmayılov, B. Şabanov briqada podratı metoduna keçməyi qərara almışlar, lakin tikinti idarələrinin, 1 və 2 nömrəli trestlərin rəhbərləri bu işdə onlara lazımı şərait yarama bilməmişlər.

Sumqayıt Kimya Sənayesi Müəssisələri Birliyi kəskin tənqid edilmişdir. Birlik son iki il ərzində 25,8 milyon manatlıq az məhsul vermişdir. İşləyən 31 istehsal sahəsindən yalnız 14-ü layihə gücünə çatdırılmışdır. Konfransda qeyd olunduğu kimi, belə bir vəziyyətin yaranması kadrların seçilməsində və yerləşdirilməsində olan ciddi nöqsanların, birliyin keçmiş təsərrüfat və partiya rəhbərlərinin “kabinet” üslubu ilə işləmələrinin nəticəsidir. Onlar Azərbaycan KP MK-nın dəfələrlə etdiyi tənqiddən ciddi nəticə çıxarmamışlar.

Sumqayıt Kimya Müəssisələri Birliyi üzvi məhsullar zavodunun çilingəri B. N. Bukreyev və birliyin baş direktoru Ə.İ. Mustafayev konfransda çıxış edərək nöqsanların tezliklə aradan qaldırılması üçün görülən tədbirlər haqqında nümayəndələrə məlumat vermişlər. Artıq ilk müsbət nəticələr əldə edilmişdir. Birliyin müəssisələrinin kollektivləri yanvar ayı proqramını vaxtından əvvəl yerinə yetirmiş, beşilliyin dördüncü ilində müvəffəqiyyətlə işləməyə başlamışlar.

Konfransın nümayəndələri məhsulun keyfiyyətinin yüksəldilməsi probleminə böyük diqqət yetirmişlər. Nətiqələr qeyd etmişlər ki, partiya təşkilatları zavod markasının şərafi uğrunda zəif mübarizə aparırlar. Bunu heç olmazsa belə bir fakt sübut edir ki, Sumqayıtda buraxılan məhsulların heç biri indiyədək dövlət keyfiyyət nişanı üçün attestasiyaya təqdim edilməmişdir.

Hesabat dövründə Sumqayıt partiya təşkilatı şəhər partiya komitəsinin keçmiş birinci katibi N. A. Balakışiyevin və şəhər icraiyə komitəsinin keçmiş sədri H. Y. Axundovun yanlış hərəkətləri, iqtisadiyyata rəhbərlikdə, kadrların seçilməsi və yerləşdirilməsində onların zərərli iş üsulu və metodları nəticəsində yaranmış çətinlikləri aradan qaldırmaq üçün az iş görməmişdir. Superfosfat zavodunun baş aparatçısı B. Ə. Balayev, boru-prokat zavodu partiya komitəsinin katibi Y.C. Nəsimov, “Sosialist Sumqayıtı” qəzetinin redaktoru F.A. Arixov, 1 nömrəli trestin birləşmiş tikinti komitəsinin sədri U.B. Musayev və konfransın digər nümayəndələri şəhər sənayesinin müntəzəm olaraq geridə qalmasına keçmiş rəhbərliyin etinasızlığı göstərməsindən, əsas müəssisələrin işini yaxşılaşdırmaq üçün tədbirlər görməməsindən, şəhərdə, xüsusən xidmət sahəsində olan çoxlu qanunsuzluq faktlarına qarşı mübarizə aparmasından danışmışlar.

Balakışiyev və Axundov yoldaşlar Sumqayıtda mənzil bölgüsündə nəinki qayda yaratmamış, əksinə, çox vaxt özləri bu qaydanın pozulmasına imkan vermiş, şəhərin yeni yaşayış rayonlarının su və yanacaq təchiz olunması məsələsinin həllinə məsuliyyətsiz yanaşmışlar. Əhalinin, onun ehtiyaclarının ödənilməsinin qayğısına qalmaq əvəzinə bəzi rəhbər işçilər tapşırılan iş üçün məsuliyyət hissini unudaraq, nəzarətsizlikdən istifadə edərək əsasən özlərinin rifahı qayğısına qalırdılar.

Konfransda göstərilmişdir ki, böyük imkanlar olmasına baxmayaraq, şəhərin keçmiş rəhbərləri bir çox illər ərzində fəhlələrin, şəhər zəhmətkeşlərinin kollektiv istirahəti üçün Sumqayıt ətrafında pansionatların, istirahət evlərinin, digər sağlamlıq ocaqlarının tikilməsinə fikir verməmişlər. Halbuki 60-cı illərdə Sumqayıt ətrafında fərdi yaylaqlar tikdirmək, əsasən şəhərin rəhbər işçilərinin fərdi yaylaqlar tikdirməsi kütləvi şəkildə alınıb və həm də bir çox qanunsuzluqlara və maliyyə intizamının pozulması hallarına yol verilmişdir.

Konfransın nümayəndələri göstərmişlər ki, həmin dövrdə məsul sahələrə irəli çəkilmiş kadrların bir hissəsi özü üçün heç bir nəticə çıxarmamış, işdə ciddi nöqsanlara yol vermiş, tamahkarlıq məqsədilə öz vəzifəsiindən sui-istifadə etmişdir. Bunun üstündə şəhər partiya komitəsinin yeni seçilmiş bürosu şəhər mənzil idarəsinin rəisi Rzayev yoldaşı, şəhər xalq maarif şöbəsinin müdiri Əhmədov yoldaşı, məişət xidməti idarəsinin rəisi Kotlov yoldaşı və bir sıra başqa rəhbər işçiləri vəzifəsiindən kənar etmişdir. Onların hamısına partiya cəzası da verilmiş, bəziləri isə Sov. İKP sıralarından çıxarılmışdır.

Şəhər xalq nəzarəti komitəsinin sədri B.P. Popov konfransda çıxış edərək demişdir ki, hesabat dövründə ictimaiyyətin iştirakı ilə minlərlə yoxlama və reyd keçirilmişdir. Bunun nəticəsində 70 milyon kilovat-saat elektrik enerjisinə, 80 min ton şerti yanacağa, 2 min tondan çox sementə və digər materiallara qənaət etmək mümkün olmuşdur.

Lakin xalq nəzarəti komitəsi başladığı işi heç də həmişə axıra çatdırmır. Sumqayıt Kimya Müəssisələri Birliyinin yuyucu tozlar zavodunda indi də hər gün atmosfərə tullantılarla birlikdə təqribən 500 min manatlıq faydalı məhsul buraxılır. Halbuki, hələ 1972-ci ildə nəzarətçilər tozudan sistemi təkmilləşdirməyin və texnoloji prosesin pozulması hallarının aradan qaldırılmasının lazım olduğunu göstərmişlər. Birliyin rəhbərliyi vəziyyəti düzəldəcəyini dəfələrlə vəd etmiş, lakin hər şey olduğu kimi qalmışdır. Bu məqsədlər üçün buraxılan əsaslı vəsait qoyuluşundan istifadə edilməmiş, xalq nəzarəti komitəsi isə öz qərarının yerinə yetirilməsinə nail olmamışdır.

Şəhər icraiyyə komitəsinin sədri F. M. Mustafayev şəhər təsərrüfatı işinin təkmilləşdirilməsi sahəsində nə kimi tədbirlər görülməsi barəsində konfransın nümayəndələrinə məlumat vermişdir. Son illər ərzində Sumqayıtda mənzil tikintisinin sürəti artmışdır. Hesabat dövründə 215 min kvadrat metr mənzil tikilmişdir. Məktəblərin, ictimai-mədəni ocaqların tikilməsinə dair tapşırıqlar artıqlaması ilə yerinə yetirilmişdir.

Bununla birlikdə konfransın nümayəndələri şəhər nəqliyyatının yarıtmaz işi ilə, məişət xidməti idarəsinin göstərdiyi xidmətlərin kefiyyətinin aşağı olması ilə əlaqədar olaraq bir çox tələblər irəli sürmüşlər. Sovet ticarəti qaydalarının pozulması faktları, şəhər Soveti icraiyyə komitəsinin tabeliyində olan səhiyyə, ictimai təminat idarələrində hələ də aradan qaldırılmamış rüşvətxorluq halları haqlı narazılığa səbəb olur.

Nümayəndələr partiya təşkilatlarının ideoloji işini təkmilləşdirilməsi probleminə böyük diqqət yetirmişlər. Konfransda qeyd olunmuşdur ki, şəhər partiya komitəsi, ilk partiya təşkilatları hesabat dövründə öz diqqətini zəhmətkeşlərdə marksizm-leninizm dünyagörüşünün formalaşmasına, əməyə kommunist münasibətinin tərbiyələndirilməsinə yönəlmişlər. Partiya təhsili sistemində cari dərslərdə 1970-ci ildəkinə nisbətən üç dəfə çox sumqayıtlı məşğul olur. Son illər ərzində "Bilik" cəmiyyəti mühazirəçilərinin sayı 2,5 dəfə artmışdır. Şəhər komsomol komitəsinin birinci katibi H.C. Musayev, xalq maarif şöbəsinin müdiri S.Z. İbrahimova öz çıxışlarında Sumqayıt gənclərinin, bütün zəhmətkeşlərinin beynəlmilləl tərbiyəsi sahəsində şəhər partiya təşkilatının işindən danışmışlar. Sumqayıtda ölkəmizin 70 millətinin nümayəndələri işləyirlər. Nətiqələr qeyd etmişlər ki, şəhərin müəssisələrində, tikintilərdə və idarələrində marksizm-leninizm nəzəriyyəsi problemlərinə, Sov.İKP-nin milli siyasətinə və digər problemlərə dair nəzəri və elmi-əməli konfranslar tez-tez keçirilməyə başlamışdır. "SSRİ mənim Vətənimdir" mövzusunda gənclərin festivalı, yarışan şəhərlərin dostluq günləri müvəffəqiyyətlə keçmişdir. Sumqayıtda

beynəlmiləl dostluq klubları, “Gənclərin dostluğu” xalq universiteti fəaliyyət göstərir. Beynəlmiləl tərbiyə sahəsində əsas iş bilavasitə əmək kollektivlərində və ən əvvəl, komsomolçu- gənclər briqadalarında aparılır.

Sumqayıtı haqlı olaraq yeni sosialist ənənələri şəhəri adlandırırlar. Ənənəvi fəhlə sülalələri gününün qeyd edilməsi, küçələrə ad verilməsi şənlikləri, ilk maaş alınmasının qeyd edilməsi, gənclərin Sovet Ordusuna təntənə ilə yola salınması, onların fəhləliyə başlamasına həsr edilən gecələr keçirilməsi və sair tədbirlər sumqayıtlılar arasında böyük rəğbətlə qarşılanır.

Lakin konfransda qeyd edildiyi kimi, partiya təşkilatlarının çoxcəhətli təbliğat və kütləvi siyasi işi kifayət qədər təsirli olmur və həyatla zəif əlaqələndirilir. Yataqxanalarda və əhalinin yaşadığı yerlərdə tərbiyə işi məqsəd aydınlığı ilə aparılmır. Zəhmətkeşlərin beynəlmiləçilik və vətənpərvərlik ruhunda tərbiyələnməsi işində partiya komitələri və ilk partiya təşkilatları mətbuat, televiziya, radio, mədəni-maarif müəssisələri kimi vasitələrdən zəif istifadə edir, təbliğatin kütləvi formalarının ideya səviyyəsini yüksəltməkdə əzmkarlıq göstərmirlər. Gənclərlə aparılan işdə onların tələbatı heç də həmişə nəzərə alınmır, gənclərin siyasi maarifinə, onların iqtisadi təhsilinə, texniki peşə biliklərinin artırılmasına kifayət qədər fikir verilmir. Sumqayıtlılar arasında ateist təbliğatı və təbiyyat biliklərinin təbliğatı zəif təşkil edilmişdir, əhalinin bəzi qisminin şüurunda hələ də mövcud olan mövhumat və dini xurafat ləng aradan qaldırılır.

Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi H.Ə. Əliyev yoldaş konfransda böyük nitq söyləmişdir.

Əliyev yoldaş demişdir: Sumqayıt şəhər partiya konfransı elə bir əlamətdar vaxtda keçir ki, sovet xalqı 1973-cü ilin planını müvəffəqiyyətlə yerinə yetirib, doqquzuncu beşilliyin dördüncü, müəyyənədicisi ilinin daha məsul vəzifələrini həyata keçirməyə başlamışdır.

Sov. İKP MK dekabr plenumunda 1973-cü ildə görülmüş işə yekun vurulmuş və 1974-cü ilin konkret vəzifələri müəyyən edilmişdir. Sov. İKP MK-nın Baş katibi L.İ. Brejnev yoldaş plenumdakı çıxışında partiyanın və sovet xalqının aydın və dəqiq fəaliyyət proqramını şərh etmiş, Sov. İKP MK XXIV qurultayının qərarlarını həyata keçirmək, 1974-cü ilin və bütövlükdə beşilliyin gərgin tapşırıqlarını yerinə yetirmək sahəsində növbəti vəzifələri dərinlən, hərtərəfli müəyyən etmişdir.

Yeni ilin birinci ayı qurtarmışdır, respublikamız üzrə onun ilkin yekunları sübut edir ki, başlanğıc yaxşı olmuşdur. Sov.İKP MK dekabr plenumunun müəyyən etdiyi vəzifələr müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməyə başlanmışdır.

Əliyev yoldaş Sov. İKP XXIV qurultayının işləyib hazırladığı sülh proqramının həyata keçirilməsində ölkəmizin müvəffəqiyyətlərini xüsusilə qeyd etmişdir. Bu gün biz Sov. İKP MK-nın Baş katibi Brejnev yoldaşın təşəbbüsü ilə qəbul olunmuş bu proqramın nəinki əhəmiyyətindən, habelə onun həyata keçirilməsində əldə edilmiş əməli nəticələrdən də tam əsasla danışa bilərik. Sov. İKP MK-nın və Sovet hökumətinin səmərəli xarici siyasət fəaliyyəti nəticəsində dünyada yaranmış yeni şəraitin səciyyəvi cəhəti ondan ibarətdir ki, qarşıdurmadan qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlığa, soyuq müharibədən beynəlxalq gərginliyin zəiflədilməsinə, planetimizdə bütün beynəlxalq iqlimin mülayimləşməsinə tərəf dönüş yaranmışdır.

İndi Sov.İKP-nin Baş katibi L.İ. Brejnev yoldaşın Kubaya səfəri bütün dünyanın diqqət mərkəzindədir.

Azadlıq adasında Leonid İliç Brejnevin səmimiyyətlə qarşılanması ölkələrimiz arasında qardaşlıq münasibətlərinin sarsılmaz olduğuna, bütün sosializm cəbhəsinin yekdilliyinin və sıx birliyinin dönmədən möhkəmləndiyinə parlaq sübutdur. Leonid İliçin Kubanın Xose Marti milli ordeni ilə təltif olunması xalqların beynəlxalq həmrəyliyi işinə Brejnev yoldaşın böyük köməyini, sülh, azadlıq və tərəqqi uğrunda mübarizədə onun xidmətlərinin qiymətləndirilməsi deməkdir.

Sovet xalqlarının səmimi ailəsində respublikamızın zəhmətkeşləri də böyük müvəffəqiyyətlər

qazanmışlar. Əliyev yoldaş konfransın nümayəndələrinə Sov.İKP XXIV qurultayı qərarlarının yerinə yetirilməsi üçün zəhmətkeşlərin səylərini səfərbər etmək sahəsində Azərbaycan KP MK fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən danışmış, son illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafının yekunlarını təhlil etmişdir.

Əliyev yoldaş yaxın keçmişdə respublika sənayesinin və kənd təsərrüfatının xeyli geri qaldığını və planların yerinə yetirilmədiyini xatırladıb demişdir ki, doqquzuncu beşillikdə Azərbaycanın iqtisadiyyatının sürətlə inkişaf etdirilməsi meyli möhkəm müəyyənlanmışdır. Son illərdə respublika partiya təşkilatının gördüyü qəti tədbirlər geriliyi aradan qaldırmağa imkan vermiş, təsərrüfat və mədəniyyət quruculuğunda müvəffəqiyyətlər qazanılmasını təmin etmişdir.

Əliyev yoldaş demişdir: Əldə etdiyimiz nailiyyətlərin hamısı fəhlə sinifinin, kolxozçu kəndlilərin, ziyalıların yüksək məhsuldar əməyinin, partiya, sovet, həmkarlar ittifaqı və komsomol orqanlarının fəaliyyətinin gücləndirilməsinin bəhrəsidir, kadrlara tələbkərliliyin, tapşırılmış iş üçün onların məsuliyyətinin artırılmasının, partiya və dövlət intizamının möhkəmləndirilməsinin, kommunist əxlaqı prinsiplərindən hər hansı şəkildə uzaqlaşmaq hallarına qarşı bərk mübarizə aparılmasının nəticəsidir.

Əliyev yoldaş 1974-cü ildə Azərbaycan zəhmətkeşləri qarşısında duran vəzifələrdən ətraflı danışdıqdan sonra demişdir: Sənaye istehsalını 10 faiz artırmaq nəzərdə tutulmuşdur ki, bu da beşillik planda müəyyən edildiyindən çoxdur. Kənd təsərrüfatı əməkçiləri 1973-cü ildəkindən çox hər cür bitkiçilik və heyvandarlıq məhsulları istehsal və tədarük etməlidirlər. Bu vəzifələri yerinə yetirmək üçün bütün qüvvələr səfərbərliyə alınmalı, partiya təşkilatları, hər bir əməkçi, hər bir kollektiv gərgin işləməlidir.

Bu il öz 25 illiyini qeyd edən Sumqayıtın partiya təşkilatı və bütün zəhmətkeşləri qarşısında beşilliyin müəyyənedici ilində böyük və məsul vəzifələr durur. İyirmi beş il ərzində şəhər böyük müvəffəqiyyətlər qazanmışdır. İndi Sumqayıtda nə varsa, Sovet Azərbaycanının fəxri sayılan nə varsa, hamısı beynəlmiləl fəhlə ailəsinin əməyi ilə, partiyanın, komsomolun çağırışı ilə Xəzərin sahilində günəşin yandırır-yaxdığı boş səhraya gəlib böyük səylər bahasına yeni sosialist şəhəri salmış bütün adamların əməyi ilə yaradılmışdır.

İqtisadiyyatın inkişafında, ictimai-siyasi həyatda, şəhər tikintisində Sumqayıt əməkçilərinin nailiyyətləri şəksizdir. Lakin iqtisadiyyatla dərindən məşğul olmayan, hər işin guya öz qaydasında olduğunu göstərməyə çalışan, işdəki ciddi nöqsanları təmtəraqla pərdələyən əvvəlki rəhbərliyin ciddi səhvləri olmasaydı, bu nailiyyətlər qat-qat çox olardı.

Şəhər partiya komitəsinin təşkilatçılıq və siyasi işinin zəifləməsi ona gətirib çıxarmışdı ki, səkkizinci beşillikdə Sumqayıt sənayesinin iş göstəriciləri çox acınacaqlı idi. İri müəssisələrin, demək olar, hamısı dövlət planlarını yerinə yetirməmişdi.

Üç il bundan əvvəl XVII partiya konfransında seçilmiş şəhər partiya komitəsinin yeni heyəti bu nöqsanlara qarşı fəal mübarizə apardı, bir sıra müəssisələrin fəaliyyətini yaxşılaşdırmaq, şəhərdə daha əlverişli mənəvi-siyasi şərait yaratmaq üçün çox iş gördü. Əgər 1968-1970-ci illərdə əsas məhsul növləri istehsalı planları yerinə yetirilmirdisə, 1971-1973-cü illərdə bu planlar əsas məlumat növlərinin əksəriyyəti üzrə tamamilə və artıqlaması ilə yerinə yetirilmişdir. İndi planların özü də daha real olmuşdur. İl ərzində onların azaldılmağa doğru təshih edilməsi kimi qüsurlu iş təcrübəsinə son qoyulmuşdur: yeri gəlmişkən demək lazımdır ki, belə hallara Sumqayıtdan savayı başqa yerlərdə də yol verilirdi.

Əliyev yoldaş Sumqayıt partiya təşkilatının qarşısında duran ciddi vəzifələrdən danışarkən qeyd etmişdir ki, qazanılmış müvəffəqiyyətlərə baxmayaraq, şəhər sənayesi beşilliyin kontrol rəqəmlərindən hələ də geri qalır və kəsiri doldurmaq üçün qalan iki il ərzində hər cür tədbirlər görülməlidir. Boru-prokat zavodunda, sintetik kauçuk zavodunda və xüsusən ötən il

yarıtmaz işləmiş Sumqayıt Kimya Sənayesi Müəssisələri Birliyində böyük ehtiyat mənbələri vardır. Kompresorlar zavodunun sənaye qurğularından yolverilməz dərəcədə ləng istifadə edilir, halbuki bu zavod üçün avadanlıq satın alınmasına dövlət xeyli valyuta sərf etmişdir. Ötən il əsas fondların işə salınmasına dair planı yerinə yetirməmiş Sumqayıt inşaatçıların da öz işlərini yaxşılaşdırmaq üçün hər cür şəraiti vardır.

Sumqayıt partiya təşkilatı, şəhər partiya komitəsi iqtisadiyyat məsələləri ilə daha dərindən məşğul olmalı, bütün nöqsanların və xüsusən ticarət, ictimai iaşə, səhiyyə, məişət xidməti, şəhər nəqliyyatı və başqa sahələrin işinin təşkilində olan nöqsanların kökünü kəsməyə çalışmalıdırlar.

Sumqayıt partiya təşkilatı mənəvi tərbiyə, xüsusən gənclərin əxlaq tərbiyəsi problemləri ilə daha ciddi məşğul olmalı, kadrların seçilib yerləşdirilməsi işini yaxşılaşdırmalı, burada kadrların gəncliyi ilə təcrübəsini bacarıqla əlaqələndirməlidir.

Axırda Əliyev yoldaş əmin olduğunu bildirmişdir ki, Sumqayıt partiya təşkilatı qazanılmış müvəffəqiyyətləri möhkəmləndirərək öz qarşısında duran vəzifələri şərəflə yerinə yetirmək, Sov.İKP XXIV qurultayı tarixi qərarlarının həyata keçirilməsi işinə layiqincə kömək etmək üçün var qüvvəsini sərf edəcəkdir.

Şəhər partiya komitəsinin yeni heyətinin birinci plenumu olmuşdur. K.M.Bağırov Azərbaycan KP Sumqayıt Şəhər Komitəsinin birinci katibi, S.A. Salmanov ikinci katibi, A.İ.Kulikov katib seçilmişdir.

(Azərinform)

“Kommunist”.- 1974.- 2 fevral .- s.2

SSRİ-I NAZİRLƏR SOVETİ SƏDRİNİN BİRİNCİ MÜAVİNİ N.TIXONOVLA BİRLİKDƏ SUMQAYITDA

28 fevral 1974-cü il

Fevralın 28-də SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin müavini N. A.Tixonov yoldaş Sumqayıta gəlmişdir.

V. İ. Lenin adına Azərbaycan boru-prokat zavodunun metallurqları Tixonov yoldaşı səmimi qarşılamışlar. Tixonov yoldaş marten, boru-prokatı sexlərinə, boruların uclarını qalınlaşdırma sexinə baxmışdır. Müəssisənin direktoru İ. M. Usaçov yeni məhsulların istehsalından, əsas istehsalatların yenidən qurulması gedişindən danışmış, Azərbaycanda bu ilk qara metallurgiya müəssisəsinin inkişaf perspektivləri haqqında məlumat vermişdir.

Tixonov yoldaş zavodun fəhlə və mühəndisləri ilə söhbət etmiş, onların əmək və məişət şəraiti ilə maraqlanmış və qeyd etmişdir ki, boru prokatçıları xalq təsərrüfatına lazım olan məhsul buraxılışını artırmaq üçün bütün ehtiyat mənbələrindən və imkanlarından optimal istifadə etməlidirlər.

Tixonov yoldaş günortadan sonra Sumqayıt Kimya Müəssisələri Birliyinə getmiş, müəssisələrin daha da inkişaf etdirilməsi, kimya qurğuları tikintisinin sürətləndirilməsi məsələlərini birliyin rəhbərləri ilə nəzərdən keçirmişdir. Tixonov yoldaş üzvi xlor məhsulları zavodunda yeni istehsalatların tikinti meydançalarında olmuşdur. Tixonov yoldaş şəhəri gəzmiş, kütləvi tikinti rayonlarında olmuşdur.

Tixonov yoldaş Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsində olmuşdur. Şəhər komitəsinin birinci katibi K. M. Bağirov qonağa Sumqayıt şəhərinin fəxri vətəndaşı adı verilməsi haqqında diplom təqdim etmişdir.

Tixonov yoldaş ona göstərilən hörmət üçün səmimi təşəkkür etmişdir. O demişdir:

- Sumqayıtın fəxri vətəndaşı olmaq böyük şərəfdir. Bu gözəl şəhər və iri sənaye mərkəzi Kommunist Partiyasının iradəsi ilə, sovet adamlarının qəhrəmanlıq əməyi sayəsində yaradılmışdır.

N. A. Tixonov yoldaşla birlikdə Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi H. Ə. Əliyev, Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin sədri Ə. İ. İbrahimov, Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti sədrinin müavinləri H. M. Əsədov və Ə. C. Ləmbəranski, SSRİ neftayırma və neft kimyası sənayesi nazirinin müavini Q. F. İvanovski, SSRİ kimya sənayesi nazirinin müavini V. P. Yunitski də Sumqayıtda olmuşdur.

“Sosialist Sumqayıtı”.-1974.- 2 mart.- səh 1

SUMQAYIT ŞƏHƏRİNİN 25 İLLİK YUBİLEYİ İLƏ ƏLAQƏDAR TƏŞKİL OLUNMUŞ TƏNTƏNƏLİ İCLASDA NITQİ

27 noyabr 1974-cü il)

Sumqayıt əməkçiləri Azərbaycanda sosializm və kommunizm quruculuğunun salnaməsinə parlaq səhifələr yazmışlar. Sovet İttifaqının bütün respublikalarının elçiləri ilə birlikdə onlar böyük kimya və metallurgiya şəhəri yaratmışlar. Bu şəhər sovet xalqlarının qardaşlığı və dostluğu haqqında Lenin ideyalarının canlı təcəssümü olmuşdur.

Sumqayıtın 25 illiyi münasibətilə bu gün Səməd Vurğun adına mədəniyyət sarayında Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsinin və şəhər zəhmətkeş deputatları Sovetinin birgə təntənəli iclası oldu.

Azərbaycan KP MK bürosunun üzvü, Bakı Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi Ə. H. Kərimov, Sumqayıt Şəhər İcraiyyə Komitəsinin sədri F. M. Mustafayev, Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi K. M. Bağirov, Sumqayıt Şəhər Soveti İcraiyyə Komitəsinin sədri F. M. Mustafayev, Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsi bürosunun üzvləri, şəhər Soveti icraiyyə komitəsinin üzvləri, Çerkassi, Rustavi və Kirovakan şəhərlərinin şənliklərə gəlmiş nümayəndə heyətlərinin üzvləri, Sumqayıtın ilk inşaatçıları, istehsalat qabaqçıları, elm və mədəniyyət xadimləri rəyasət heyətində əyləşmişdilər.

Təntənəli iclası şəhər partiya komitəsinin birinci katibi K. M. Bağirov açdı.

SSRİ-nin və Azərbaycan SSR-in dövlət himnləri çalındı.

Salona toplaşanlar Sov. İKP MK-nın Baş katibi L. İ. Brejnev yoldaş başda olmaqla Sov. İKP leninçi Mərkəzi Komitəsinin Siyasi Bürosunu böyük ruh yüksəkliyi ilə fəxri rəyasət heyətinə seçdilər.

Marş sədələri altında salona Sumqayıtın təltif olunduğu bayraq - Azərbaycan KP MK-nın, Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin və AHİŞ-in Xatirə bayrağı, Qırmızı Əmək Bayrağı ordenli şəhər komsomol təşkilatının bayrağı gətirildi.

Azərbaycan KP Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi H. Ə. Əliyev yoldaşa söz verildi.

İclasın iştirakçıları onu hərərətlə qarşıladılar.

H. Ə. Əliyev yoldaş dedi: Bu gün respublikamızın həyatında böyük və fərəhli gündür. Biz sovet iqtisadiyyatının qüvvət və qüdrətinin, Azərbaycan zəhmətkeşlərinin böyük müvəffəqiyyətlərinin, SSRİ xalqları dostluğunun və qarşılıqlı yardımının rəmzi olan Sumqayıtın 25 illiyini qeyd edirik.

Cəmi iyirmi beş il bundan əvvəl, Böyük Vətən müharibəsinin qurtarmasından az sonra ölkəmizin xəritəsində yeni bir şəhər meydana gəldi; bu şəhərin qısa, lakin parlaq olan dərin məzmunlu tarixi böyük Lenin partiyamızın müdrik və uzaqgörən bir partiya olduğuna, Lenin milli siyasətinə hədsiz sədaqət bəslədiyinə yeni, inandırıcı sübutdur.

Xəzər dənizinin kimsəsiz sahilində salınmış Sumqayıt indi respublikanın ikinci sənaye şəhəridir: burada güclü müasir müəssisələr, gözəl evlər, enli və yamyaşıl küçələr və prospektlər, çoxlu elm ocağı, tədris müəssisəsi və mədəni-maarif ocağı vardır.

İzin verin, bu təntənəli gündə Azərbaycan Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsi, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Rəyasət Heyəti və Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti adından Sumqayıt zəhmətkeşlərini şanlı yubiley münasibətilə səmim-qəlbdən təbrik edirəm, sizə kommunizm quruculuğunda yeni, daha böyük müvəffəqiyyətlər, tükənməz gənclik eşqi, gənclik qüvvəsi, möhkəm cansağlığı və şəxsi səadət arzulayım.

L. İ. Brejnev yoldaş UİLKĞİ-nin 50 illiyi münasibətilə komsomolun Mərkəzi Komitəsinin təntənəli plenumunda çıxış edərkən demişdir: "Biz Bratsi, Rudni, Norilsk, Sumqayıt, Rustavi və

bir çox başqa tikintilərin epopeyasını yada salmadan komsomolun tərcümeyi-halını təsəvvür edə bilmərik". Doğurdan da Sumqayıtın yaranması, böyüyüb yaşa dolması xalqın məhəbbətlə Xəzərsahili Komsolsk şəhəri adlandırdığı gözəl Sumqayıt şəhərini yaşlı yoldaşları ilə birlikdə qurub yaradan min-min oğlan və qızın əsil rəşadət, vətənpərvərlik və yenilikçilik dastanıdır.

Partiyamız və hökumətimiz komsomolçuların, gənclərin fədakar əməyinə yüksək qiymət vermişlər. Kimya və metallurgiya sənayesi müəssisələrinin tikilməsində və inkişafında yaxından iştirak etdiyinə görə Sumqayıt şəhər komsomol təşkilatı UİLKKİ-nin 50 illiyi ilə əlaqədar olaraq Qırmızı Əmək Bayrağı ordeninə layiq görülmüşdür.

Əliyev yoldaş sonra dedi: Partiyanın iradəsi, fəhlə, mühəndis və texniklərin, alim və layihəçilərin fədakar əməyi ilə Sumqayıtda ən mütərəqqi, ən perspektivli ağır sənaye sahələrinin müəssisələri yaradılmışdır və bunlar elmi-texniki tərəqqini daha da genişləndirmək üçün yaxşı bünövrədir. Sumqayıtın yaranması Azərbaycan iqtisadiyyatında yeni sənaye sahələrinin - qara və əlvan metallurgianın, kimya sənayesinin və başqa sənaye sahələrinin yaranıb inkişaf etməsi demək idi.

V. İ. Lenin adına Azərbaycan Boru-Prokat zavodu, Sintetik kauçuk zavodu, Alüminium zavodu, Superfosfat zavodu, M. Əzizbəyov adına Üzvi-xlor məhsulları zavodu, Oktyabr inqilabının 50 illiyi adına üzvü məhsullar zavodu, maşınqayırma sənayesinin ilki olan kompressor zavodu bütün Azərbaycan sənayesinin bu günkü səviyyəsini bir çox cəhətdən əks etdirir və onun gələcək daha coşğun inkişafının mühüm tərkib hissəsi olacaqdır.

İlk inşaatçılar günəşin qızmar şüaları altında qovrulub yanan çölləri ram etməyə gəldikdə onların, demək olar, külüng-kürəkdən başqa heç bir şeyi yox idi. Lakin Sumqayıtın inşaat bazası, sürətlə təchiz edilib böyümüşdür. Dövlət ona texnikanı, tikinti materiallarını səxavətlə vermişdir. 25 il ərzində şəhər inşaatçıların maddi və texniki imkanları 100 dəfələrlə artmışdır. İndi Sumqayıtda əla tikinti ustalarının çoxmilli bir ordusu işləyir, çoxlu tikinti maşını, polimer inşaat materialları, kombinatları, dəmir- beton zavodu, evtikmə kombinatı, ağac emalı zavodu vardır.

Sumqayıtın bünövrəsini inşaatçılar qoymuşlar. Sumqayıtın müəssisələrini, yaşayış evlərini, məktəblərini, mədəniyyət evlərini və xəstəxanalarını onlar tikmişlər. Şəhərin gələcəyi onların əlindədir. Sizin şəhərin beşiyi başında dayanmaq şərəfinə nail olmuş 1 nömrəli tikinti trestinin Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni ilə tərtib edilməsi inşaatçıların böyük xidmətlərinə verilən qiymətdir.

Bu gün bu salonda veteranlar az deyildir. Bunlar o adamlardır ki, Sumqayıt torpağına ilk payalar sancmış, marten peçlərində ilk polad əritmiş, kauçuk və kimyəvi kübrə istehsalına birinci başlamışlar. Əziz yoldaşlar, izin verin sizə və sizin şəxsinizdə Bakının kiçik qardaşı Sumqayıtın tikilməsinə və inkişafına əməyini, bacarığını, qəlbinin hərarətini əsirgəməmiş adamlara səmimi-qəlbdən təşəkkür edim.

Mübaligəsiz deyə bilərik ki, bu gün sumqayıtlı adlandırdığımız adamlar arasında respublikamızın, demək olar, bütün şəhər və rayonlarının nümayəndələri vardır. Onlar çöldə yeni şəhər salmaq üçün buraya partiyanın və komsomolun çağırışı ilə gəlmişlər. Azərbaycan paytaxtının minlərlə elçiləri öz təcrübələrini və bacarıqlarını buraya gətirmişlər. Bakının sənayesi, elmi idarələri və layihə idarələri Sumqayıtın bütün sifarişlərini tez və keyfiyyətlə yerinə yetirmişlər.

Sumqayıt kimi müasir sənaye nəhənginin belə qısa bir müddətdə yaradılıb inkişaf etdirilməsi Azərbaycan partiya təşkilatı üçün ciddi imtahan olub və partiya təşkilatı bu imtahandan şərəflə çıxdı.

Bu gün biz bütün qardaş xalqlara xüsusi minnətdarlıq hissi ilə demək istəyirik ki, Sumqayıt bütün ölkə tikmişdir. Ucsuz-bucaqsız Vətənimizin hər tərəfindən--Moskvadan və Leninqraddan, Dnepropetrovskdan və Zaporozhyedən, Uraldan və Sibirdən, Tbilisidən və Yerevandan gənc vətənpərvərlər öz qəlblərinin hokum ilə Sumqayıta gəlmişlər. Onlar azərbaycanlı bacıları və qardaşları ilə əl-ələ verib metallurqlar və kimyaçılar şəhərini, gənclik, qardaşlıq və dostluq şəhərini yaratmışlar. İndi bu şəhərdə 70-dən çox millətin və xalqın nümayəndələri bir ailə kimi yaşayırlar.

Bu gün biz Sumqayıtın , onun güclü sənaye nəhəglərinin yaradılmasına böyük yardım göstərdikləri üçün böyük rus xalqı başda olmaqla ölkəmizin bütün xalqlarına ürəkdən təşəkkür edirik.

Əliyev yoldaş dedi ki, sosialist Sumqayıtı, proletar beynəlmiləlciliyi ideyalarının təəcəssümüdür, ölkəmizdə gedən obyektiv prosesin - millətlərin və xalqların bir-birinə yaxınlaşması prosesinin qanunauyğun nəticəsidir. Sovet İttifaqında insanların yeni tarixi birliyinin - sovet xalqının meydana gəldiyi haqqında partiyamızın dərinəndən əsaslandırılmış nəzəri müddəası məhz burada özünü xüsusilə aydın göstərir.

Sözün həqiqi mənasında, boş yerdə yaranmış çoxmillətli Sumqayıt şəhəri Lenin milli siyasətinin ardıcıl surətdə həyata keçirilməsinin, proletar beynəlmiləlciliyi haqqında Lenin prinsiplərinə Azərbaycan partiya təşkilatının hədsiz sədaqətinin daha bir parlaq təzahürüdür.

Zəhmətkeşlər şəhəri Sumqayıt Bakı proletariatının, Azərbaycan partiya təşkilatının beynəlmiləlcilik ənənələrinin ləyaqətli varisidir. Sumqayıtın fəhlə kollektivləri öz beynəlmilə borclarını şərəflə yerinə yetirərək Sovet İttifaqının minlərlə ünvanına bir neçə yüz adda məhsul göndəirlər. Sumqayıt və Rustavi inşaatçıların sosialist yarış Sumqayıtın yenidən meydana gəldiyi vaxtlarda başlanmış, indi isə həmin şəhərlərin, Kirovakan şəhərinin, Ukraynadakı Çerkassı şəhərinin, Belarusiyadakı Novopolotsk şəhərinin və başqa şəhərlərin metallurqlarını və kimyaçılarını əhatə etmişdir. Dostluq ərintələri, təcrübə mübadiləsi, layihə və çertyoj mübadiləsi, yeni proseslərin tətbiq edilməsində və texniki çətinliklərin aradan qaldırılmasında qarşılıqlı beynəlmiləl həmrəylik və dostluq ruhu ilə aşılanmış yarışın əsas prinsipləridir. Biz ürəkdən şadıq ki, sumqayıtlılar yeni və qabaqcıl nə varsa hamsının təşəbbüsçüsü və bayraqdarı kimi çıxış edirlər.

Sizinlə birlikdə biz şəhər zəhmətkeşlərinin avanqardı ilə bütün işçilərin yarından çoxunu təşkil edən diqqətəlayiq fəhlə dəstəsi ilə fəxr edirik. Sumqayıt fəhlələrinin əsas qismi gənclərdir. Lakin veteranların rəhbərliyi altında onlar inqilabi cərpışmalar salnaməsinə, sosializm və kommunizm qurmaq uğrunda mübarizə salnaməsinə neçə-neçə şanlı səhifələr yazan Azərbaycan fəhlə sinfinin ən yaxşı xüsusiyyətlərini və keyfiyyətlərini mənimsəmişlər. Bunun əsasında illər keçdikcə Sumqayıtda ən yaxşı nümayəndələrini indi bu salonda gördüyünüz fəhlə sülalələri - inşaatçı, poladəridən, kimyaçı və energetik sülalələri meydana gəlmişdir. Biz onların şəxsində Sumqayıtın bütün fəhlələrini salamlayırıq. Sumqayıt fəhlələri özlərinin yükək məhsuldar əməyi ilə doğma şəhərdə və bütün respublikada xalq təsərrüfatının inkişafına layiqincə kömək edirlər.

Sumqayıtda mühəndis - texnik ziyalıların, partiya, sovet və təsərrüfat rəhbərlərinin böyük bir dəstəsi yetişib mətinləşmişdir. Sizin gözəl şəhərinizi hər tərəfli inkişaf etdirmək sahəsində böyük və ardıcıl işlərinə görə onlara ürəkdən təşəkkür edirik.

Əliyev yoldaş sözünə davam edərək dedi: Biz Sumqayıtı haqlı olaraq gənclik şəhəri adlandırırıq. Axı Sumqayıt şəhəri sakinlərinin orta yaşı 28-dir. Gənclərin isə gözəl bir xüsusiyyəti vardır. Onlar yeniliyə , keçilməmiş yollarla getməyə, daha yaxşı işləməyə can atırlar. Gənclərin məhz bu arzusu Sumqayıtda yeni adətlər və ənənələr - fəhləliyə təntənəli qəbul, əmək bayramları, fəhlə sülalələri ilə görüş, əmək veteranları ilə görüş, gənc kimyaçı andı, mühəndis günü həddi-buluğa çatma günü, yeni doğulan uşaqların təvəllüd günü, küçə bayramları və başqa bu kimi adət və ənənələr yaranmasına səbəb olmuşdur. Bu adət və ənənələr şəhərin gənclərini və bütün zəhmətkeşlərini əməyə kommunist münasibəti ruhunda tərbiyələndirməyə, ideyaca mətinləşdirməyə kömək edir.

Sumqayıtda meydana gəlmiş adətlər respublikanın bütün şəhərlərində və rayonlarında geniş yayılmağa layiqdir. Biz sosialist adətlərini təkmilləşdirib zənginləşdirməklə ona nail olmalıyıq ki, bunlar Azərbaycan zəhmətkeşlərinin həyatına və məişətinə möhkəm daxil olsun.

Sumqayıtlıların işlərini layiqincə qiymətləndirməklə bərabər , demək lazımdır ki, şəhərdə insanların şüuruna və qəlbinə təsir göstərmək vasitələrindən və imkanlarından heç də tamamilə

istifadə edilmir. Keçmişin qalıqları olan, daha yaxşı işləməyə və yaşamağa əngəl törədən xuliqanlıq, sərxoşluq, oğurluq, rüşvətxorluq və başqa bu kimi əxlaqa zidd hallara gənclik şəhərində yer olmamalıdır. Hər bir sumqayıtlı kommunist əxlaqının antipodlarına qarşı barışmaz, fəal mübarizə aparmalıdır ki, bu bələnin kökünü tamamilə və həmişəlik kəsmək mümkün olsun.

Əliyev yoldaş dedi: Əziz yoldaşlar, Sumqayıtı əsl nümunəvi sosialist şəhərinə, nümunəvi asayış, nümunəvi məişət və yüksək mədəniyyət şəhərinə çevirmək, kommunizmin zirvələrinə doğru irəliləyən cəmiyyətimizin bütün nəcib xüsusiyyətlərinin bayraqları olmaq üçün sizdə hər cür şərait və imkanlar vardır.

Biz Sumqayıta, onun gözəlliyinə, əzəmətinə, planlı tikilməsinə və yaşıllığına ürəkdən heyranıq. Lakin siz Sumqayıtı daha yaxşı, daha gözəl bir şəhərə çevirməlisiniz, şəhərin ətrafında meşə-park zonası yarada bilərsiniz və yaratmalısınız. Müəssisələrin rəhbərləri, şəhərin bütün sakinləri havanın və dənizin çirklənməsinə qarşı, havanın, küçə və meydanların təmizliyi uğrunda, nümunəvi sanitariya vəziyyəti uğrunda mübarizəyə fəal qoşulmalıdırlar. Siz nail ola bilərsiniz ki, Sumqayıt şəhəri özünün hər bir sakininin saysız-hesabsız dostlarını və qonaqlarını nəinki sevindirsin, həm də heyran qoysun.

Biz Sumqayıtın çoxsahəli iqtisadiyyatının inkişafını böyük razılıq hissi ilə qeyd edirik. Eyni zamanda etiraf etmək lazımdır ki, keçmişdə planlaşdırmada, planların həyata keçirilməsində də nöqsanlara və səhvlərə yol verilmiş, bu isə şəhərdə iqtisadiyyatın bəzi sahələrinin qeyri-bərabər inkişafına səbəb olmuşdur. Son illərdə görülən tədbirlər vəziyyəti xeyli dəyişdirməyə imkan vermişdir. Lakin nöqsanları tamamilə aradan qaldırmaq hələ mümkün olmamışdır. Şəhərin bir sıra müəssisələri, birinci növbədə Sumqayıt Kimya Sənaye Müəssisələri Birliyi, kompressor zavodu və bəzi başqa müəssisələr beşilliyin 4 ilinin tapşırıqlarında nəzərdə tutulduğundan xeyli az məhsul verirlər. Kimya sənayesinin və başqa sənaye sahələrinin bir sıra obyektlərinin istifadəyə verilməsi və tam gücü ilə işləməsi ləngiyir. Məhsulun keyfiyyəti texnoloji intizam və əmək intizamı, ehtiyat qüvvələrinin səfərbərliyə alınması qənaətbəxş vəziyyətdə deyildir.

Obyektivlik xatirinə demək lazımdır ki, yaxın keçmişdə iqtisadi və ideoloji işə partiya rəhbərliyində yol verilmiş nöqsanlar bütün bunlarda özünü indi də göstərməkdədir. Sumqayıt təşkilatının siyasi yetkinliyini nümayiş etdirən XVIII şəhər partiya konfransında bu barədə kəskin və prinsipial söhbət oldu. Konfrans nöqsanları aradan qaldırmaq, partiya təşkilatlarının təşkilatçılıq və siyasi işini gücləndirmək üçün konkret tədbirlər nəzərdə tutdu.

Azərbaycan Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsi təsərrüfata partiya rəhbərliyinin yaxşılaşdırılmasının səmərəli nəticələr verdiyini razılıq hissi ilə qeyd edir. Bunu belə bir faktdan görmək olar ki, bu gün Sumqayıtın sənaye əməkçiləri məhsul satışına dair 11 aylıq planı vaxtından əvvəl yerinə yetirmişlər. On ay ərzində şəhərdə keçən ildəkindən 8 min kvadratmetr çox mənzil istifadəyə verilmişdir. Bir çox müəssisələrin və sahələrin texniki-iqtisadi göstəriciləri xeyli yüksəlmişdir.

Əminik ki, şəhərin partiya təşkilatı, bütün zəhmətkeşləri öz müvəffəqiyyətlərini möhkəmləndirərək dördüncü, müəyyənəddici ilin və ümumən beşilliyin planlarının müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməsini təmin edəcəklər.

Əliyev yoldaş dedi: Biz Sumqayıtın yubileyini əlamətdar bir vaxtda qeyd edirik. Partiyanın tarixi sənədlərindən ruhlanan sovet adamları iqtisadiyyatın inkişafında misilsiz nailiyyətlər qazanır, doqquzuncu beşilliyi müvəffəqiyyətlə başa çatdırmaq və partiyamızın növbəti XXV qurultayını ləyaqətlə qarşılamaq üçün var qüvvələrini və bacarıqlarını sərf edirlər.

Azərbaycan zəhmətkeşləri partiyanın tapşırıqlarının həyata keçirilməsində yaxından iştirak edirlər. Respublikanın sənayesi beşilliyin kontrol rəqəmlərində nəzərdə tutulduğundan daha sürətlə inkişaf edir. 11 aylıq plan vaxtından əvvəl yerinə yetirilmişdir. Keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən sənaye istehsalı artımı təqribən 12 faiz olacaqdır.

Bu il kənd təsərrüfatı zəhmətkeşləri pambıqçılarımız, taxılçılarımız, üzümçülərimiz, tərəvəzçilərimiz və başqa əməkçilərimiz Azərbaycanda əkinçiliyin bütün tarixi ərzində misli görünməmiş göstəricilər əldə etmişlər. Respublikamız dövlətə əkinçilik və heyvandarlıq məhsulları satışına dair bütün sosialist öhdəliklərinin artıqlamasıyla yerinə yetirmişdir.

Respublikanın müvəffəqiyyətləri fəhlə sinfinin, kolxozçu kəndlilərin, ziyalıların fədakarlıqla işləməsi, xalq təsərrüfatına partiya rəhbərliyinin gücləndirilməsi, aşağıdan yuxarıya bütün kadrların tələbkərlilik və məsuliyyətinin yüksəldilməsi nəticəsidir, bizdə, eləcə də bütün ölkəmisdə yaranmış gözəl mənəvi-siyasi əhval-ruhiyyənin bəhrəsidir.

Vətənimizin hamımızın qəlbində iftixar hissləri oyadan görkəmli nailiyyətləri onun nəticəsidir ki, Sov.İKP Mərkəzi Komitəsi, L. İ. Brejnev yoldaş başda olmaqla MK-nın Siyasi Bürosu XXIV qurultayın tarixi qərarlarını dönmədən həyata keçirirlər. Partiyamız, onun Mərkəzi Komitəsi daxili və xarici siyasətə, Sovet dövlətinin iqtisadi və müdafiə qüdrətinin daha da artırılmasına, sosializm ölkələri birliyinin gücləndirilməsinə, bütün dünyada sülhün möhkəmləndirilməsinə aid aktual problemlərin həllinə əsil mənada lenincəsinə yanaşırlar.

Leonid İliç Brejnev dünən Ulan-Batorda keçirilən şənliklərdə demişdir: “Partiyamız və xalqımız böyük kommunizm quruculuğu işində öhdələrinə çox yüksək məsuliyyət düşdüyünü dərk edirlər. Yoldaşlar, əmin olun ki, sovet adamları öz yüksək ideallarını həyata keçirmək üçün qüvvələrini əsirgəməyəcəklər. Böyük Oktyabr sosialist inqilabı məhz bu idealların naminə edilmişdir, partiyamız məhz onların naminə mübarizə aparır, bütün sovet xalqı məhz onların naminə yaşayıb-yaradır!”.

Brejnev yoldaş öz nitqində beynəlxalq vəziyyəti dərinlən təhlil edərək göstərmişdir ki, beynəlxalq gərginliyin zəifləməyə başladığı şəraitdə xalqların müharibə təhlükəsini aradan qaldırmaq, həqiqətən möhkəm sülh və səmərəli əməkdaşlıq yaratmaq əzmi getdikcə daha aydın bir surətdə və daha geniş miqyasda təzahür edir. L. İ. Brejnev yoldaşın ABŞ prezidenti Fordla Vladivostok rayonunda olmuş əməli görüşünün nəticələri bu baxımdan misilsiz əhəmiyyətə malikdir. Sovet-Amerika münasibətlərini daha da möhkəmlətmək və genişləndirmək xətti bu görüşdə bir daha təsdiq olundu və inkişaf etdirildi: həmin görüşdə təsdiq edildiyi kimi, tərəflər elə hərəkət etmək əzmindədirlər ki, Sovet- Amerika münasibətləri yeni dünya müharibəsi təhlükəsindən bəşəriyyəti xilas etmək və ümumi sülhü möhkəmləndirmək kimi tarixi bir vəzifənin yerinə yetirilməsinə getdikcə daha səmərəli xidmət etsin.

Yüksək səviyyədə keçirilən yeni Sovet -Amerika görüşünün yekunlarının bütün qitələrdə razılıq hissi ilə qarşılanması göstərir ki, partiyamızın və Sovet dövlətinin sülh və beynəlxalq əməkdaşlıq siyasəti ümumxalq rəqəbi qazanmışdır.

Bütün sovet adamları kimi, Azərbaycan zəhmətkeşləri də fəxr edirlər ki, partiyamız, onun Mərkəzi Komitəsi, şəxsən MK-nın Baş katibi L.N. Brejnev yoldaş bütün dünyada sülhün möhkəmləndirilməsində həlledici rol oynayır.

Sovet xalqı, bütün tərəqqipərvər bəşəriyyət yer üzündə möhkəm sülhə ictimai tərəqqiyə və irəliləyişə olan ümidlərini sədaqətli marksist-leninçi, partiyamızın sınaqdan keçirilmiş rəhbəri Leonid İliçin adı ilə bağlayırlar.

İzin verin, sovet xalqının rifahına, yer üzündə sülhə və təhlükəsizliyə daim qayğı göstərdikləri üçün partiyaya, onun Mərkəzi Komitəsinə, şəxsən Leonid İliç Brejnevə sizin adınızdan, bütün Azərbaycan zəhmətkeşləri adından övladlıq təşəkkürümüzü bildirim. Bu gün biz partiyaya və hökumətə ona görə bir daha ürəkdən minnətdarlıq edirik ki, onlar Azərbaycan iqtisadiyyatının durmadan inkişaf etməsinə atalıq qayğısı göstərirlər: sosialist Sumqayıtı buna parlaq misaldır.

Əliyev yoldaş axırda dedi:

Yaşasın gənclik, əmək və dostluq şəhəri Sumqayıt!

Sovet xalqlarının qardaşlığı var olsun və əbədi yaşasın!

Yaşasın bütün qələbələrimizin ilhamçısı və təşkilatçısı Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası!

(H. Ə. Əliyev yoldaşın nitqi böyük diqqətlə dinlənildi və dəfələrlə sürəkli alqışlarla qarşılandı).

Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi K. M. Bağirov yoldaş məruzə etdi. O qeyd etdi ki, Sumqayıt sovet xalqının nailiyyətlərinin qəhrəmanlıq salnaməsinə şanlı səhifə kimi daxil olmuşdur. Sumqayıtlılar bir nəslin həyatı ərzində müasir sənaye şəhəri salmağa imkan vermiş misilsiz yardım üçün ölkəmizin bütün xalqlarına və ən əvvəl, böyük rus xalqına hədsiz dərəcədə minnətdardırlar.

Məruzəçi dedi: Sumqayıtın bütün qısa tarixi ərzində, onun yüksəlişinin hər mərhələsində biz Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının qayğı və diqqətini hiss edirik. Sumqayıt əməkçiləri adından biz zəhmətkeş xalqa daim diqqət və qayğı göstərdikləri üçün Sov. İKP Mərkəzi Komitəsinə, Sovet hökumətinə, şəxsən MK-nın Baş katibi L. İ. Brejnev yoldaşa təşəkkürümüzü bildiririk.

Bağirov yoldaş Sumqayıtın tarixindən danışdığından sonra qeyd etdi ki, şəhərin zəhmətkeşləri Sov. İKP XIV qurultayının qərarlarını, doqquzuncu beşilliyin vəzifələrini həyata keçirmək uğrunda əzmlə mübarizə aparırlar. Sintetik kauçuk, alüminium, superfosfat və aşqar zavodlarının kollektivləri geniş vüsət almış sosializm yarışında irəlidə gedirlər. Sənaye müəssisələrində texniki tərəqqi uğrunda, istehsalın səmərəsini artırmaq uğrunda mübarizə güclənir. Mənzil tikintisi işləri sürətlə davam edir.

Bununla birlikdə məruzəçi hələ də istifadə olunmayan imkanlardan və ehtiyat mənbələrindən, habelə nöqsanlara qarşı barışmaz mübarizə aparmaq lüzumundan danışdı. L. İ. Brejnev yoldaşın göstərişlərini rəhbər tutaraq keyfiyyət amillərinə çox ciddi fikir vermək, sənayedə və tikintidə texniki-iqtisadi göstəricilərin xeyli artmasına nail olmaq lazımdır.

Şəhərin kommunistləri və bütün zəhmətkeşləri adından məruzəçi Sov.İKP-nin leninçi Mərkəzi Komitəsinə, MK-nın Baş katibi L. İ. Brejnev yoldaşı əmin etdi ki, Sumqayıt zəhmətkeşləri partiyanın göstərişlərini müvəffəqiyyətlə həyata keçirmək üçün qüvvə və bacarıqlarını əsirgəməyəcək, öz beynəlmiləlçilik borclarını bundan sonra da şərəflə yerinə yetirəcək, Sov. İKP XXIV qurultayı qərarlarının həyata keçirilməsinə layiqincə kömək edəcəklər.

Bakı Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi Ə. H. Kərimov yoldaş Sumqayıt əməkçilərini yubiley münasibətilə Azərbaycan paytaxtının kommunistləri və bütün zəhmətkeşləri adından hərərətlə təbrik etdi. O dedi ki, Azərbaycan Kommunist Partiyasının rəhbərliyi altında Sumqayıt zəhmətkeşləri Sov. İKP XXIV qurultayının qərarlarını həyata keçirərək sənayenin inkişafında xeyli müvəffəqiyyət qazanmış, ictimai istehsalın səmərəsinin artırılmasında irəliyə doğru böyük addım atmış, beşilliyin yekun ilinin zirvələrini fəth etmək üçün yaxşı zəmin yaratmışlar.

Sumqayıtda yaradılmış və Sovet Azərbaycanının haqlı olaraq fəxr etdiyi nə varsa, bunların hamısı vahid həyat amalı ilə yaşayan, ölkəmizdə sənayenin müvəffəqiyyətləri uğrunda mübarizədə layiqli yer tutmağa can atan fəhlələrin beynəlmiləl ailəsinin əməyi ilə yaradılmışdır.

Kərimov yoldaş Bakı və Sumqayıt müəssisələrinin işgüzar əməkdaşlıq əlaqələrindən danışdıqdan sonra axırda yubilyar şəhərin zəhmətkeşlərinə yeni əmək qələbələri arzuladı.

Çerkassi Şəhər Partiya Komitəsinin ikini katibi Q. P. Kuzmıçov yoldaş öz təbrik nitqində dedi:

- Azərbaycanca olduğu kimi, Ukraynada da 26 Bakı komissarının xatirəsini əziz tutur, Bakı proletariatının inqilabi mübarizəsinin şanlı səhifələrini öyrənirlər. Ukrayna xalqı Azərbaycan ədəbiyyatı klassiklərinin, müasir müəlliflərinin əsərlərini oxuyur və onları sevir. Çerkassi əməkçiləri Sumqayıt zəhmətkeşləri ilə dostluğu əziz tuturlar. Bizim sosializm yarışımız, keçirdiyimiz təcrübə mübadiləsi istehsalı təkmilləşdirməyə, əmək məhsuldarlığını artırmağa kömək edir. Dostlarımızın müvəffəqiyyətləri gözəldir. Buna görə də sizə deyirik: "Sumqayıtlılar, sağ olun!"

Rustavi Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi Kobaxidze yoldaş dedi ki, Sumqayıt və Rustavi yaşıl şəhərlərdir. Azərbaycanın və Gürcüstanın Leninin xalqlar dostluğu sayəsində yaranmış gənc sənaye mərkəzləridir.

Artıq 20 ildir ki, yarışan Azərbaycan və Gürcüstan metallurqları bir-birindən texnika sahəsindəki yenilikləri öyrənirlər. Bu yeniliklər polad, prokat və boru istehsalının artmasına kömək edir. Son illərdə isə Sumqayıtda və Rustavidə xeyli inkişaf edən kimya da şəhərlərimizi bir- birinə yaxınlaşdırmışdır. Bir çox müəssisələrdə Sumqayıt elçilərini görmək olar. Onlar yeni iş öyrənməklə Gürcüstan kimyaçılarına kömək edirlər. Əziz Azərbaycanlı dostlar, bundan ötrü sizə minnətdarıq!

Kirovakan Şəhər Partiya Komitəsinin katibi A. X. Badyan yoldaş yeni istifadəyə verilən istehsal sahələrinin müvəffəqiyyətlə işlədilməsi uğrunda yarışan Azərbaycan və Ermənistan kimyaçılarının yaradıcılıq əməkdaşlığından danışdı.

Bu yaxınlarda Kirovakandakı kimya kombinatında melamin sexi istifadəyə veriləndə Sumqayıtdan gəlmiş sazlayıcılar briqadası qısa müddətdə onlarca cihazı - keyfiyyəti analiz edən xammal dozasını müəyyənləşdirən cihazları quraşdırıb işə saldı. Sumqayıt Kirovakan inşaatçılarının çoxillik yarışı böyük iqtisadi səmərə verir. Qarşılıqlı yardım və əməkdaşlıq Azərbaycan və erməni xalqlarının, Sumqayıt və Kirovakan zəhmətkeşlərinin mehriban dostluğunu daha da möhkəmləndirir.

Sumqayıtın veteranları - 1 nömrəli trestin 17 nömrəli tikinti idarəsinin briqadiri, Lenin ordenli İslam İsayev və Üzvü xlor məhsulları zavodunun baş aparatçısı, Oktyabr inqilabı ordenli Əlisəfa Səfərov, sənaye müəssisələri tikintisinin mexanikləşdirmə tresti 2 nömrəli ixtisaslaşdırılmış mexanikləşdirmə idarəsinin fəhləsi komsomolçu Ayaz Qasımov, 13 nömrəli məktəbin müəllimi, gənc şair Ofelya Babayeva çıxış etdilər. Onlar daxili və xarici siyasətdə əsl Lenin xətti yeridilməsi üçün Azərbaycana, Sumqayıtda iqtisadiyyat və mədəniyyətin inkişafına daim qayğı göstərilməsi üçün Kommunist Partiyasına, onun leninçi Mərkəzi Komitəsinə, Sovet hökumətinə, şəxsən MK-nın baş katibi L. İ. Brejnev yoldaşa səmimi təşəkkür etdilər. Natiqlər əmin etdilər ki, Sumqayıt zəhmətkeşləri Sov. İKP XIV qurultayının tarixi qərarlarını həyata keçirmək uğrunda, doqquzuncu beşilliyin planlarını vaxtından əvvəl yerinə yetirmək uğrunda mübarizədə var qüvvələrini, əmək və bacarıqlarını əsirgəməyəcəklər.

Gənc leninçilər yubiley münasibətilə Sumqayıtın ilk inşaatçılarını, onun veteranlarını və şəhərin bütün zəhmətkeşlərini şeirlə təbrik etdilər. Sovet İttifaqı xalqlarının sarsılmaz dostluğu şərafinə pionerlər azərbaycan, ukrayna, gürcü və erməni dillərində sağlq sözləri dedilər.

Sumqayıt əməkçilərinə ÜİLKGI MK-dan, SSRİ Kimya Sənayesi Nazirliyindən, respublikanın şəhər və rayon zəhmətkeşlərindən, SSRİ-nin təyyarəçi - kosmonavtı V. Bıkovskidən təbriklər gəlmişdir.

Təntənəli iclasın iştirakçıları Azərbaycan KP MK-ya Azərbaycan SSRİ Ali Soveti Rəyasət heyətinə və Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinə məktub qəbul etdilər.

Təntənəli iclasdan sonra Bakının incəsənət ustaları və Sumqayıtın bədii öz fəaliyyət kollektivləri böyük konsert verdilər.

(Azərinform)

“Kommunist”.-1974.-28 noyabr.- səh 1-2

SOV. İKP -NİN KATIBİ V. ZİMYANINI İLƏ BİRLİKDƏ SUMQAYITDA

25 yanvar 1978- ci il

Azərbaycanda olan Sov.İKP MK katibi M.V.Zimyanin və İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyünə namizəd, Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi H.Ə.Əliyev Sumqayıta getmişlər.

V.İ.Lenin adına Azərbaycan boru-prokat zavodunun metallurqları qonaqları səmimi qarşılamışlar. Respublika Ali Sovetinin deputatı, poladəridən Allahverdi Süleymanov qonaqları səmimi salamlamışdır. Adlı-sanlı metallurq Zimyanin yoldaşdan əmək adamlarına böyük qayğı üçün Sov.İKP MK-nın Baş katibi, SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sədri Leonid İliç Brejneva səmimi təşəkkür yetirməyi xahiş etmiş, müəssisənin kollektivi adından qəti söz vermişdir ki, boru prokatçıları Sov.İKP MK-nın, SSRİ Nazirlər Sovetinin, YİHİMŞ-in və YİLKGİ MK-nın məktubuna əməli işlə cavab verərək beşilliyin üçüncü ilinin planlarını və sosialist öhdəliklərini vaxtından əvvəl yerinə yetirəcəklər.

Zimyanin və Əliyev yoldaşlar müəssisənin əsas sexlərini gəsmiş, avtomat boru prokatı stannının işini izləmiş, metallurqların məişət otaqlarında olmuş, tikilməkdə davam edən fabrik-mətvəxə baxmış, fəhlələrlə söhbət etmişlər. Zavodun rəhbərləri qonaqlara yeni məhsul növlərinin buraxılışından, respublikanın, bu ilk qara metallurgiya müəssisəsinin inkişaf perspektivlərindən danışmışlar.

Sonra qonaqlar neft və kimya sənayesində kompleks avtomatlaşdırma institutuna (neft-kimya avtomatları elmi tədqiqat və layihə institutuna) getmiş, bir sıra laboratoriyaların və stend sınaqları bölməsinin işi ilə tanış olmuş, alimlərin yaratdıqları cihazlara baxmışlar.

Şəhər partiya-komitəsində M.B.Zimyanin və N.Ə.Əliyev büro üzvləri ilə söhbət etmişlər. Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi K.M.Bağırov şəhər partiya təşkilatının idoloji iş təcrübəsindən, ideya-siyasi tərbiyə, əmək tərbiyəsi və mənəvi tərbiyə məsələlərinə kompleks yanaşılmasının forma və metodlarından, Sumqayıt sənayesinin inkişaf perspektivlərindən danışmışdır.

Həmin gün M.B.Zimyanin Bakıdan Moskvaya yola düşmüşdür. Təyyarə limanında onu Sov. İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyünə namizəd, Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi H.Ə.Əliyev, Azərbaycan KP MK bürosunun üzvləri H.X.İbrahimov, Ə.H.Kərimov, B.S.Krasilnikov, Y. N. Puqaçov, H.N.Seyidov, Q.Ə.Xəlilov yola salmışlar.

Pionerlər M.B.Zimyaninə gül dəstələri təqdim etmişlər.

(Azərinform)

“Kommunist”.- 1978.- 26 yanvar.-səh 1

**SSRİ ALI SOVETİ RƏYASƏT HEYƏTİ SƏDRİNİN BİRİNCİ MÜAVİNİ
V. V. KUZNETSOV İLƏ BİRLİKDƏ SUMQAYITDA**

5 oktyabr 1979-cu il

Bakıda olan Sov. İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyünə namizəd, SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyəti Sədrinin birinci müavini V. V. Kuznetsov oktyabrın 4-də Azərbaycan KP MK bürosunun üzvləri ilə görüşmüşdür.

Sonra o, Bakı məişət kondisioneri zavodunda olmuş və burada hərarətlə qarşılanmışdır. Kuznetsov yoldaş müəssisənin sexlərini gəzmiş, süni iqlim aparatlarının quraşdırılması prosesi və hazır məhsul ilə tanış olmuş, fəhlə və mütəxəssislərlə söhbət etmişdir.

Havanın yağmurlu keçdiyinə baxmayaraq, Serebrovski adına Neft və Qaz Çıxarılması İdarəsinin iş növbəsində olmayan əməkçiləri əziz qonağı qarşılamağa çıxmışdılar. Kuznetsov yoldaş dənizdə “qara qızıl” çıxaran şanlı zəhmətkeşlərin fədakar əməyini yüksək qiymətləndirmişdir. O, Xəzərin dalğaları qoynunda uzanan estakadaları gəzmiş, kollektivin müvəffəqiyyətləri ilə, neftçilərin iş və məişət şəraiti ilə maraqlanmışdır.

Həmin gün V. V. Kuznetsov “Şirvanşahlar sarayı kompleksi”, xalça və xalq tətbiqi sənət muzeylərinə getmiş, Azərbaycan paytaxtının görməli yerləri ilə tanış olmuşdur.

Oktyabrın 5-də şəhər Sov. İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyünə namizəd, SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyəti Sədrinin birinci müavini V. V. Kuznetsov və Sov. İKP MK Siyasi bürosu üzvlüyünə namizəd, Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi H. Ə. Əliyev Sumqayıta getmişlər.

Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsində söhbət zamanı partiya komitəsinin birinci katibi Ş. M. Əliyev respublikanın gənc sənaye mərkəzi əməkçilərinin müvəffəqiyyətlərindən, istehsalın səmərəliliyini və buraxılan məhsulun keyfiyyətini yüksəltmək, Sumqayıt kompleks halında inkişaf etdirmək vəzifələrini şəhər partiya təşkilatının, yerli Sovetlərin necə yerinə yetirdiklərindən danışmışdır.

Kuznetsov və Əliyev yoldaşlar Azərbaycan Dövlət rəsm qalereyasının filialına və Sumqayıt müəssisələrində istehsal olunan məmulat nümunələrinin toplandığı sərgiyə getmiş, şəhəri gəzmiş və kolxoz bazarında olmuşlar.

V. İ. Lenin adına Azərbaycan boru-prokat zavodunda onlara respublika metallurgiya sənayesinin bu ilkinin yaradılması tarixi haqqında, müəssisənin inkişafı perspektivləri haqqında məlumat verilmişdir. Kuznetsov yoldaş boru-prokat sexində istehsal proseslərinə tamaşa etmiş, marten sexində poladəridənlərlə söhbət aparmış, zavodun fabrik-mətbəxi ilə tanış olmuşdur.

Zavodda keçirilən mitinqdə müəssisənin partiya komitəsinin katibi Yusif Nəsimov və “250-1” stansiyanın fəhləsi Camal Zülfüqarov qonağı səmimi salamlamışlar. Onlar özlərinin iş yoldaşları və bütün sumqayıtlılar adından əmin etmişlər ki, Sovet Azərbaycanının daha da çiçəklənməsinə Kommunist Partiyasının və Sovet dövlətinin, şəxsən L. İ. Brejnev yoldaşın atalıq qayğısına cavab olaraq şəhər zəhmətkeşləri daha böyük ruh yüksəkliyi ilə, əzmlə işləyəcək, beşilliyin dördüncü ilinin və bütün beşilliyin planlarını və sosialist öhdəliklərini şərəflə yerinə yetirmək üçün əllərindən gələni əsirgəməyəcəklər.

V.V.Kuznetsov mitinqdə çıxış edərək L.İ. Brejnev yoldaşın səmimi salamını və ən yaxşı arzularını fəhlələrə yetirmişdir. O, metallurqlara müraciətlə demişdir: Siz olduqca mühüm iş görürsünüz, böyük Vətənimizin iqtisadi qüdrətinin möhkəmlənməsinə mühüm xidmət göstərirsiniz. İqtisadi potensialın artması sayəsində sovet adamlarının həyat səviyyəsi durmadan yüksəlir,

onların tələbatı getdikcə daha yaxşı ödənilir, ölkənin müdafiə qabiliyyəti güclənir.

Kommunist Partiyası, onun Mərkəzi Komitəsi, MK Siyasi Bürosu, Sovet hökuməti, dövlətimizin iqtisadiyyatının hər vasitə ilə möhkəmlənməsi, bunun əsasında SSRİ-nin beynəlxalq nüfuzunun yüksəlməsi məsələlərinə çox fikir verirlər. Onlar yer üzündə sülhün qorunub möhkəmlənməsi uğrunda yorulmadan mübarizə aparırlar. Plandan əlavə istehsal etdiyiniz boruların hər tonu sülh işinin möhkəmlənməsinə kömək edir.

Kuznetsov yoldaş boru prokatçılarını böyük müvəffəqiyyətlər münasibətilə təbrik etmiş, rəşadətlə işlədiklərinə görə onlara təşəkkür etmiş, möhkəm cansağlığı, səadət və Sovet Vətəninə rifahı naminə yeni nailiyyətlər arzulamışdır.

Mitinqdə H.Ə.Əliyev yoldaş çıxış etmişdir. O demişdir: Bu gün xüsusilə əlamətdar gündür və bu, L.İ.Brejnev yoldaş başda olmaqla sovet partiya və hökumət nümayəndə heyətinin dost Almaniya Demokratik Respublikasında olması ilə əlaqədardır. Bütün sovet adamları kimi Azərbaycan zəhmətkeşləri də L.İ.Brejnev yoldaşa qardaş ölkənin ali mükafatlarının -ADR Qəhrəmanının ikinci Qızıl Ulduzunun və Karl Marks ordeninin təqdim olunması xəbərini böyük sevinclə, coşğun ruh yüksəkliyi ilə qarşılamışlar. Onlar əziz Leonid İliçi yüksək mükafatlar münasibətilə qızgın və səmimi təbrik edir, ona möhkəm cansağlığı, sovet xalqının səadəti uğrunda, bütün dünyada sülh uğrunda, kommunizm uğrunda mübarizədə yeni müvəffəqiyyətlər arzulayırlar.

Əliyev yoldaş Azərbaycan boru prokatçılarının yüksək əmək fəallığını qeyd edib demişdir ki, son illərdə müəssisədə böyük dəyişikliklər olmuş, səmimi kollektiv yaranmış, sağlam mənəvi-siyasi şərait bərqərar olmuşdur. Kollektivdə mənəvi şəraiti sağlamlaşdırmaq, əmək intizamını pozanlara qarşı, cəmiyyətə zidd olan hər cür hallara qarşı barışmazlıq şəraiti yaratmaq sahəsində zavod partiya təşkilatının və müdiriyyətinin iş təcrübəsi mənəvi tərbiyə məsələlərinə dair Bakıda keçirilmiş Ümumittifaq elmi-praktik konfransında haqlı olaraq respublikada ən yaxşı təcrübələrdən biri kimi qeyd olunmuşdur.

H. Ə. Əliyev zavodun əməkçilərinə yeni nailiyyətlər, onuncu beşilliyin tapşırıqlarının, böyük Lenin partiyasının bütün göstərişlərinin yerinə yetirilməsində müvəffəqiyyətlər arzulamışdır.

Azərbaycan KP MK bürosunun üzvləri: Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sədri Q. Ə. Xəlilov, Azərbaycan SSR Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin sədri V. S. Krasilnikov da Sumqayıtda olmuşlar.

Oktyabrın 5- də V. V. Kuznetsov Bakıdan getmişdir.

Aerodromda onu H. Ə. Əliyev yoldaş, Azərbaycan KP MK bürosunun üzvləri H. X. İbrahimov, Ə. H. Kərimov, V. S. Krasilnikov, Y. H. Puqaçov, H. N. Seyidov, S. V. Tatlıyev, Q. Ə. Xəlilov, Azərbaycan KP MK bürosu üzvlüyünə namizəd H. Ş. Əfəndiyev yola salmışlar.

(Azərinform)

“Sosialist Sumqayıtı”.-1979.- 9 oktyabr.-s. 1.

SUMQAYITIN BİR SIRA SƏNAYE OBYEKTlərİNDƏ VƏ SOSIAL-MƏDƏNİ OBYEKTlərDƏ FƏHLƏLƏRLƏ, MÜTƏXƏSSİSLƏRLƏ, ŞƏHƏR SAKINLƏRİ İLƏ GÖRÜŞÜ

8 aprel 1981-ci il

...Otuz il bundan əvvəl Xəzərin kimsəsiz sahilində böyük Vətənimizin müxtəlif xalqlarının nümayəndələrinin yaradıcılıq əzmi ilə salınmış Sumqayıtın girəcəyində, pyedestal üzərində qanad gərmiş qağayı abidəsi ucalır. Hər yerdə dərin mənalı sözlərin, yaşayışlı pannolarda yazılmış “Sumqayıt V.İ.Lenin ideyalarının canlı təəcəssümüdür” sözlərinin təzahürünü görmək olar.

Bir neçə il bundan əvvəl yaradılmış xovlu iplik və üst trikotaj fabrikləri gənc şəhərin sənaye mənzərəsinə üzvi surətdə qovuşmuşdur. Simasında istedadlı dizaynerlərin əməyinin izləri görünən yaşayışlı müasir korpuslarda kollektivlərin böyük əksəriyyətini təşkil edən gənc fəhlə qadınların yüksək məhsuldarlıqla çalışması və istirahət üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

H.Ə.Əliyev yoldaş bir neçə əməliyyatdan sonra xovlu iplik halına düşən məhsulun hazırlanması texnologiyası ilə maraqlandı, fəhlə qadınların işini müşahidə etdi. Orta məktəbi bitirdikdən sonra fabrikə gəlmiş Sahibə Əhmədova lentçi ixtisasına cəmi üç il bundan əvvəl yiyələnmişdir. Hazırda o, işdə özünün bir çox təcrübəli rəfiqələrini qabaqlayır. Qabaqcılın iş yerini bəzəyən sosializm yarış qalibinin qırmızı vimpelini bu qız uzun müddət özündə saxlamaq niyyətindədir.

Yüngül sənaye üçün xammal olan xovlu iplik istehsalının inkişafı perspektivləri barədə söhbət gedərkən qeyd edildi ki, avadanlığın modernləşdirilməsi ilə yanaşı kadrların tərkibinin sabitləşdirilməsi fabrikdə işlərin daha da yaxşılaşmasına çox kömək edəcəkdir və bu məsələ üzərində ciddi düşünmək lazımdır. Müəssisənin müdiriyyəti, partiya və komsomol təşkilatları əməkçi qadınların ixtisasının artırılması, onların peşə biliklərinin təkmilləşdirilməsi qayğısına qalmalı, kadrlar arasında hələ də çox olan axıcılığın səbəblərini dərinlən öyrənməli, buna tamamilə son qoymalıdır.

Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı, tikişçi Xalidə İslamova əməkçi insanlara qayğı göstərilməsi üçün üst trikotaj paltar fabrikindəki rəfiqələri adından Kommunist Partiyasına və Sovet hökumətinə, şəxsən əziz Leonid İliç Brejnevə səmimi minnətdarlıq etdi. O dedi: Biz doğma respublikanın müvəffəqiyyətləri üçün qanuni iftixar hissi keçiririk və elə işləmək əzmindəyik ki, yaşayışlı məhsulumuzla sovet adamlarını sevindirək.

Onuncu beşilliyi vaxtından əvvəl yerinə yetirmiş xalq elçisi şəxsi nümunəsi ilə rəfiqələrini zərbəçi kimi işləməyə ruhlandırır. İş cədvəlini qabaqlamaq onun üçün yaxşı bir ənənə olmuşdur. Fabrikin bir çox fəhlə qadınları X.İslamovanın təşəbbüsünə qoşulmuş və illik tapşırıqları Konstitusiya gününədək yerinə yetirməyi qərara almışlar.

Tikiş sexində xüsusi konveyerin ətrafına toplaşan qızları isə gələcəkdə hələ çox şey gözləyir. Bunlar Naxçıvan alt trikotaj paltar fabrikinin gələcək tikişçiləridir. Bu qızların işləyəcəyi müəssisənin tikintisi başa çatdırılmaqdadır, buna görə də onlar peşə vərdislərinə yiyələnək, təcrübə toplamaq üçün Sumqayıta gəlmişlər.

H.Ə.Əliyev yoldaş gənclərlə mehribancasına söhbət etdi, onların təhsili ilə maraqlandı, ilk əmək müvəffəqiyyətləri münasibətilə təbrik edib onlara Naxçıvanda yüngül sənayenin inkişafına layiqincə xidmət göstərmək üçün oraya hazırlıqlı mütəxəssislər kimi qayıtmağı arzuladı.

O, fabrikin fəhlə qadınlarına müraciətlə dedi: Siz çox mühüm və lazımlı məhsul – xalq üçün mal buraxırsınız. Buna görə də sizdən daha böyük məsuliyyət tələb olunur, buraxdığınız məmulat zərif, yüksək keyfiyyətli olmalı, müasir modanın tələblərinə cavab verməlidir. Eyni zamanda üst trikotaj

paltarı istehsalını xeyli artırmaq, respublikada yüngül sənayenin ən yaxşı müəssisələrindən biri kimi ad qazanmaq üçün fabrik kollektivinin hər cür imkanları vardır.

Xəzər sahilindəki şəhərin hüdudları ildən-ilə genişlənir, onun mərtəbələri artır. Əmək bioqrafiyası on birinci beşillikdə başlanmış iripanelli evtikmə zavodu şəhər əməkçilərinin mənzil şəraitinin daha da yaxşılaşdırılması probleminin həllində böyük rol oynamalıdır. Bu il müəssisənin konveyerindən buraxılmış bloklardan yeni mikrorayonların birində yeni seriyalı çoxmərtəbəli yaşayış evlərinin birincisi tikilməkdədir. Fəhlələrin təklifi ilə bu binada bir sıra mənzilləri zavodun tikintisində iştirak etmiş və indi də zavodda işləyən adamlar üçün ayırmaq qərara alınmışdır.

H. Ə. Əliyev yoldaş hissələrin və panellərin quraşdırılması prosesi, bəzək işləri ilə və həmin məqsədlər üçün istifadə edilən materialların nümunələri ilə tanış olduqdan sonra zavodun layihə səviyyəsinə çatdırılmasını nəinki sürətləndirmək, həm də onun gücünü xeyli artırmaq vəzifəsini irəli sürdü. O dedi: Bundan ötrü bütün ehtiyat mənbələrindən istifadə etmək, ən yüksək əmək məhsuldarlığına nail olmaq, eyni zamanda hələlik zəhmətkeşlərin bir çox haqlı şikayətlərinə səbəb olan mənzil tikintisinin keyfiyyəti qayğısına qalmaq lazımdır. Sumqayıt get-gedə gözəlləşir, öz arxitektura simasını dəyişir. Həm də, inşaatçı yoldaşlar, xeyli dərəcədə sizin əməyiniz və səyiniz sayəsində!

Sumqayıt alüminium zavodu elektroliz sexinin bir çox aqreqlərini Keyfiyyət nişanının təsvirləri bəzəyir. Ardı-arası kəsilməyən axında avtomat xəttə gümüşü metal tökülür və bir anlığa donub yaraşlıq külçələrə çevrilir, külçələrə fəxri Keyfiyyət nişanı vurulur. Müəssisənin bütün məhsulunun demək olar 80 faizi Keyfiyyət nişanı ilə buraxılır ki, bu da sahədə ən yüksək göstəricidir.

Öz əməyi üçün Vətənin bir çox mükafatlarına layiq görülmüş adlı-sanlı elektrolizçi briqadirlər Kərim Məmmədov və Ziyad Ağayev bu yaxınlarda 25 illik yubileyini qeyd etmiş kollektivin nailiyyətləri haqqında qanuni iftixar hissilə məlumat verdilər. SSRİ-nin əməkdar metallurqu, Azərbaycan Dövlət mükafatı laureatı K.Məmmədovun briqadası məhsulun hamısını ancaq əla keyfiyyətlə buraxır; avadanlığın nümunəvi işlədilməsinə görə onun təmirarası istismar müddəti normada nəzərdə tutulan beş il əvəzinə yeddi ilə çatdırılmışdır. Z.Ağayevin qabaqcıl kollektivi zavodda birinci olaraq "Məhsulun keyfiyyəti üçün fəhlə zəmanəti" şüarı altında işləməyə başlamışdır. Bu kollektiv Ümumittifaq sosializm yarışında dəfələrlə qalib gəlmişdir. Onu haqlı olaraq sahədə ölkənin ən qənaətcil kollektivlərindən biri adlandırırlar. Briqadanın fəhlələri il ərzində 300 min kilovat-saatadək elektrik enerjisinə qənaət edirlər.

Azərbaycan KP MK adından H.Ə.Əliyev fədakarcasına işlədiklərinə görə odlu peşə nümayəndələrinə səmimi təşəkkürünü bildirdi, onları on birinci beşillikdə Azərbaycan metallurqlarının şöhrətini daha da ucaltmağa, bütün planları və sosialist öhdəliklərini şərəflə yerinə yetirməyə çağırdı. Kollektivin sosial inkişafı sahəsində alüminium zavodunda aparılan böyük iş yüksək qiymətləndirildi. Təkcə son illərdə Nalçikdə zavodun sanatoriyası tikilmiş, müəssisənin ərazisində bir neçə mağaza açılmış, başqa obyektlər işə salınmışdır. Təzə yeməxanalarda qışda da, yayda da təzə tərəvəz verilir. Tərəvəz yardımçı təsərrüfatda yetişdirilir. Yaxın vaxtlarda yardımçı təsərrüfat xeyli genişləndiriləcəkdir.

Ötən onillikdə Sumqayıt Azərbaycanın böyük kimya mərkəzinə çevrilmişdir. Respublika iqtisadiyyatının bu mühüm sahəsi müəssisələrinin 90 faizi burada yerləşir. Şəhərin bir çox başqa müəssisələrində olduğu kimi "Üzvi sintez" İstehsal Birliyində də onlarca millətin nümayəndələri səmimi ailə kimi işləyirlər. Burada Əliyev yoldaşa kimya xammalının ən mühüm növləri istehsalının perspektivləri, divinil ayrılması və təmizlənməsi üzrə ölkədə ən böyük kompleksin işi haqqında məlumat verildi. Bu kompleksin birinci növbəsi Sov.İKP XXVI qurultayı ərəfəsində layihə səviyyəsinə çatdırılmışdır. Burada divinilstirol kauçuku üçün xammal hazırlanır.

Birliyin əmək kollektivi ilə keçirilən görüşdə kimya istehsalının səmərəliliyini və sürətini, buraxılan məhsulun keyfiyyətini daha da yüksəltməyin zəruri olduğu, əmək və istehsalat intizamını hər vasitə ilə möhkəmlətməyin çox vacib olduğu xüsusilə qeyd edildi.

Müəssisələrin əməkçiləri və şəhərin sakinləri ilə söhbətlər zamanı H.Ə.Əliyev yoldaş sosial-iqtisadi həyatın müxtəlif sahələrinə aid bir çox suallara cavab verdi, partiyamızın sovet adamlarının rifahının dönmədən yüksəldilməsinə yönəldilmiş baş xəttini həyata keçirmək sahəsində Azərbaycan KP MK-nın gördüyü böyük işdən danışdı.

Sumqayıtın fəxri vətəndaşı, V.İ.Lenin adına Azərbaycan boru-prokat zavodunun baş sinkləyicisi, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Zəminə Həsənova öz həmyerlilərinin fikir və duyğularını ifadə etdi. Sumqayıtın əmək şöhrəti meydanına toplaşmış şəhərin ilk inşaatçılarıadından o dedi: Sovet kommunistləri məclisinin tarixi qərarlarıhər birimizin qəlbinə yol tapmışdır, sevimli Vətənin daha da tərəqqi etməsi üçün qüvvələri əsirgəməmək barəsində əziz Leonid İliç Brejnev çağırışını hamımız mübariz tapşırıq kimi qarşılamışıq. Sənaye Sumqayıtının əməkçiləri bundan sonra da kommunizmin qurucularının ilk sıralarında gedəcək, on birinci beşilliyin də Sovet Azərbaycanı üçün Qırmızıbayraqlı beşillik olması yolunda əllərindən gələni əsirgəməyəcəklər.

Sonra H.Ə.Əliyev keyfiyyət evinin ekspozisiyasına baxdı. Keyfiyyət evi qabaqcıl təcrübəni ümumiləşdirən və yayan mərkəzdir. H.Ə.Əliyev yoldaş "Aygün" adlı yeni məişət evində, bu yaxınlarda açılmış uşaq şahmat məktəbində oldu, yaşayış məhəllələrini gəzdirdi, Xəzərin sahilində zəhmətkeşlər üçün yaradılan kütləvi istirahət zonası ilə, gənc zəhmətkeş şəhərin görməli yerləri ilə tanış oldu.

**Azərbaycanın xüsusi müxbiri
"Kommunist".- 1981.- 11 aprel**

S. VURĞUN ADINA MƏDƏNİYYƏT SARAYINDA KEÇİRİLƏN ŞƏHƏR PARTIYA FƏALLARI YIĞINCAĞINDA NİTQİ

9 aprel 1981-ci il

Sumqayıt partiya fəalları yığıncağı aprelin 9-da kimyaçıların S.Vurğun adına mədəniyyət sarayında olmuşdur.

Fəallar tərəfindən səmimi qarşılanan Sov.İKP MK Siyasi Bürosu Üzvlüyünə namizəd, Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi H.Ə.Əliyev yığıncaqda böyük nitq söyləmişdir.

O demişdir: Sov. İKP XXVI qurultayının öz işini başa çatdırmasından sonrakı qısa müddət ərzində partiya məclisinin qərarları milyon-milyon sovet adamlarının qəlbinə və şüuruna hakim kəsilmişdir. Bu qərarlar bütün işimizə, bütün sovet cəmiyyətinə çox böyük təşkiləddici və səfərbəredici təsir göstərir, kommunizm gələcəyinə doğru Sovetlər ölkəsinin inamla irəliləyişi yoluna gur işıq saçır. Qurultayın qərarları, Sov.İKP MK-nın Baş katibi L.İ.Brejnev yoldaşın məruzəsi inkişaf etmiş sosializm mərhələsində partiyamızın fəaliyyətinin konkret və aydın proqramıdır.

L.İ.Brejnev yoldaş başda olmaqla partiyamızın nümayəndə heyətinin Çexoslovakiya Kommunist Partiyası XVI qurultayında iştirak etməsi sosializm birliyini, bütün dünyada sülhü möhkəmlətmək işinə Sov.İKP-nin sarsılmaz sədaqətinə yeni sübutdur. Leonid İliç Praqadakı çıxışında yeni sülh təklifləri irəli sürmüşdür. Bu təkliflər beynəlxalq gərginliyin zəifləməsinə və xalqlar təhlükəsizliyinin möhkəmlənməsinə güclü təkan verir, sosial quruluşu müxtəlif olan ölkələrin qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlığı üçün şərait yaradır.

H.Ə.Əliyev yoldaş sözünə davam edərək demişdir: Bu günlər bütün ölkədə olduğu kimi respublikamızda da XXVI qurultayın qərarlarını, L.İ.Brejnev yoldaşın irəli sürdüyü vəzifələri əməli surətdə həyata keçirmək sahəsində böyük iş aparılır. Şəhərlərdə və rayonlarda keçirilən partiya fəalları yığıncaqları, əmək kollektivlərinin yığıncaqları partiya ilə xalqın sarsılmaz yekdilliyinin, Azərbaycan zəhmətkeşlərinin böyük Sov.İKP MK ətrafında, L.İ.Brejnev yoldaş başda olmaqla MK-nın Siyasi Bürosu ətrafında sıx birliyini bir daha inandırıcı şəkildə nümayiş etdirir. Yığıncaqların iştirakçıları partiya qurultayının qərarlarını ürəkdən bəyəndiklərini, Lenin partiyasının əzəmətli göstərişlərini şərəflə həyata keçirmək əzmində olduqlarını bildirirlər.

Qurultayın yekunlarını müzakirə edərkən biz təbiidir ki, onuncu beşillikdə qazanılmış müvəffəqiyyətləri təhlil edir, öz diqqətimizi həll olunmamış məsələlər üzərində cəmləşdiririk. Biz hamımız hədsiz dərəcədə şadiq ki, Azərbaycan zəhmətkeşləri Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının XXVI qurultayına təsərrüfat və mədəniyyət quruculuğu planlarının həyata keçirilməsində layiqli nəticələrlə gəldilər.

Ötən beşillikdə respublika fəhlə sinfinin, kolxozçu kəndlilərinin, əməkçi ziyalıların qazandıqları böyük müvəffəqiyyətlərdən danışarkən H.Ə.Əliyev bu gözəl nailiyyətlərdə Sumqayıt zəhmətkeşlərinin layiqli payını qeyd etmişdir. Azərbaycan KP MK adından o, gənc sənaye şəhərinin əməkçilərinə fədakarlıqla işlədikləri üçün, respublika iqtisadiyyatının inkişafında fəal, səmərəli iştirak etdikləri üçün səmimi təşəkkürünü bildirmişdir.

Qazanılmış müvəffəqiyyətlər, Vətənin Qırmızı bayraqları, işimizə partiyanın verdiyi yüksək qiymət Azərbaycanın hər bir kommunistini, hər bir əməkçisini ruhlandırır və ilhama gətirir. Eyni zamanda bütün bunlar bizim məsuliyyətimizi ölçüyəgəlməz dərəcədə artırır, bizdən daha yaxşı işləməyi, daha çox şeyə nail olmağı tələb edir. Söhbət ictimai istehsalın, bütün işimizin səmərəliliyini daha da

yüksəltmək haqqında, sosial inkişaf vəzifələrini daha müvəffəqiyyətlə yerinə yetirmək lüzumu, xalqın rifahını durmadan yaxşılaşdırmaq haqqında gedir.

H.Ə.Əliyev yoldaş qeyd etmişdir ki, bununla əlaqədar olaraq Sumqayıtın partiya təşkilatı, bütün zəhmətkeşləri qarşısında böyük və məsul vəzifələr durur. Həmin vəzifələr bu günkü partiya fəalları yığıncağında müzakirə olunur. Yığıncaq Sov.İKP XXVI qurultayında bir daha nümayiş etdirilmiş tələblərə və üsluba müvafiq surətdə keçir. Şəhər partiya komitəsinin birinci katibi Ş.M.Əliyev yoldaşın məruzəsində və nətiqlərin çıxışlarında görülmüş işin nəticələrinə ümumiyyətlə düzgün qiymət verildi, mövcud nöqsanlara prinsipial mövqelərdən yanaşıldı. Sizin qarşınızda duran problemlərin müzakirəsinə işgüzar münasibət belə hesab etməyə əsas verir ki, Sumqayıt partiya təşkilatı qurultayın qərarlarını yerinə yetirmək sahəsində öz vəzifələrini düzgün başa düşür, on birinci beşillikdə şəhərin zəhmətkeşləri respublikanın müvəffəqiyyətlərinə daha sanballı kömək göstərəcək, iqtisadi və sosial həyatın bütün sahələrində yeni nailiyyətlər əldə edəcəklər.

Bayaq dediyimiz kimi, siz onuncu beşillikdə pis nəticələr əldə etməmişsiniz. Sumqayıt sənaye şəhəridir, respublika sənaye istehsalının ümumi həcmində onun xüsusi çəkisi sanballıdır – 11 faizdən artıqdır, sənaye potensialı bir milyard manatı ötüb keçmişdir. Təbiidir ki, sənaye istehsalı planlarının respublika tərəfindən tamamilə və artıqlaması ilə yerinə yetirilməsi Sumqayıt sənaye kompleksinin bundan sonra necə işləməsindən xeyli dərəcədə asılı olacaqdır. Xüsusən ona görə ki, Azərbaycan ağır sənayesinin texniki tərəqqini müəyyən edən mühüm sahələri burada cəmləşmişdir. Sumqayıtda iri tikinti təşkilatları yerləşir. Onlar təkcə şəhərdə deyil, respublikanın bir sıra rayonlarında da iş aparırlar. Yoldaşlar, məhz bütün bunlar Sov.İKP XXVI qurultayı qərarlarının, on birinci beşillik planlarının və sosialist öhdəliklərinin respublika tərəfindən yerinə yetirilməsi üçün Sumqayıt partiya təşkilatının yüksək məsuliyyətini müəyyən edir.

Sumqayıtın bir sıra müəssisələri ilə tanışlıqdan, fəhlə və mütəxəssislərlə görüşlərdən aldığı təəssürlərdən danışarkən H.Ə.Əliyev qeyd etmişdir ki, əmək kollektivlərində yaradıcılıq, işgüzarlıq şəraiti hökm sürür, şəhər əməkçiləri böyük əzmlə, yüksək siyasi əhval-ruhiyyə ilə işləyir, XXVI qurultayın irəli sürdüyü vəzifələri dərindən dərk edir, bunların yerinə yetirilməsini təmin etməyə var qüvvə ilə çalışırlar. Onlar partiyamızın siyasətini düzgün başa düşür, Sov.İKP MK-nın, MK Siyasi Bürosunun, Sovet hökumətinin, şəxsən L.İ.Brejnev yoldaşın fəaliyyətini yüksək qiymətləndirir və ürəkdən bəyənir, onlara yer üzündə sülhün qorunub saxlanması, sovet adamlarının sakit və xoşbəxt həyatı üçün, xalqın rifahının durmadan yüksəldilməsi üçün minnətdarlıq hisslərini ifadə edirlər.

Sumqayıt sənayesinin inkişafında sanballı müvəffəqiyyətlərlə yanaşı, ciddi nöqsanlar da vardır. H.Ə.Əliyev demişdir: Siz istehsalın ümumi həcmi və əmək məhsuldarlığının onuncu beşillik üçün planlaşdırılmış artım sürətini təmin edə bilməmişsiniz. İndiki beşillikdə şəhər sənayesinin startını da yaxşı hesab etmək olmaz. Bir sıra göstəricilər üzrə birinci kvartal planlarının artıqlaması ilə yerinə yetirilməsinə baxmayaraq, istehsalın həcmi nəinki artmamış, hətta keçən ilin müvafiq dövründəkinə nisbətən azalmışdır.

Bunun səbəbi xeyli dərəcədə ondan ibarətdir ki, birinci kvartalda bəzi müəssisələr müəyyən edilən artıma nədənsə nail olmamış, istehsal həcmi azalmasına yol vermişlər. Məsələn, respublika əlvan metallurgiyasının qocaman müəssisəsi olan alüminium zavodunda bu göstərici 3,4 faiz azalmışdır. Düzdür, müəssisənin rəhbərləri yaranmış vəziyyəti qarşıdakı yenidənqurma ilə izah edirlər, halbuki yaxşı təsərrüfatçı belə mühüm işi nəinki əldə sürəti azaltmadan görür, hətta əmək məhsuldarlığının durmadan yüksəlməsini təmin edir.

Başqa müəssisələrdə, məsələn, xovlu iplik və üst trikotaj paltar fabriklərində, “Üzvi sintez” Birliyində, boru-prokat zavodunda da bu cür geriliyin səbəblərini təhlil edərkən H.Ə.Əliyev yoldaş demişdir ki, onların hər birinin öz daxili çətinlikləri, bəzən də obyektiv çətinlikləri vardır. Biz bu çətinliklərə etinasız yanaşmaq fikrində deyilik, lakin eyni zamanda ötən beşilliklərin təcrübəsi inandırıcı surətdə sübut edir ki, istehsalla vaxtında, bacarıqla, partiyanın tələb etdiyi kimi və hər gün

məşğul olduqda, əzmkarlıq, özünə və başqalarına qarşı tələbkərlik göstərdikdə bütün çətinlikləri aradan qaldırmaq olar. Şəhər partiya komitəsi müvafiq respublika təşkilatları ilə birlikdə bütün diqqətini işinin vəziyyəti yaxşı olmayan müəssisələr üzərində cəmləşdirməli, əlavə tədbirlər görməlidir ki, şəhər sənayesi istər ikinci kvartalda, istərsə də bütün il boyu ahəngdar işləsin.

Sizin on birinci beşillikdə sənaye potensialı üçün müəyyən etdiyiniz artım sürətini də yüksək hesab etmək olmaz. Sumqayıtda, məsələn, kimya, neft kimyası sənayesinin və digər mütərəqqi sahələrin elə əsas müəssisələri vardır ki, vaxtilə bunlar beşillik ərzində istehsalı ikiqat artırırıdılar. Onlar bundan sonra da intensiv inkişaf etməlidirlər. Başqa ehtiyat mənbələri də az deyildir. Bir sözlə gələcəkdə daha yüksək zirvələri fəth etmək, istehsalın inkişafında orta respublika səviyyəsini ötüb keçmək üçün sizin bütün imkanlarınız vardır.

Sumqayıt sənaye qovşağının bir çox müəssisələrində istehsalı genişləndirmək və modernləşdirmək, texnoloji prosesləri təkmilləşdirmək sahəsində geniş iş aparılır. Bu Azərbaycan KP MK-nın nəzarəti altındadır. İstərdik ki, şəhər partiya komitəsi, müəssisələrin rəhbərləri, mütəxəssislər bu mühüm işin həyata keçirilməsinə daha çox maraq göstərsinlər. Axı, indiyədək biz elə faktlarla rastlaşırıq ki, vaxtilə tətbiq edilən geri qalmış texnologiya indi də bir çox çətinliklər yaradır, işi ləngidir.

Azərbaycan Kommunist Partiyasının XXX qurultayında, MK-nın plenumunda, elə indiki yığıncaqda da, məsələn, deyilmişdir ki, Sumqayıtdakı kimya istehsalatlarının əksəriyyəti texnoloji prosesləri son məhsula çatdırmır. Bu, Sumqayıt sənayesinin öz strukturundan irəli gələn böyük nöqsandır. Doqquzuncu və onuncu beşilliklər ərzində biz yaranmış vəziyyəti ardıcıl olaraq yaxşılaşdırmışıq, lakin istənilən səviyyəyə çatmağa hələ çox qalmışdır.

Buna görə də şəhər sənayesinin təkmilləşdirilməsinə dair geniş proqram elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətlərinə tam müvafiq şəkildə həyata keçirilməli və istehsalın ümumi həcmində son məhsulun xüsusi çəkisinin ardıcıl surətdə artırılması təmin edilməlidir. Müvafiq rəhbərlər bu işlərin gedişinə ciddi nəzarət etməli, prinsiplilik, maraq göstərməli, yuxarı təşkilatlar qarşısında fəal surətdə məsələlər qaldırmalıdirlər.

Bütün sənaye sahələrində məhsulun keyfiyyətini yüksəltməyin hələ böyük ehtiyat mənbələri vardır. Bu istiqamətdə şəhər keyfiyyət evindən, sizin bütün imkanlarınızdan fəal istifadə olunmalıdır.

H.Ə.Əliyev yoldaş sözünə davam edib demişdir ki, on birinci beşillikdə Sumqayıt inşaatçılarının işi xeyli yaxşılaşdırılmalıdır. Onların işində, xüsusən mənzil tikintisi sahəsində hələ də ciddi nöqsanlar vardır. Şəhər əməkçilərinin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması, onlara yeni mənzillər verilməsi problemi çox kəskin şəkildə qarşıda durur, bunu əmək kollektivləri ilə tanışlığımız zamanı bir çox fəhlələr dedilər. Açıq demək lazımdır ki, bu mühüm məsələ hələlik son dərəcə ləng həll edilir. Üstəlik, Sumqayıtda mənzil tikintisinin sürəti ötən beşillikdə yüksək olmamışdır, keçən il isə vəziyyət tamamilə qeyri-qənaətbəxş idi.

Sumqayıtın əhalisi coşğun sürətlə artır, ona görə də əgər əhalinin mənzillə təmin edilməsinə elə indi ən ciddi fikir verilməsə, yaxın gələcəkdə problem daha da mürəkkəbləşə bilər. Siz on birinci beşillikdə 420 min kvadratmetr mənzil tikməyi nəzərdə tutursunuz, mənzilə tələbat isə bundan xeyli çoxdur. Bəs çıxış yolu yoxdurmu?

Bu yaxınlarda işə salınmış və ildə 90 min kvadratmetr mənzil buraxmaq üçün nəzərdə tutulmuş iripanelli evtikmə zavodunun imkanlarından maksimum səmərə ilə istifadə etmək lazımdır. Hər cür tədbir görülməlidir ki, bu müasir müəssisədə ən yaxın vaxtlarda nəinki ikinci növbə işə salınsın, hətta istehsal gücü layihə səviyyəsinə çatdırılsın və onu ötüb keçsin. Bəzi yoldaşlar gileylənib deyirlər ki, bir sıra zavod və fabriklər öz nazirliklərindən mənzil tikintisi üçün kifayət qədər vəsait almırlar. Zənnimcə, bu işdə təqsir ilk növbədə həmin müəssisələrin rəhbərlərindədir. Onlar daha böyük əzmkarlıq və təşəbbüskarlıq göstərməlidirlər. Digər tərəfdən, onuncu beşillikdə ittifaq nazirliklərinin ayırdıqları əsaslı vəsaitin çox hissəsindən Sumqayıtda istifadə olunmamışdır. Əsaslı tikintinin

səmərəliliyinin yüksəldilməsi üçün tikinti təşkilatlarının imkanlarından daha dolğun istifadə etmək, onları genişləndirmək, tikinti-quraşdırma işlərinin sürətini artırmaq lazımdır.

Sovet adamlarının mənzillə təmin edilməsi partiyamızın xalqın rifahını dönmədən yüksəltmək kimi əsas xəttinin mühüm tərkib hissəsidir. L.İ.Brejnev yoldaş Sov.İKP XXVI qurultayında öz məruzəsində bu problem üzərində xüsusi dayanmışdır. Odur ki, əsaslı tikintidə işlərin kökündən yaxşılaşmasını təmin etmək, mənzil tikintisinin sürətinin artırılması üçün bütün ehtiyat qüvvələrdən və əlavə mənbələrdən tamamilə istifadə etmək sizin ən başlıca vəzifənizdir. Respublika Nazirlər Soveti, Dövlət Plan Komitəsi, tikinti nazirlikləri bu işdə əməli yardım göstərməlidirlər.

H.Ə.Əliyev Sov.İKP XXVI qurultayının qərarları ilə əlaqədar olaraq cavan şəhərin sosial inkişafının digər aktual vəzifələrindən danışarkən qeyd etmişdir ki, bütün xidmət sahəsinin fəaliyyəti daha da yaxşılaşdırılmalıdır. O demişdir: İstehsal kollektivlərində olarkən biz yəqin etdik ki, şəhərin kommunal təsərrüfatı müəssisələrinin, məsələn, mənzil istismarı idarələrinin yarıtmaz işi əməkçilərin çoxunu düşündürür. Mən 44-cü Bakı partiya konfransında bu məsələdən ətraflı danışmışam, lakin aydın oldu ki, paytaxta xas olan bütün nöqsanlar Sumqayıtda da vardır. Bizə izahat verib dedilər ki, şəhərin rəhbər orqanları yeni mikrorayonların tikilməsi zamanı yol verilmiş kəm-kəsirin aradan qaldırılmasına böyük diqqət yetirirlər. Lakin köhnə mənzil fondunu da unutmaq olmaz. Bir sözlə, mənzillərin təmiri, qızdırma sisteminin, su və qaz kəmərlərinin işi, kommunal problemlərinin bütün kompleksi şəhər partiya komitəsinin, şəhər icraiyyə komitəsinin, müəssisə və təşkilat rəhbərlərinin qayğı göstərdikləri ən başlıca sahə olmalıdır.

Bununla birlikdə şəhər təsərrüfatının başqa problemləri – abadlaşdırma, yaşıllaşdırma ilə də daim məşğul olmaq, yaşayış məhəllələrinin, sənaye obyektlərinin və sosial-mədəni obyektlərin arxitektura simasını ardıcıl surətdə yaxşılaşdırmaq lazımdır. Şəhərdə, Xəzərin sahilində zəhmətkeşlərin kütləvi istirahət zonasını yaratmaq niyyəti hər cür təqdirə layiqdir.

Sumqayıt müəssisələrində fəhlələrin müalicəsinin və istirahətinin təşkili sahəsində görülən böyük işdən danışarkən H.Ə.Əliyev yoldaş zavod müalicə müəssisələrinin və profilaktoriyalarının şəbəkəsini genişləndirmək lüzumunu qeyd etmişdir. Bu məqsədlə Abşeronun, Xəzər dənizi sahilinin boş qalan geniş sahələrindən istifadə etmək olar.

O, sözüünə davam edib demişdir ki, ticarət, ictimai iaşə, məişət xidməti işçiləri qarşısında mühüm vəzifələr durur. Onlar əhaliyə xidmətin keyfiyyətini hər vasitə ilə yaxşılaşdırmalıdırlar. Kollektivlərdə tərbiyə işini gücləndirmək, sui-istifadə hallarına və başqa mənfi hallara qarşı qəti mübarizə aparmaq lazımdır. Tibb müəssisələrinin, xalq maarifi orqanlarının işini təkmilləşdirmək üçün də xeyli iş görülməlidir.

Partiya, sovet, həmkarlar ittifaqı, komsomol təşkilatları zəhmətkeşlərin, xüsusən Sumqayıtın gələcəyi olan gənclərin mədəni tərbiyəsini gücləndirmək üçün imkanların heç də hamısından istifadə etməmişlər. Bu yaxınlarda “Kommunist Sumqaita” qəzeti M.Əzizbəyov adına Neft və Kimya İnstitutu Sumqayıt filialının bəzi müəllimlərinin əxlaq zidd davranışından yazmışdır. Biz bu tədris müəssisəsində vəziyyəti sağlamlaşdırmaq üçün görülən tədbirləri tamamilə bəyənilirik və ümidvarıq ki, burada əxlaq kodeksimizin tələblərini pozanlara qarşı bundan sonra da ardıcıl, məqsədyönlü mübarizə aparılacaqdır.

Sumqayıt kommunist əməyi, nümunəvi mədəniyyət, məişət və ictimai asayiş şəhərinə çevirmək uğrunda geniş mübarizə aparmaq kommunistlərin, bütün zəhmətkeşlərin şərəfli borcudur.

Sov.İKP XXVI qurultayının və Azərbaycan Kommunist Partiyası XXX qurultayının qərarlarının yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar məsələləri müvəffəqiyyətlə həll etmək üçün ilk partiya təşkilatlarının rolunu və məsuliyyətini hər vasitə ilə artırmaq, bütün təşkilati və ideoloji fəaliyyəti yaxşılaşdırmaq lazımdır. Söhbət kadrların düzgün seçilməsindən, yerləşdirilməsindən və tərbiyə edilməsindən, etibarlı və tam yararlı ehtiyat qüvvə yaradılmasından gedir. Şəhəriniz gənclər, fəhlələr şəhəridir. Ona görə də gənc istehsalat qabaqcıllarını rəhbər partiya, sovet, təsərrüfat işinə daha fəal irəli çəkmək,

kadrları fəhlələr arasından seçmək, onların püxtələşməsinə kömək etmək lazımdır.

Bununla yanaşı xalq təsərrüfatının bütün sahələrində intizam möhkəmləndirilməli, kadrlara tələbkarlıq, tapşırılmış iş üçün rəhbərlərin məsuliyyət hissi artırılmalıdır. Qulluq mövqeyindən sui-istifadə edənlər, partiyanın Nizamnaməsini pozanlar, əxlaqa zidd təzahürlərə yol verənlər əleyhinə qətiyyətlə mübarizə aparılmalıdır. Son vaxtlar Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsi bu istiqamətdə bir sıra prinsipial qərarlar qəbul etmişdir. Biz həmin qərarları bütünlüklə və tamamilə bəyənilirik. Çalışmaq lazımdır ki, Sumqayıtda yaradılmış sağlam mənəvi-psixoloji şərait dönməz olsun, düzlük və ədalət prinsipləri həyatımızın bütün sahələrində möhkəm qərar tutsun, əmək adamına, onun ehtiyac və arzularına qayğı bütün partiya, sovet, komsomol və təsərrüfat orqanlarının gündəlik işinə çevrilsin.

H.Ə.Əliyev axırda demişdir: Zənnimcə bu günkü danışıqları nəzərə alaraq şəhər partiya komitəsi iqtisadiyyata rəhbərliyi daha da yaxşılaşdırmaq, bütün sosial problemləri daha müvəffəqiyyətlə həll etmək, Sov.İKP XXVI qurultayının irəli sürdüyü vəzifələrin sözsüz yerinə yetirilməsini təmin etmək üçün əlavə tədbirlər barəsində düşünəcəkdir. Yoldaşlar, biz Sumqayıtı haqlı olaraq fəhlə şöhrətimizin şəhəri sayırıq. Varlığının qısa tarixi ərzində şəhərdə gözəl əmək və beynəlmiləçilik ənənələri yaranmışdır. Bu həmişə partiya təşkilatına, Sumqayıtda yaşayıb işləyən bütün adamlara dərin hörmət hissi oyadır.

H.Ə.Əliyev yoldaş əmin olduğunu bildirmişdir ki, qazanılmış müvəffəqiyyətlərə arxalanmaqla, öz ənənələrini inkişaf etdirib artırmaqla şəhərin kommunistləri, bütün zəhmətkeşləri partiyanın göstərişlərini şəərəflə həyata keçirəcəklər, Sumqayıt bundan sonra da inkişaf edib çiçəklənəcək, öz xeyrixah işləri ilə bütün respublikamızı sevindirəcəkdir.

Yığıncağın işində Azərbaycan KP MK katibi F.Ə.Musayev iştirak etmişdir.

(Azərinformun xüsusi müxbiri)

“Kommunist”.- 1981.- 11 aprel

AZƏRBAYCAN BORU-PROKAT ZAVODUNDA KEÇİRİLƏN LENİN CÜMƏ GÜNÜNDƏ MƏRUZƏSİNDƏN

12 fevral 1982-ci il

Respublikada qara metallurgiyanın bayraqdarı olan V.İ. Lenin adına Azərbaycan boru prokatı zavodunun kollektivi şanlı əmək və beynəlmiləl ənənələri ilə məşhurdur. Burada 43 millətin nümayəndələri işləyir. Xəzər sahilindəki gənclik şəhəri Sumqayıt kimi bu zavodu da bütün ölkə tikmişdir. Təqribən 30 ildir ki, sovet neftçiləri harada işləyirlərsə işləsinlər Sumqayıt boruları alırlar. Bu borular bir qayda olaraq yüksək keyfiyyəti və davamlılığı ilə fərqlənir. Əlamətdar yubiley – SSRİ-nin təşkil edilməsinin 60 illiyi şərəfinə metallurqlar artırılmış sosialist öhdəlikləri qəbul etmişlər və indi bütün sexlərdə, bütün istehsal sahələrində həmin öhdəlikləri müvəffəqiyyətlə yerinə yetirmək, çoxmillətli Sovet Vətəninin böyük bayramını ləyaqətlə qarşılamaq uğrunda fəal mübarizə gedir.

Azərbaycan boru prokatı zavodunun iclas salonuna çoxlu adam toplaşmışdı. Burada SSRİ-nin təşkilinin 60 illiyinə hazırlıq işlərinin müzakirəsinə “Azərbaycan zəhmətkeşlərinin qardaş sovet respublikaları zəhmətkeşləri ilə beynəlmiləl əlaqələrini daha da inkişaf etdirmək tədbirləri haqqında” Azərbaycan KP MK qərarının izah olunmasına və öyrənilməsinə həsr edilən Lenin cümə günü keçirilirdi.

Xəbər verildiyi kimi, buraya toplaşanlar tərəfindən hərarətlə qarşılanan Sov.İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyünə namizəd, Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi H.Ə. Əliyev zavodun kollektivi qarşısında çıxış etmişdir.

O demişdir: Azərbaycanda vahid siyasi günlərin-Lenin cümə günlərinin keçirilməsi respublika partiya təşkilatının fəaliyyətində yaxşı bir ənənəyə çevrilmişdir. Bu günlərdə Azərbaycan KP MK bürosunun üzvləri və üzvlüyə namizədlər, digər məsul işçilər əmək kollektivlərində, kommunistlər qarşısında partiyamızın siyasətinin, əməli fəaliyyətinin, sovet cəmiyyətimizin həyatının müxtəlif məsələləri barəsində çıxış edirlər. Vahid siyasi günlərin böyük əhəmiyyəti həmçinin ondan ibarətdir ki, bunlar partiya, sovet kadrlarının və başqa rəhbər kadrların əməkçi kütlələrlə ünsiyyətini genişləndirir, onlara yerlərdə işlərin vəziyyətinə daha yaxşı bələd olmaqda, müvafiq konkret qərarlar qəbul etməkdə kömək edir.

Respublikada keçirilən növbəti Lenin cümə gününün mövzusu üzərində dayanaraq Əliyev yoldaş demişdir: Bu il dövlətimiz üçün yubiley ilidir, biz böyük bayrama - Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı təşkil edilməsinin 60 illiyinə doğru gedirik. Ölkəmizin hər yerində sovet adamları bu əlamətdar yubileyi yeni əmək qələbələri ilə Sov.İKP XXVI qurultayı qərarlarının həyata keçirilməsində, beşilliyin ikinci ilinin və bütün beşilliyin planlarının və sosialist öhdəliklərinin yerinə yetirilməsində müvəffəqiyyətlərlə qarşılamağa çalışırlar.

1922-ci il dekabrın 30-da SSR İttifaqının təşkil edilməsi Böyük Oktyabr sosialist inqilabının qələbəsindən sonra görkəmli tarixi hadisə olmuş, V.İ. Leninin, Böyük Oktyabrın elan etdiyi beynəlmiləçilik, ölkəmizin xalqlarının dostluq və qardaşlığı prinsiplərinin bərqərar olmasında çox böyük rol oynamışdır. SSRİ-nin yaradılması Vətənimizin bütün xalqlarının təşkilat cəhətdən vahid çoxmillətli sosialist dövlətində birləşməsinin təməlini, keçmişdə son dərəcə geri qalmış bütün millətlərin və xalqların sürətli inkişafının başlanğıcını qoymuşdur.

Bəşəriyyət tarixində ilk çoxmillətli dövlətin, bütün millətlərə və xalqlara bərabər hüquqlar və imkanlar verən bir dövlətin meydana gəlməsi dünya proletariyatının rəhbəri və müəllimi V.İ. Lenin tərəfindən işlənib hazırlanmış olan və onun rəhbərliyi altında Oktyabr inqilabının ilk günlərindən həyata keçirilməyə başlanan müdrik milli siyasət sayəsində mümkün olmuşdur. Bu gün, SSRİ-nin 60 illik yubileyinə doğru gedərkən biz, ən əvvəl, böyük Leninin ölməz dühasını ölkəmizin bütün millətlərini və xalqlarını vahid qardaşlıq ailəsində sıx birləşdirmiş bolşeviklər partiyasının görkəmli xidmətlərini layiqincə qiymətləndiririk.

Əliyev yoldaş sözünə davam edərək demişdir: 60 il ərzində qardaş xalqların sarsılmaz ittifaqı tarixin ən böyük sınaqlarından çıxmışdır. Sovet hakimiyyətinin təşəkkülü və möhkəmlənməsi uğrunda mübarizə illərində, Oktyabrın ideallarını həyata keçirməyə yekdilliklə çalışan sovet adamlarının sosializm quruculuğunu təmin etdikləri illərdə də belə olmuşdur. Böyük Vətən müharibəsi illərində, Oktyabrın nailiyyətlərini qorumaq üçün bütün sovet xalqlarının oğul və qızları SSRİ-də sosializm quruluşunu ləğv etmək niyyətində olan Hitler faşizminin yolunu sarsılmaz divar kimi kəsdikləri illərdə də belə olmuşdur. Kommunist Partiyasının rəhbərliyi altında sovet xalqı ümumdünya –tarixi qələbə qazanmış, Oktyabr Vətəni və bütün bəşəriyyəti faşist əsarətindən xilas etmişdir. Böyük Vətən müharibəsinin ən mühüm yekunlarından biri ondan ibarətdir ki, Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı, bütün xalqlarımızın dostluq və qardaşlığı, beynəlmiləçiliyi yeni ağır sınaqdan şərəflə çıxmış, öz sarsılmazlığını və polad kimi möhkəmliyini nümayiş etdirmişdir.

Müharibədən sonrakı illərdə də ittifaqımız hər mərhələdə öz böyük həyatiliyini təsdiq etmiş, irəliləyişimizin hər yeni ili çoxmillətli sosializm dövlətinin ən düzgün formasını müəyyənləşdirmiş olan böyük Leninin dahiyənə uzaqgörənliyini, Kommunist Partiyasının müdrikliyini dönə-dönə parlaq şəkildə nümayiş etdirmişdir. Biz SSRİ-nin 60 illik yubileyini sosial-iqtisadi və mənəvi həyatın bütün sahələrində çox böyük müvəffəqiyyətlərlə və inkişaf etmiş sosializm cəmiyyətimizin ən böyük sərvəti olan beynəlmiləçiliyin, xalqların birlik və dostluğunun çox zəngin təcrübəsi ilə qarşılayırıq. Bütün bunlar partiyamızın müdrik rəhbərliyi ilə Lenin milli siyasətinin Sov. İKP, onun Mərkəzi Komitəsi, MK Siyasi Bürosu, L.İ.Brejnev yoldaş tərəfindən ardıcıl həyata keçirilməsi ilə təmin edilir.

Inkişaf etmiş sosializm mərhələsində sovet xalqlarının sarsılmaz dostluq telləri daha da möhkəmlənmiş, bütün millətlərin və xalqların birliyi ən yüksək səviyyəyə çatmışdır. Bu gün ölkəmizin bütün həyatı böyük rus xalqı başda olmaqla bütün millətlərin və xalqların tam fikir və niyyət birliyi, beynəlmiləçilik, qardaşlıq ruhu ilə səciyyələnir.

Əliyev yoldaş qeyd etmişdir ki, sovet adamlarının dostluğunun və sıx birliyinin daha da möhkəmləndirilməsi, onların beynəlmiləçilik hissinin, beynəlmilə əlaqələrinin gücləndirilməsi məsələləri müasir mərhələdə müstəsna əhəmiyyət kəsb edir.

L.İ.Brejnev yoldaş partiyanın qurultayına hesabat məruzəsində demişdir: Bu gün sovet adamlarının birliyi həmişəkindən daha möhkəmdir. O daha sonra demişdir: Həyat inandırır ki, respublikalarımızın hər birinin intensiv iqtisadi və sosial inkişafı onların bir-birinə hərtərəfli yaxınlaşması prosesini sürətləndirir. Milli mədəniyyətlər tərəqqi edir və qarşılıqlı surətdə zənginləşir, yeni sosial və beynəlmilə birlik olan vahid sovet xalqının mədəniyyəti formalaşır. Bu proses bizdə sosializm şəraitinə xas olan tərzdə: bərabərlik, qardaşcasına əməkdaşlıq və könüllülük əsasında gedir. Partiya milli siyasətin bu Lenin prinsiplərinə riayət olunmasına ciddi göz qoyur. Biz həmin prinsiplərdən heç vaxt geri çəkilməyəcəyik!

Biz öz bütün ideoloji işimizi partiyanın, L.İ.Brejnev yoldaşın bu göstərişlərini rəhbər tutmaqla qurmalı, zəhmətkeşlərin beynəlmilə təربiyəsini daim təkmilləşdirməliyik.

Biz çox fəxr edirik ki, bu gün Sovet Azərbaycanı kökləri uzaq keçmişə gedib çıxan zəngin beynəlmilə ənənələrə malik çoxmillətli respublikadır. 170 ildən çox bundan əvvəl Azərbaycanın Rusiya ilə birləşməsi Azərbaycan xalqının müqəddəratında görkəmli rol oynayan çox mühüm mərhələ olmuşdur. Bu tarixi hadisə rus mədəniyyətinin və qabaqcıl fikrinin təsiri altında xalqımızın intensiv inkişafını təmin etmiş, onu Rusiya inqilabi hərəkatına cəlb etmiş, Azərbaycan xalqı ilə rus xalqı, Vətənimizin bütün xalqları arasında dostluq və qardaşlığın təməlini qoymuşdur.

Proletariatın beynəlmilə dostluq və sıx birlik ənənələri çar mütləqiyyətinə qarşı, milli və sosial azadlıq uğrunda məzlum kütlələrin birgə inqilabi mübarizəsinin od-alovu içində bərkəliyib möhkəmlənmişdir. Əfsanəvi 26 Bakı komissarının həyatı və hünəri xalqların beynəlmilə qardaşlığının parlaq nümunəsi olmuşdur.

Sovetlər hakimiyyəti uğrunda çarpışmalarda bolşeviklərin yaratdıqları zəngin beynəlmiləl ənənələr dəfələrlə V.İ Lenin tərəfindən yüksək qiymətləndirilmiş, sosializm cəmiyyəti quruculuğu illərində daha da inkişaf etdirilmişdir. L.İ. Brejnev yoldaş 1978-ci ilin sentyabrında Bakıda çıxış edərkən demişdir: “İnqilabi mübarizənin bütün mərhələlərində Bakı bolşevikləri, Azərbaycan zəhmətkeşləri özlərinin mətin sinfi mübarizəsi ilə, ardıcıl beynəlmiləlçiliyi ilə fərqlənirdilər. Bu inqilabi mübarizənin bir çox nümunələri dillərdə dastan olmuşdur”.

Azərbaycan zəhmətkeşləri bu gözəl ənənələri göz bəbəyi kimi qoruyur və artırır, inkişaf etmiş sosializm mərhələsində, doqquzuncu və onuncu beşilliklərin planlarını müvəffəqiyyətlə yerinə yetirmək uğrunda mübarizə dövründə xeyli zənginləşdirmişlər. Yetmişinci illərdə respublikanın sanballı nailiyyətlərini qeyd edərək Əliyev yoldaş demişdir ki, respublikanın yüksək sosial-iqtisadi inkişaf sürətinin, görkəmli əmək qələbələrinin ən mühüm amillərindən biri Azərbaycanın hər yerində bərqərar olmuş beynəlmiləlçilik, xalqların sarsılmaz mehriban dostluğu şəraitidir. O demişdir: Bizim bütün nailiyyətlərimiz fəhlə sinfinin, kolxozçu kəndlilərin, xalq ziyalılarının qəhrəmanlıq əməyinin nəticəsidir, vahid beynəlmiləl ailəni -Sovet Azərbaycanını təşkil edən bütün millətlərin və xalqların nümayəndələri həmin nailiyyətlərə layiqli töhfə vermişlər. Bununla birlikdə həmin müvəffəqiyyətlər Azərbaycan partiya təşkilatının ideoloji və təşkilatçılıq fəaliyyətinin, xüsusən kütlələrin beynəlmiləl şüurunun formalaşdırılması, onların sosialist beynəlmiləlçiliyi və sovet vətənpərvərliyi ruhunda tərbiyə edilməsi kimi mühüm sahədə bu fəaliyyətin güclənməsi sayəsində mümkün olmuşdur.

Bununla əlaqədar olaraq H.Ə. Əliyev beynəlmiləl tərbiyə, ölkəmizin xalqlarının mənəvi ünsiyyətinin çoxcəhətli formalarının, monumental təbliğatın inkişaf etdirilməsi sahəsində respublikada aparılan böyük və rəngarəng iş üzərində ətraflı dayanmış, Azərbaycanda keçirilmiş və respublika zəhmətkeşlərinin beynəlmiləl əlaqələrinin daha da genişlənməsində mühüm rol oynamış böyük beynəlxalq və Ümumittifaq ictimai-siyasi tədbirlərini xatırlatmışdır.

O, sözüne davam edib demişdir: Cəsarətlə demək olar ki, sizin fəhlə şəhəriniz Sumqayıt sovet adamlarının Lenin dostluğunun və qardaşlığının, əsl beynəlmiləlçiliyin təəcəssümüdür. İndi burada Vətənimizin 83 millət və xalqının nümayəndələri yaşayır və işləyir. 30 il bundan əvvəl Sovet ölkəsinin bir çox xalqlarının elçiləri Xəzər dənizinin bomboş sahilində gənc Sumqayıt şəhərinin təməlini qoymuş, onu tikib başa çatdırdıqdan sonra isə burada qalıb vahid çoxmillətli ailə kimi yaşamağa başlamışlar. Açıqını deyək ki, bu, görkəmli hadisədir. Belə çoxmillətli tərkibi olan şəhərlər adətən uzun tarixi müddət ərzində formalaşır. Sumqayıtın bioqrafiyası isə qısadır, lakin sosialist cəmiyyətimizin beynəlmiləl ruhu və prinsipləri, Komminist Partiyasının Lenin milli siyasətinin nailiyyətləri burada parlaq əksini tapmışdır.

Azərbaycanda gənc sənaye şəhərinin meydana gəlməsi sizin boru prokatı zavodunuzun yaranması ilə bilavasitə bağlıdır. Respublika qara metallurgiyasının ilki olan zavod bu gün ölkəmizin iri metallurgiya müəssisələrindən birinə çevrilmişdir, sovet sənayesinin, xüsusən neft sənayesinin yüksək keyfiyyətli borularla təmin edilməsində böyük rol oynayır.

Tamamilə qanunauyğun haldır ki, sizin zavodunuzun kollektivi çoxmillətlidir, bu kollektivdə 43 millətin nümayəndələri çiyin-çiyinə işləyirlər. Azərbaycan boru prokatı zavodunun tarixi ilə, onun əməli fəaliyyəti ilə tanış olduqda məmnuniyyətlə yəqin edirsiniz ki, müəssisənin əməkçiləri zəngin beynəlmiləl ənənələr yaratmışlar, bir çox sovet şəhərlərində və xarici şəhərlərdəki həmkarları ilə dostluq əlaqələri saxlayırlar. Yoldaşlar, bütün bunlar misilsiz sərvətdir. Sov. İKP-nın Lenin milli siyasətinin, xalqlar dostluğu və qardaşlığının prinsipləri fəhlə kollektivinin sədaqətinin parlaq təzahürüdür.

Son vaxtlar zavodunuzun həyatında böyük müsbət dəyişikliklər baş vermiş, istehsalın inkişafında bir çox müvəffəqiyyətlər qazanılmışdır. 1969-70-ci illərdə müəssisənin necə çox ağır bir vəziyyətdə olduğu hamımızın yadındadır: planlar yerinə yetirilmir, kollektiv daim kəskin tənqid edilirdi, mənəvi-psixoloji şərait aşağı səviyyədə idi, bir sıra rəhbər işçilər tərəfindən sui-istifadə hallarına yol verilirdi.

Bütün bunlar, açığını deyim ki, böyük kədər hissi doğururdu. Azərbaycan KP MK Azərbaycan boru prokatı zavodunda lazımı qayda yaratmaq, geriliyi aradan qaldırmaq üçün müvafiq tədbirlər gördü.

Bu gün razılıq hissilə qeyd etmək olar ki, yetmişinci illər ərzində zavod kökündən dəyişilmişdir. Neçə ildir ki, onun kollektivi böyük ruh yüksəkliyi ilə çalışır, səmərəli əmək fəaliyyəti göstərir. Fərəhlidir ki, istehsalın səmərəliliyi, buraxılan məhsulun keyfiyyəti durmadan yüksəlir. Bütün bunlar metallurqların gərgin əməyi, müəssisə rəhbərliyinin bacarıqlı təsərrüfatçılığı kommunistlərin fəaliyyətinin güclənməsi və əlbəttə, Sumqayıt partiya təşkilatının böyük təşkilatçılıq və siyasi işi nəticəsində mümkün olmuşdur.

Əliyev yoldaş bir sıra əsas səxləri və istehsal sahələrini gəzərkən, fəhlələrlə, mütəxəssislərlə söhbət edərkən aldığı təəssüratdan danışaraq demişdir: Mən sizin zavodunuza ilk dəfə gəlməmişəm. Son zamanlarda istehsalı intensivləşdirmək, metallurqların əmək və məişət şəraitinin yaxşılaşdırmaq üçün sizin gördüyünüz işlər hörmətə və yüksək qiymətə layiqdir. Çox sağ olun ki, öz müəssisənizə belə qayğı göstərsiniz!

Bununla birlikdə H.Ə.Əliyev diqqəti Azərbaycan boru prokatı zavodunun fəaliyyətində hələ də olan nöqsanlara cəlb etmiş, onun kollektivi qarşısında istehsalın artım sürətini xeyli yüksəltmək vəzifəsini qoymuşdur. İstehsalın artım sürətinə dair tapşırıq nə onuncu beşillikdə, nə də on birinci beşilliyin birinci ilində yerinə yetirilməmişdir. Müəssisənin yenidən qurulmasına və daha da inkişaf etdirilməsinə dair proqramı daha fəal və ardıcıl surətdə həyata keçirmək lazımdır.

O demişdir: Bir sözlə, respublikamızın qara metallurgiyası bayraqlarının perspektivləri aydın və yaxşıdır, Azərbaycan KP MK isə bunların həyata keçirilməsi üçün bütün tədbirləri görəcəkdir. Bununla yanaşı Sumqayıtın şəhər təşkilatları, Azərbaycan boru prokatı zavodunun müdiriyyəti, zavod partiya, həmkərlər ittifaqı, komsomol təşkilatları, sex rəisləri, mühəndis-texnik işçilər on birinci beşillikdə müəssisənin daha sürətli inkişafını təmin etmək, istehsalın həcmi və səmərəliliyini durmadan artırmaq, yüksək keyfiyyətli məhsul buraxılışının artmasına nail olmaq üçün daha çox təşəbbüs və əzmkarlıq göstərməlidirlər.

Əliyev yoldaş daha sonra demişdir: Kommunizm quruculuğunda Azərbaycan Respublikasının, Sumqayıt zəhmətkeşlərinin, o cümlədən sizin zavodunuzun əməkçilərinin qazandıqları bütün müvəffəqiyyətlər partiyamızın Lenin milli siyasətinin bəhrələridir. SSRİ-nin təşkil edilməsinin 60 illiyini qeyd etməyə hazırlaşarkən biz Sovet Azərbaycanının daha da tərəqqisinə böyük əməli yardım, daim diqqət və atalıq qayğısı üçün Sov.İKP-ya, onun Siyasi Bürosuna, Sovet hökumətinə, şəxsən L.İ.Brüjnev yoldaşa hədsiz minnətdarlıq və təşəkkür hissi keçiririk.

Bu yaxınlarda Azərbaycan KP MK "Azərbaycan zəhmətkeşlərinin qardaş sovet respublikaları zəhmətkeşləri ilə beynəlmiləl əlaqələrin daha da inkişaf etdirmək tədbirləri haqqında" qərar qəbul etmişdir. Bu mühüm sənəddə respublikamızın beynəlmiləl əməkdaşlığını daha da inkişaf etdirmək və möhkəmlətmək, zəhmətkeşlərin beynəlmiləl tərbiyəsini təkmilləşdirmək, ölkəmizin xalqları ilə onların qardaşcasına qarşılıqlı əlaqələrini gücləndirmək sahəsində konkret tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur. Hər bir partiya təşkilatının vəzifəsi bu qərardan öz əməli işində maksimum səmərəli istifadə etməkdən ibarətdir ki, bu da qardaş sovet xalqlarının sarsılmaz ittifaqının altmış illik yubileyinin hazırlanması və bayram edilməsi sahəsində bütün tədbirlərin müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsinin çox mühüm amili olacaqdır.

Biz bu böyük və fərəhli bayrama iqtisadi və mədəni həyatda yeni nailiyyətlərlə gəlməliyik. Söhbət sənaye, kənd təsərrüfatı, əsaslı tikinti üzrə planlarımızın müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməsi haqqında, respublikamızın zəhmətkeşlərinin maddi rifahının daha da yüksəldilməsi haqqında gedir. Söhbət xüsusən indi, beynəlxalq vəziyyətin kəskinləşməsi və Sovet ölkəsi düşmənlərinin ideoloji təxribatlarının fəallaşması dövründə ideoloji işimizi daha da möhkəmlətmək, respublikamızın hər bir

sakinində ölkəmizin bütün xalqları ilə, sarsılmaz sosialist ittifaqımızın bütün xalqları arasında böyük qardaş olan böyük rus xalqı ilə qardaşlıq, onlara məhəbbət və hörmət hissləri kimi yüksək hisslər tərbiyə etmək haqqında gedir.

Giriş söhbətindən sonra zavodun işçiləri H.Ə.Əliyev yoldaşa ictimai-siyasi həyatın, istehsalın, zəhmətkeşlərə xidmətin müxtəlif problemləri haqqında suallar vermişlər.

Prokat sexinin 850-ci stanının baş ustası, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Tofiq Kərimov Azərbaycanda Rusiya Federasiyasının, Ukraynanın, Özbəkstanın və digər respublikaların mədəniyyət günləri ilə başlamış yaxşı ənənələrinin inkişaf perspektivləri ilə maraqlanmışdır.

Əliyev yoldaş qeyd etmişdir ki, müttəfiq respublikaların mədəniyyət günlərinin keçirilməsi xalqlarımızın mədəniyyətilərinin zənginləşməsinə və bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərməsinə, zəhmətkeşlərin beynəlmiləl tərbiyəsində böyük rol oynamışdır. Məsələn, Azərbaycanda Rusiya Federasiyasının mədəniyyət günləri yaxşı yadımdadır. Moskvadan, Leninqraddan, bir çox muxtar respublikalardan bizə 1,500 nəfərdən çox ədəbiyyat və incəsənət xadimi, alim, istehsalat qabaqcılı gəlmişdi. Hələ heç bir zaman Azərbaycanda eyni vaxtda Rusiyanın bu qədər mədəniyyət xadimi olmamışdı. On gün ərzində onlar respublika şəhərlərinin və rayonlarının əksəriyyətini gəzdilər, respublikanın həyatı, əməyi və mədəniyyəti ilə tanış oldular və zəngin təəssüratla getdilər. Qonaqlarla ünsiyyət xalqımızın hafizəsində dərin iz buraxdı. Aradan xeyli vaxt keçsə də biz bu mədəniyyət günlərinin gözəl nəticələrini indiyədək hiss edirik. Azərbaycanda Ukrayna və Özbəkstan ədəbiyyat və incəsənət günləri haqqında da eyni sözləri söyləmək olar. Yeri gəlmişkən deyim ki, bu, Sov.İKP XXV qurultayı ərəfəsində keçirilən olduqca vüsətli bir tədbir idi. Çoxmillətli sovet ədəbiyyatının ən görkəmli nümayəndələri respublikanın onlarca şəhərində və kəndində öz oxucuları ilə görüşdülər. Bu görüşlər sovet xalqları ədəbiyyatının, dostluq və qardaşlığının böyük unudulmaz bayramı oldu.

Belə mədəniyyət günlərinin qarşılıqlı faydası göz qabağındadır və biz digər respublikalarla razılığa gəlib həmin praktikanı davam etdirməyi nəzərdə tuturuq. Aydındır ki, bu tədbirlərə uzun müddət ciddi hazırlıq görülməlidir və təbiidir ki, onları tez-tez keçirmək qeyri-mümkündür. Lakin on birinci beşillikdə biz qardaş xalqların mədəniyyətinin bir neçə bayramını keçirəcəyik və bu bayramların iştirakçıları hökmən Sumqayıta və sizin zavoda gələcəklər.

Alət-mexanizm sexinin tokarı Raçik Babayan 80-dən çox millət yaşayan Sumqayıtda Xalqlar dostluğu abidəsi tikmək məsələsini qaldırmış və bildirmişdir ki, şəhərin zəhmətkeşləri onun tikintisində fəal iştirak edirlər. Əliyev yoldaş fəhlənin təklifinə tərəfdar çıxaraq qeyd etmişdir ki, qardaş respublikaların zəhmətkeşləri ilə beynəlmiləl əlaqələri daha da inkişaf etdirmək haqqında Azərbaycan KP MK-nın bu yaxınlarda qəbul olunmuş qərarında Bakıda, Naxçıvanda, Stepanakertdə və qardaş Zaqafqaziya respublikalarının sərhədlərinin qovuşduğu Qazaxda Xalqlar dostluğu abidəsi nəzərdə tutulmuşdur. Bu, çox mürəkkəb işdir. Odur ki, dörd abidə ilə kifayətlənmişik. Lakin burada söylənilən fikir doğru fikirdir, beynəlmiləl qardaşlıq şəhəri olan Sumqayıtda Xalqlar dostluğu abidəsini planlaşdırmaq və tikmək lazımdır.

Boruların ucunu qalınlaşdıran sexin çilingərlər briqadiri Anatoli Luzunkov demişdir: Sizin "Literaturnaya qazeta"-nın müxbiri ilə lap yerinə düşmüş lazımlı müsahibənizi biz böyük diqqət və maraqla oxumuş və kollektivdə müzakirə etmişik. Orada toxunulan mövzular biz Azərbaycan zəhmətkeşləri üçün prinsip etibarilə yeni deyildir. Budur, təqribən 12 ildir ki, Azərbaycan partiya təşkilatı kommunist əxlaqı normalarından hər cür kənara çıxmaq hallarına qarşı barışmaz mübarizə aparır.

Luzunkov yoldaş bununla əlaqədar olaraq qeyd etmişdir ki, fəhlələr açıq-aşkar halal qazanca yaşamayan şəxslərə qarşı mübarizə formaları tapmaq və mübarizə tədbirləri işləyib hazırlamaq zərurəti haqqında müsahibədə qaldırılan məsələni ürəkdən bəyənirlər. Luzunkov yoldaş həmin problemi mümkün qədər daha geniş işıqlandırmağı xahiş etmişdir.

Əliyev yoldaş qeyd etmişdir ki, bu, doğurdan da, çox mühüm problemdir. Mən “Literaturnaya qazeta”nın sualına cavab verərkən bu problemə təsadüfi toxunmamışam. Siz bilirsiniz ki, 1969-cu ildən başlayaraq biz vəzifəli şəxslərin öz xidmət mövqeyindən sui-istifadə etməsinin bütün formalarına qarşı, xidmət sahəsində, xüsusilə ticarətdə, şəhər nəqliyyatında, səhiyyə və başqa sahələrdə mənfi hallara qarşı barışmaz mübarizə aparırıq. Nə üçün biz bu işdən fəal iştirakçı olmuşuq? Çünki rüşvətxorluq, xidmət mövqeyindən tamahkarlıqla istifadə edilməsi, mümkün qədər daha çox qoparmaq cəhdləri, öz qohumlarını, dostlarını və ya yaxın adamlarını “gəlirli” vəzifələrə düzəltməkdə dostbazlıq, proteksionizm, xüsusi mülkiyyətçilik meyilləri, meşşan istehlakçı psixologiyası altmışıncı illərdə Azərbaycanda təəssüf ki, geniş yayılmışdı. Biz mənəviyyatımıza yabançı nə varsa hamısına qarşı qətiyyətlə mübarizə aparırıq. Siz rəhbər işçilər sırasından olan rüşvətxorların, kadrların yerliçilik və proteksionizm prinsipi ilə seçmək tərəfdarlarının, dəbdəbəli bağ evləri sakinlərinin ifşa olunması haqqında qəzetlərdə, əlbəttə, oxumuşsunuz. Belə işçilər partiyadan çıxarılmış, bəziləri cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmuşdur.

Lakin biz eybəcər hallara heç də tamamilə son qoymamışıq. İnsanı, onun psixologiyasını, mənəvi keyfiyyətlərini təkmilləşdirib hər kəsin öz namuslu əməyi ilə yaşamasına nail olmaq üçün hələ çox vaxt lazım gələcəkdir. Bizdə hələ də elə adamlar vardır ki, müxtəlif yollarla, o cümlədən qanunsuz və cinayətkar yollarla özlərini həyat nemətləri ilə təmin etməyə çalışırlar.

Təkrar edirəm, mübarizə aparılır, fırıldaqçılar, cinayətkarlar ifşa olunur və cəzalandırılır. Lakin başa düşürsünüz ki, biz onların hamısını bir-bir cinayət başında yaxalaya bilmirik. İctimaiyyətin, bütün vicdanlı, namuslu adamların fəal iştirakı lazımdır. Təkcə cinayət törədənələrə qarşı deyil, həm də halal qazancla yaşamayanlara qarşı mübarizə aparılmalıdır. Bu, əlbəttə, asan deyildir. Məsələn, siz ayda 300 manat əmək haqqı alırsınız və yaxşı bilirsiniz ki, bu pulla necə dolanmaq olar. Əmək haqqı sizinkindən yarıbayarı az olan qonşunuz isə sizdən çox-çox firavan dolanır. Onun özgə adına yazılmış avtomasını vardır, bahalı mebeli vardır, özü və ailə üzvləri bahalı paltar geyinir və i.ə. Siz isə fikirləşirsiniz ki, görəsən nəyin hesabına onlar belə gen-bol yaşayırlar? İstər-istəməz şübhə oyanır ki, qonşu oğurluq edir, ələlxüsus əgər rəhbər vəzifədə çalışırsa, yaxud, necə deyirlər, “gəlirli yerdə” işləyirsə. Bax, belə adamların ətrafında dözülməzlik, nifrət əhval-ruhiyyəsi yaradılmalı, onların gəlir mənbəyi ciddi surətdə aydınlaşdırılmalı, iç üzü aşkara çıxarılmalıdır. Fəhlələr bu işdə fəal iştirak etməlidir.

Siz, məsələn, ticarətdə, ictimai iaşədə, məişət xidmətində, səhiyyə ocaqlarında, nəqliyyatda nümunəvi qayda yaratmaq üçün çox iş görə bilərdiniz. Təəssüf ki, bu sahələrdə öz mövqeyindən sui-istifadə edən və halal qazancla dolanmayan adamlar hələ az deyildir. Bu idarələrin fəaliyyəti üzərində fəhlə nəzarəti qoyulması, onların işçilərinin həyat tərzinə ciddi tələbkarlıqla yanaşılması sovet əxlaq normalarını pozanlara qarşı mübarizəmizdə səmərəli rol oynaya bilərdi. Başlıcası budur ki, fəal həyat mövqeyi tutasan, mənfi hallara qarşı laqeydliyə yol verməyəsən, halal qazancla, öz zəhməti ilə dolanmayan şəxsləri ifşa etmək və ictimaiyyət qarşısında pisləmək üçün bütün imkanlardan və vasitələrdən istifadə edəsən.

Pensiyaçı Vasili Şerbinanın sualının cavabında Əliyev yoldaş demişdir ki, küçədə restoran qiyməti ilə ərzaq satışı qanunsuz əməliyyatdır. Həm də çox zaman bufet və ya restoran adı ilə ərzaq məhsullarını mağaza satdırır. Məhz bu hallarda ictimaiyyət öz gücünü göstərməlidir. Söz-söhbətlə kifayətlənmək olmaz, ifşa etmək, akt bağlamaq, tədbir görülməsinə nail olmaq lazımdır. Bu sizin fəhlə hüququnuzdur və ondan istifadə etməlisiniz.

Texniki nəzarət şöbəsinin nəzarətçisi Anna İorina demişdir: Qəzetlərin dünənki nömrəsində biz ictimai rəyin öyrənilməsinə və sosioloji tədqiqatları daha da yaxşılaşdırmaq haqqında Azərbaycan KP MK-nın qərarını oxuduq. Biz fəhlələr bilirik ki, son vaxtlar respublikada bu problemə böyük diqqət yetirilir. Azərbaycan Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinə minnətdarlıq ki, öz əməli işində

bizim rəyimizə arxalanır. Bilmək istərdik ki, qərarın qəbul edilməsi nə ilə əlaqədardır və qərar konkret olaraq necə həyata keçiriləcəkdir?

Əliyev yoldaş demişdir: İctimai rəyin öyrənilməsi və uçota alınması partiya, sovet, həmkarlar ittifaqı, komsomol və təsərrüfat orqanlarının işini düzgün planlaşdırmaq və təşkil etmək üçün çox mühüm amildir. Partiya təşkilatları ictimai rəyi müxtəlif kanallarla öyrənirlər. Bizə məktublar, ərizələr, şikayətlər gəlir. Onları təhlil etməklə biz bu və ya digər məsələ barəsində adamların rəyi haqqında nəticə çıxara bilirik. Partiya işçiləri əmək kollektivlərinə gedir, fəhlələrlə, kolxozçularla, ziyalılarla bilavasitə ünsiyyətdə olurlar. Bu da zəngin məlumat mənbəyidir. Müxtəlif yığıncaqlar, müşavirələr, yaxud indiki kimi vahid siyasi günlər keçirilir ki, burada da kütlələrin rəyi ifadə olunur.

Lakin təcrübə göstərir ki, görülmüş işlər kifayət deyildir. Sov. İKP XXVI qurultayında L.İ. Brejnev yoldaş qarşıya kütlələrlə əlaqənin möhkəmləndirilməsi işini hər vasitə ilə təkmilləşdirmək, beləliklə adamların həyatına, tələblərinə, marağına mümkün qədər daha dərinləndirən və daha ətraflı bələd olmaq, bunun əsasında nöqsanların aradan qaldırılması üçün daha səmərəli tədbirlər görmək vəzifəsini qoymuşdur. Bununla əlaqədar olaraq Leonid İliç ictimai rəyin öyrənilməsini daha da yaxşılaşdırmağın vacib olduğunu xüsusilə qeyd etmişdir.

Biz Azərbaycanda bu işi çox geniş miqyasda aparırıq. Deməliyəm ki, adamların əhval-ruhiyyəsini bilmək, kütlələrin rəyinə, onların köməyinə arxalanmaq, nöqsanların aradan qaldırılması, mənfi hallara qarşı mübarizə aparılması ideoloji işin, xüsusən zəhmətkeşlərin mənəvi tərbiyəsinin gücləndirilməsi sahəsində Azərbaycan KP MK tərəfindən həyata keçirilən bir çox mühüm tədbirlərin əsası olmuşdur.

Bildiyimiz kimi, keçən ilin avqustunda Azərbaycan KP Mərkəzi Komitəsi Bakı şəhəri Nərimanov rayonu inzibati orqanlarının fəaliyyətindəki ciddi nöqsanları aşkara çıxaran qərar qəbul etmişdir. Biz bir çox işçilərə şiddətli cəza verməli olmuşuq. Qərar dərc edildikdən sonra Azərbaycan KP MK yanında ictimai rəyi öyrənmə və sosioloji tədqiqat mərkəzi əhaliyə mətbuat vasitəsilə müraciət edib, qaldırılan məsələlərə öz münasibətini bildirməyi, öz təkliflərini, arzularını və i.ə. söyləməyi xahiş etmişdir. 6 mindən çox cavab alınmışdır. Bu cavablarda nədən bəhs olunur? Ən əvvəl qərar bəyənilir, bizim üçün isə zəhmətkeşlərin rəyi xüsusilə əhəmiyyətlidir. Bir çox məktublarda hüquq mühafizə orqanlarının işini yaxşılaşdırmaq yolları haqqında təkliflər verilir. Qanunun keşiyində dayanmalı olan ayrı-ayrı işçilərin nalayiq hərəkətləri haqqında faktlar da gətirilir. Məsələn, bir məktub əsasında Kirov rayon daxili işlər şöbəsinin bir neçə əməkdaşı ifşa edilmiş və rüşvətxorluğa görə cəzaya məhkum olunmuşdur. Bu, yeganə hadisə deyildir.

Bir dəfə biz xəstəxanalarda müalicədə olan və digər tibb ocaqlarına gedən xəstələrə anket paylamışıq. Onların, yeri gəlmişkən deyim ki, imza qoyulmayan cavablarını diqqətlə təhlil edib ümumiləşdirmiş və bəzi xəstəxanalarda, poliklinikalarda, digər müalicə ocaqlarında olan ciddi nöqsanlar və biabırçılıqlar haqqında ətraflı material əldə etmişik. Bu dəfə də ictimai rəy ayrı-ayrı tibb işçilərinin nalayiq hərəkətlərinin qarşısını almağa kömək etmişdir.

Bilavasitə Sumqayıta aid olan bir fakt. Mən keçən dəfə sizin şəhərinizi gəzib sakinlərlə söhbət edəndə mənzil məsələləri barəsində şikayət çox idi. Biz vəziyyəti təhlil edib Azərbaycan KP MK-nın xüsusi qərarını qəbul etdik. Qərarla on birinci beşillikdə Sumqayıtda mənzil tikintisinin plana nisbətən xeyli artırılması nəzərdə tutulur.

İctimai rəyin və onun uçota alınmasının əməli fəaliyyətdə bax, bu əhəmiyyəti vardır. Biz ictimai rəylə nə qədər yaxşı tanış olsaq, respublikanın, onun hər bir şəhərinin və rayonunun sosial-iqtisadi inkişafına partiya təşkilatlarının rəhbərliyi bir qədər yaxşı, səmərəli olar. Hər bir əmək kollektivində ictimai rəyi öyrənən orqan olmalıdır və yaxşı ki, siz öz zavodunuzda belə bir orqan yaratmağa hazırlaşırsınız. Əminəm ki, faydalı informasiya əldə edəcəksiniz və bu informasiya istehsalata, boru prokatçılarının istirahətinə və məişətinə dair vaxtı çatmış məsələləri vaxtında aşkara çıxarıb həll etməkdə sizə kömək göstərəcəkdir.

Mühəndis Nüsrət Hüseynov Azərbaycanda təşkil edilən və Berlindəki Brandenburq darvazası üzərində Qələbə bayrağı qaldıran 416-cı Taqanroq atıcı diviziyasının muzeyini yaratmaq məsələsini qoymuşdur.

Əliyev yoldaş təklifi bəyənmiş və demişdir ki, ona müvafiq orqanlarda baxılmalıdır. Bununla əlaqədar olaraq o, qeyd etmişdir ki, Bakıda muzey çoxdur, o cümlədən Böyük Vətən müharibəsinə dair ümumiləşdirilmiş ekspozisiyası olan 18-ci Ordu muzeyi fəaliyyət göstərir. Bu tarixi dövr V.İ. Lenin muzeyi filialının, Azərbaycan tarixi muzeyinin ekspozisiyalarında da öz əksini tapmışdır. Əliyev yoldaş qeyd etmişdir ki, 416-cı Taqanroq və 77-ci Simferopol atıcı diviziyalarına gəldikdə onların da rəşadətlərini əbədləşdirmək üçün çox iş görülmüşdür. İki il əvvəl Taqanroq yaxınlığındakı Sambek təpələrində 416-cı diviziyanın şərəfinə əzəmətli abidə açılmışdır. Abidə Azərbaycan və Rostov vilayəti partiya təşkilatlarının təşəbbüsü ilə qoyulmuşdur. Sumqayıtda yaşayan müharibə veteranlarının oraya səfərini təşkil etmək faydalı olardı. Sevastopol yaxınlığındakı Sapun dağında kırımlılarla birlikdə biz 77-ci diviziyanın qəhrəmanlığını əks etdirən abidə qoymuşuq. Diviziyaların adları onların şərəfinə abidələrin məhz nə üçün Taqanroq və Sevastopol yaxınlığında qoyulduğunu izah edir. Bununla belə həmin diviziyaların rəşadətlərinin Azərbaycanda da əbədləşdirilməsi formaları haqqında düşünmək lazımdır.

Sumqayıt şəhər qəzetlərinin formatını böyütmək haqqında prokat sexinin fəhləsi Həsən Həsənovun söylədiyi arzuya caab olaraq Əliyev yoldaş demişdir ki, kağız çatışmamazlığı azaldıqda bu məsələni həll etmək mümkün olacaqdır. İndi qəzet kağızı istehsalı mətbu nəşrlərin tirajlarını artması ilə ayaqlaşa bilmir.

Zavodun mərkəzi laboratoriyasının rəisi İdris Əliyev Sumqayıtda ətraf mühitin mühafizəsi üçün kifayət qədər səmərəli tədbirlər görülməməsindən, şəhərin yeni mikrorayonlarının arxitektura tərtibatında və abadlaşdırılmasında yol verilən qüsurlardan danışmışdır.

Əliyev yoldaş bu suallara cavab verərək demişdir ki, doğurdan da Sumqayıtın havası kifayət qədər təmiz deyildir. Boruların ucunu qalınlaşdıran sexin fəhləsi Solak Sarkisyan bu gün qəbuluma gəlmişdi və yoldaşları adından dedi ki, yaranmış vəziyyət onları narahat edir.

Belə bir vəziyyət onun nəticəsidir ki, vaxtilə Sumqayıtda kimya müəssisələri tikiləndə bu müəssisələrin rəhbərləri və şəhərin rəhbərləri ətraf mühitin çirklənməsinə mane olan lazımi təmizləmə qurğuları və mexanizmləri yaradılmasına lazımınca fikir verilməmişlər. Təqribən 1974-75-ci illərdən başlayaraq biz Azərbaycan KP Mərkəzi Komitəsində bu problemlə fəal məşğul olmağa başlamışıq. Deməliyəm ki, ötən dövrdə az iş görülməmişdir. Xəzər dənizinə zərərli maddələr axıdılması, havaya zərərli qazlar buraxılması qat-qat azadılmışdır. Bir sıra kimya istehsalatları ümumiyyətlə ləğv edilmişdir.

Lakin çirklənmə müyyən dərəcədə hələ qalmaqdadır. Əvvəla ona görə ki, tədbirlərin heç də hamısı lazımınca və keyfiyyətlə həyata keçirilməmişdir, ikinci, bəzi müəssisələrdə təmizləmə sistemləri ayrı-ayrı işçilərin səhlənkarlığı və məsuliyyətsizliyi üzündən fasilələrlə işləyir. Ətraf mühitin mühafizəsi üçün vəsait ayrılmasında heç bir məhdudiyyət yoxdur, ayrılan vəsaitdən lazımınca istifadə edilməlidir. Bu da vacibdir ki, müəssisələrin və sexlərin rəhbərləri təmizləmə qurğularının iş rejiminə ciddi şəkildə göz qoysunlar, heç bir sapıntıya, pozuntuya yol verməsinlər. Sumqayıtda cəmi bir neçə kimya müəssisəsi vardır və siz bu müəssisələrin havanı çirkləndirməməsinə nail ola bilərsiniz. Biz isə öz tərəfimizdən sizə hər vasitə ilə kömək etməyə söz veririk.

Əliyev yoldaş sözünə davam edərək demişdir: Mənzil tikintisinə gəldikdə bayaq dedim ki, Azərbaycan Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsi Sumqayıtda mənzil tikintisini genişləndirmək tədbirləri haqqında xüsusi qərar qəbul etmişdir. Bir il əvvəl şəhər partiya fəalları yığıncağında çıxış edərkən mən tikilən mənzillərin keyfiyyəti, evlərin zahiri estetikası üzərində də ayrıca dayanmışdım. Lakin təcrübə göstərir ki, bir çox evlərin tərtibatı heç də qənaətbəxş deyildir.

Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsi və şəhər icraiyyə komitəsi bu məsələ ilə yaxından məşğul olmalıdırlar.

Zəhmətkeşləri başqa problemlər də düşündürür. Məsələn, bu gün boru prokatı sexinin bir çox fəhlələri şikayət edirdilər ki, mənzilləri soyuqdur, qızdırılmır. Mənə verilən məlumata görə, demə, 4, 5 və 8-ci mikrorayonlarda evlərin bir hissəsi qızdırıcı məntəqələr olmadan tikilib istifadəyə verilmişdir. İndi bu səhv düzəldilir. Xüsusi qızdırıcı məntəqələr yaradılır və ümidvaram ki, bu iş yaxın vaxtlarda başa çatdırılacaqdır.

Tikilib istifadəyə verilən bütün yaşayış evləri zahirən yaraşıqlı, mənzillər rahat və münasib olmalı, kommunikasiyalar fasiləsiz işləməli, evlərin ətrafı abadlaşdırılmalıdır.

Su kəməri işçisi Valeh Nürəhmədovun öz mənzil şəraiti haqqındakı şikayəti ilə əlaqədar olaraq Əliyev yoldaş müvafiq yoldaşların onun xahişinə baxacaqlarını qeyd etmiş və demişdir ki, zavodun rəhbərliyi mənzil tikintisinə daha çox fikir verməlidir.

Marten sexinin poladəridən köməkçisi Yaşar Abbasov “SSRİ-nin təşkil edilməsinin 60 illiyinə 60 zərbəçi əmək həftəsi” hərəkatının respublikada getdikcə daha geniş miqyas aldığını qeyd etmiş və bu yarışın qalibləri üçün fərqlənmə nişanı təsis olunmasını arzulamışdır.

Əliyev yoldaş demişdir ki, təklif diqqətəlayiqdir və nəzərdən keçiriləcəkdir.

Əliyev yoldaş axırda boru prokatçıları ilə görüşdən çox razı qaldığını bildirmişdir. O demişdir: Şadam ki, bu gün aramızda belə maraqlı, sərbəst söhbət oldu. Zavoda gələcəyimizin lap ilk dəqiqələrindən yoldaşlar öz fikirlərini həvəslə bölüşür, nöqsanlar haqqında sıxılmadan danışır, sual verirdilər.

Mən imkanım daxilində qənaətləndirici cavablar, tövsiyələr verməyə çalışdım. Ümidvaram ki, görüş həm sizə, həm də mənə fayda verəcəkdir. Şəxsən mən sizin həyatınızla, zavodunuzdakı vəziyyətlə daha yaxşı tanış oldum. Bu, gələcək əməli fəaliyyətimdə mənə, şübhəsiz, kömək edəcəkdir. Elə bilirəm ki, SSRİ-nin yaradılmasının 60 illiyinə həsr olunan bu günkü Lenin cümə günü, bizim səmimi, şirin söhbətimiz istehsalat, partiya-təşkilat və ideoloji işimizin, adamları sovet vətənpərvərliyi və proletar beynəlmiləlçiliyi ruhunda tərbiyə etmək işinin səviyyəsinin daha da yüksəlməsinə kömək edəcəkdir.

Əliyev yoldaş azulamışdır ki, zavodun kollektivi SSRİ-nin 60 illiyini ləyaqətlə qarşılasın, 1982-ci ilin və bütün on birinci beşilliyin planlarını və sosialist öhdəliklərini yerinə yetirməkdə, Sov.İKP XXVI qurultayının tarixi qərarlarını həyata keçirməkdə böyük müvəffəqiyyətlər qazansın.

V.İ.Lenin adına Azərbaycan boru prokatı zavodunda keçirilən siyasi gündə Azərbaycan KP MK təbliğat və təşviqat şöbəsinin müdiri Ə.F.Daşdəmirov, Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi Ş.M.Əliyev iştirak etmişlər.

(Azərinform)

“Kommunist” .-1982.- 16 fevral

MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ KİMİ İLK DƏFƏ SUMQAYITDA

28 dekabr 1993-cü il

Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyev respublikanın rəhbəri olduğu əvvəlki onilliklərdə dəfələrlə Sumqayıta gəlmiş, daim yüksəlişdə olan bu gənc şəhərin iqtisadi qüdrətinin artmasına, problemlərinin həllinə müntəzəm diqqət yetirmişdir. Tariximizin olduqca çətin məqamında respublikanın ali idarəetmə sükanı arxasına keçmiş Heydər Əliyevin Sumqayıta budəfəki gəlişi xalqımızın əhval-ruhiyyəsində ciddi dönüş yarandığı günlərə təsadüf edir. Son aylarda aparılan gərgin və ardıcıl xarici siyasət nəticəsində beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın nüfuzunun artması, Ermənistanın təcavüzkar siyasətinin sübuta yetirilməsi, cəbhədəki uğurlarımız, sabitliyin və qayda-qanunun möhkəmləndirilməsi hər yerdə olduğu kimi Sumqayıtda da sadə adamların son illərdəki ümitsizliyini əritmiş, onların qədd-qamətini dikəltmişdir.

Dekabrın 28-də şəhərin girəcəyindən tutmuş mərkəzi küçə və meydanlarınadək bir neçə kilometrlik yol boyunca düzülmüş on minlərlə sumqayıtlı və buraya pənah gətirmiş qaçqınlar respublika prezidentinə hörmət və ehtiramlarını ifadə etmiş, onun yeritdiyi siyasəti bəyəndiklərini bildirmişlər.

Azərbaycan prezidentinin Sumqayıta bu dəfəki səfərində əsas məqsəd Türkiyə telekommunikasiya sisteminə layiqli yer tutan “Teletaş” şirkətinin burada rəqəmli ilk “Sistem - 12” avtomat telefon stansiyasının istifadəyə verilməsi mərasimində iştirak etmək idi. Sumqayıtlıların alqış sədaları altında stansiyanın açılış lentini kəsdikdən sonra Heydər Əliyev, Dövlət müşaviri Arif Rəhimzadə, Türkiyənin Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Altan Karamoğlu, “Teletaş” ın mütəxəssisləri, respublikanın rabitə naziri Sirus Abbasbəyli, Sumqayıt Şəhər İcra hakimiyyətinin başçısı Şakir Abuşov, mərasimin digər iştirakçıları avtomat stansiyanın yerləşdiyi salona daxil oldular.

Stansiyada başqa belə obyektlərdə gördüyümüz iri kommunikasiyalar, çalın-çarpaz rabitə telləri nəzərə çarpmırdı. Qarışıq səslər, uğultu da eşidilmirdi. Səliqə-səhman, işıqlı, geniş otağı daha da yaraşılıq göstərən müasir avadanlıq diqqəti cəlb edirdi. Stansiya barədə məlumat verən respublika rabitə nazirinin birinci müavini Ömər Hüseynov qeyd etdi ki, bu sistemin ən böyük üstünlüyü onun “gözəgörünməzliyidir”. Demək olar ki, bütün kommunikasiya iş otağının döşəmələri altında yerləşib. Şəhərin 4 nömrəli avtomat telefon stansiyası vasitəsilə beynəlxalq aləmə çıxan “Sistem-12” -yə hələlik 512 abunəçi qoşulub. Gələcəkdə bu rəqəm 24 minə çatdırıla bilər. Stansiyanın iş prinsipi elədir ki, fiber optik kanal vasitəsilə dünyanın istənilən ölkəsinə çıxmaq mümkündür. “Sistem - 12” gələcəkdə şəhərin 5 və 6 nömrəli telefon stansiyalarına da qoşulacaq, onları beynəlxalq telefon şəbəkəsi ilə əlaqələndirəcək.

“Sistem-12”-nin xeyirxah xidmətindən birinci olaraq istifadə edən Heydər Əliyev Türkiyə prezidenti Süleyman Dəmirəllə telefon əlaqəsinə girdi. Bir neçə dəqiqə davam edən səmimi söhbət zamanı Azərbaycan prezidenti qardaş ölkə mütəxəssislərinin köməyinə görə Süleyman Dəmirəllə təşəkkürünü bildirdi.

Azərbaycan prezidenti sonra Sumqayıt tarix muzeyinə gəldi. “Bir elin harayı” adlı diyarşünaslıq bölməsi böyük maraq doğurdu. Həmin ekspozisiya Ermənistanın Qafan rayonundakı Məsəlləm kənd orta məktəbində uzun illər fəaliyyət göstərmiş, 1988-ci ilin payızında soydaşlarımız kimi didərgin düşmüşdür. Məktəbin müəllimi Baxşeyiş Ələmşahov çox çətinliklə eksponatları xilas edib Sumqayıta gətirə bilmişdir. Heydər Əliyevə və onu müşayiət edən qonaqlara həmin bölmə barədə məlumatı da Baxşeyiş müəllimin özü verdi. Sisyan, Məgri, Göyçə, Vedibasar ərazilərindən, həmçinin Naxçıvandan, Qubadlı, Zəngilan, Cəbrayıl rayonlarından toplanmış 300-dən artıq eksponat dünənimiz barədə böyük həqiqətləri qoruyub saxlayır.

Sumqayıt şəhər Səməd Vurğun adına
MƏRKƏZİ KİTABXANA

SUMQAYITIN TARIXI MUZEYI QARŞISINDA NITQI

28 dekabr 1993-cü il

- Şəhərinizin maraqlı tarixi var. Tarix muzeyi ilə tanışlıq zamanı Sumqayıtın inkişaf yolları bir daha gözlərim önünə gəldi. Burada nəinki böyük sənaye potensialı cəmləşib, həm də bu şəhər respublikamızın müxtəlif bölgələrindən gəlib məskunlaşanlar üçün doğma yurda çevrilib. Bu şəhərin salınmasında, inkişafında bütün Azərbaycan iştirak etdiyinə görə indi onun əhalisi bütün məmləkətimizi təmsil edir.

Sumqayıt Ermənistandan qovulan soydaşlarımızın ilk sığınacaq yerlərindən olub. Sonralar Yuxarı Qarabağdan və digər işğal olunmuş rayonlarımızdan da minlərlə soydaşımız Sumqayıta pənah gətirib. Buna görə də şəhərin hər bir güşəsi hər bir azərbaycanlı üçün doğma və əzizdir. Xatırladım ki, mən bu şəhərə son dəfə on il bundan qabaq gəlmişdim. Azərbaycanda işlədiyim dövrdə fəaliyyətimin xeyli hissəsi bu şəhərlə bağlı olmuşdur. Fəxrlə deyə bilərəm ki, şəhərin tikilməsində, sənaye və məişət obyektlərinin yaradılmasında mənim də xidmətlərim olmuşdur. Aradan on il keçdikdən sonra bir daha buraya gəlmək, sizinlə görüşmək mənim üçün böyük hadisədir.

Respublika prezidenti Sumqayıtda məskunlaşmış qaçqınlara müraciətlə dedi ki, sizin indiki vəziyyətiniz müvəqqəti xarakter daşıyır. Biz Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünün qarşısını almağa çalışırıq. İstədik ki, işğal olunmuş torpaqlarımız sülh yolu ilə azad edilsin. Bunun üçün bütün imkanlardan, o cümlədən, beynəlxalq təşkilatların, böyük dövlətlərin nüfuzundan istifadə edirik. Mənim bu yaxınlardakı Fransa səfərim buna əyani sübutdur. Aşqabat şəhərində Müstəqil Dövlətlər toplantısında da mən bəyanatla çıxış etdim. Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal olunmuş torpaqlarımızdan çəkilmələrini tələb etdim. Mən onu da bildirdim ki, tələblərimizə əməl edilməsə, nəyin bahasına olursa-olsun torpaqlarımızı erməni işğalçılarından təmizləyəcəyik. Gün gələcək ki, didərgin soydaşlarımız öz ata-baba yurdlarına dönəcək, soyumuş ev-eşiklərini qızdıracaqlar. Əlbəttə, bunun üçün əli silah tutan hər kəs səfərbər olmalı, vətənin müdafiəsinə qalxmalıdır. Əli silah tutanlarımızın hamısını cəbhələrdə erməni silahlı qüvvələrinə ağır zərbələr vuran əsgərlərimiz və zabitlərimizlə bir yerdə olmağa çağırıram. Birlik, qardaşlıq, dostluq indi respublikamızın, xalqımızın, həyatımızın mənası olmalıdır. Ona görə də sizi birliyə, qəhrəmanlığa dəvət edirəm, torpaqlarımızı qorumaq üçün mübarizəyə dəvət edirəm.

Respublika prezidenti Şəhidlər xiyabanına gəldi. Burada uyuyan 187 şəhidin məzarlarını ziyarət zamanı Heydər Əliyev şəhid ailələrinə başsalığı vermək üçün ayaq saxladı. Dekabrın 22-də doğma Füzuli torpaqları uğrunda döyüşdə həlak olmuş kəşfiyyatçı Elşən Hacıyevin atası Pəhləvan kişi bildirdi ki, oğlu 3 il idi cəbhədə vuruşurdu. Nəhayət, mühüm tapşırığı yerinə yetirib geri dönərkən düşmən minasına düşüb həlak oldu. Şəhid atası dedi ki, o, ciyərparasının Vətən uğrunda qurban getməsi ilə fəxr edir. Pəhləvan kişi yeri gəlmişkən qeyd etdi ki, oğlu dörd dəfə fəxri ada təqdim edilib, lakin məsələyə baxılmayıb. Respublika prezidenti bildirdi ki, elə bu gün həmin məsələyə baxacaq.

Heydər Əliyev şəhid atasına təskinlik verərək dedi ki, oğlunuz böyük vətəndaşlıq nümunəsi göstərib. Vətən yolunda, xalq yolunda, boya-başa çatdığı torpaq uğrunda şəhid olmaq böyük şərəfdir.

Azərbaycan prezidentinin Sumqayıt görüşləri şəhər icra hakimiyyətində başa çatdı. Heydər Əliyev aparatın əməkdaşlarını, şəhərin hüquq - mühafizə orqanlarının başçılarını qəbul etdi. İcra hakimiyyətinin başçısı Şakir Abuşov Sumqayıtdakı ictimai-siyasi vəziyyət, sənaye obyektlərinin, şəhər təsərrüfatı və xidmət sahələrinin işi barədə prezidentə məlumat verdi.

Heydər Əliyev söhbətə yekun vuraraq dedi ki, şəhərdə qaçqınlarla birlikdə 350 mindən çox əhali yaşasa da vəziyyətə tam nəzarət olunması, burada sığınacaq tapmış qaçqınların bütün hüquqlardan istifadə etməsi yaxşı haldır. Qaçqınlara diqqət daha da artırılmalıdır. Çünki hər halda yerli əhalinin ev-eşiyi, işi, dolanacağı var. Doğma yurdlarını məcburi tərk etmiş adamlar isə böyük mənəvi əzab çəkirlər. Onlar ev-eşiyini, mal-dövlətini, doğmalarını itirmiş adamlardır. Həmin adamlara xüsusi diqqətlə yanaşmaq lazımdır.

Prezident sözünə davam edərək qeyd etdi ki, Sumqayıt böyük şəhərdir və burada çoxlu problem var. Onların həlli birinci növbədə sabitliyi və sağlam ictimai mühiti qoruyub saxlamaqdan asılıdır. Mən yenə Sumqayıta gələcəyəm, sənaye müəssisələrinin, tikinti obyektlərinin işi ilə yaxından tanış olacağam.

Respublika prezidenti Bakıya dönərkən icra hakimiyyəti binası qarşısında toplanmış minlərlə sumqayıtlı ilə dialoqa girdi. Onlara yaxınlaşıb yolüstü söhbətlər etdi. Heydər Əliyev yığışanları əmin etdi ki, tezliklə respublikamız böhranlı vəziyyətdən çıxacaq, məkrli düşmən üzərində tam qələbə çalınacaq. Bunun üçün birlik, birlik və yenə də birlik lazımdır.

Ələsgər CABBAROV

“Xalq qəzeti”.- 1993.-31 dekabr.- s. 2.

**BMT İNKİŞAF PROQRAMININ RƏHBƏRİ GEYMS QUSTAV
SPETİN SUMQAYITDA QARŞILANMASI MƏRASİMİNDƏ ÇIXIŞI**

2 iyun 1996-cı il

Əziz sumqayıtlılar!

Əziz həmvətənlər!

Mən sizin hamınızı ürəkdən salamlayıram və Azərbaycanın gözəl guşələrindən biri olan Sumqayıt şəhərində bu gün olmağımdan çox məmnun qaldığımı bildirirəm. Sizə səmimi-qəlbdən salamlarımı, hörmət və ehtiramımı çatdırıram.

Sumqayıt şəhəri Azərbaycan Respublikasının gənc şəhərlərindən biridir. Qısa dövrdə – 50 ildən az bir zamanda Sumqayıt böyük bir şəhərə, sənaye, mədəniyyət mərkəzinə çevrilibdir. Bizim üçün ən əhəmiyyətli, əziz olanı odur ki, Sumqayıtda Azərbaycanın bütün guşələrindən, şəhərlərindən, bölgələrindən vətəndaşlarımız toplaşblar, məskunlaşblar, burada bir ailə – sumqayıtlılar ailəsi qurublar. Sumqayıt şəhəri bütün Azərbaycanı təmsil edir. Azərbaycanın hər yerindən bu şəhərdə yaşayanlar var. Azərbaycanın elə bir guşəsini tapmaq olmaz ki, oradan gəlmiş bacılarımız, qardaşlarımız – vətəndaşlarımız bu şəhərdə yaşamasın. Bu, Sumqayıtın xüsusiyyəti, əhəmiyyətidir. Ona görə də Sumqayıt Azərbaycan xalqının birlik, həmrəylik şəhəridir, ölkəmizin dayaqdır, gözəl bir guşəsidir.

Azərbaycan Respublikasının burada məskunlaşmış vətəndaşları – özlərini sumqayıtlı adlandıran bütün sakinləri keçmiş onilliklər ərzində bu şəhəri qurub-yaradıblar və onu bu gözəl səviyyəyə gətirib çatdırıblar. Sumqayıtın gözəl yaşayış binaları, mədəniyyət sarayları, məktəbləri, xəstəxanaları, sənaye müəssisələri və məni ən çox sevindirən yaşıllığı – bu qısa müddətdə yüksək zirvələrə çatmış ağaclar, yaşıllıqlar – bu şəhəri Azərbaycanın gözəl bir guşəsi edibdir.

Bəzən deyirlər ki, Sumqayıt ölü bir şəhərdir. Mən bununla razı deyiləm. Yalan fikirdir. Sumqayıt qəhrəmanlar, gözəl insanlar şəhəridir. Sumqayıt sizin şəhərinizdir. Burada siz yaşayırsınız, böyümüsünüz, əziyyət çəkmişiniz. Siz Azərbaycanın sənayesini, mədəniyyətini, ölkəmizin həyatını burada inkişaf etdirirsiniz. Siz gözəl insanlarsınız. Mən sizin hər birinizə baxdıqca ürəyim dağa dönür, sevinirəm. Burada yaşayanların yaşlısı da, cavanı da, körpəsi, uşağı da, qadını, kişisi də – hamısı gözəldir, qəhrəmandır, cəsarətlidir.

İndi Azərbaycan müstəqil dövlət kimi yaşayaraq, öz müstəqilliyini möhkəmləndirərək hər bir vətəndaşın dayaqına, iradəsinə söykənir. Azərbaycanın prezidenti kimi mən isə bütün xalqımızın dəstəyinə, dayaqına, iradəsinə, etimadına söykənirəm, əziz sumqayıtlılar, sizin etimadınıza, dəstəyinizə söykənirəm.

İki ildən bəri işlənilib hazırlanan və artıq başa çatan sənəd Sumqayıt şəhəri sənaye kompleksinin inkişaf etdirilməsi, bu şəhərin azad iqtisadi zonaya çevrilməsi proqramı müzakirə ediləcək və bu münasibətlə lazımi sənədlərin, hazırlanmış kitabın təqdimatı olacaqdır. Bu proqramları hazırlamaq üçün bizə yaxından kömək edən, dəstək verən bizimlə bərabər işləyən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramının rəhbəri cənab Spet və onunla bərabər BMT-nin nümayəndə heyəti buraya gəlibdir.

Mən BMT-ni, onun baş katibi cənab Butros Butros-Qalini və bu təşkilatın Azərbaycana gəlmiş nümayəndə heyətini, bu heyətin başçısı cənab Speti sumqayıtlılar adından – sizin adınızdan ürəkdən salamlayıram. Demək istəyirəm ki, bu gün Sumqayıtın həyatında yeni bir mərhələ açılır. Sumqayıt

indiyədək əldə etdiyi nailiyyətlərlə fəxr edə bilər. Sumqayıtın həyatında itirdiklərimizə, buraxılmış səhvlərə də bu gün biz çox heyfslənirik. Amma eyni zamanda Sumqayıtda yaradılmış böyük istehsal, işçi qüvvəsi potensialı, böyük intellektual, mühəndis- texniki potensial, ən əsası isə – burada yüksəlmiş bilik, mədəniyyət səviyyəsi, sumqayıtlıların işgüzarlığı, qəhrəmanlığı buranı daha gözəl şəhərə çevirmək, onun iqtisadiyyatını daha da inkişaf etdirmək, sakinlərə, vətəndaşlara gözəl həyat tərzini təmin etmək, onların rifah halını yaxşılaşdırmaq üçün çox böyük əsas vardır.

Bu gün biz bu proqramı burada müzakirə edəcəyik. Ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, bu proqram uğurlu olacaqdır. Sumqayıtın həyatında açılan yeni mərhələ bu şəhəri böyük gələcəyə aparacaqdır. Sumqayıt günü-gündən inkişaf edəcək, gözəlləşəcək, yüksələcəkdir. Bunlar hamısı birinci növbədə insanlar üçün, Azərbaycan xalqı, vətəndaşları üçündür, əziz bacılar və qardaşlar, əziz sumqayıtlılar, sizin üçündür. Biz də sizin üçün çalışırıq. Bu proqram da sizin doğma proqramınızdır. Biz bunları müzakirə edəcəyik və mən bu münasibətlə buraya gəlmişəm.

Mən bugünkü görüşlərimdən çox məmnunam. Küçələrdə, meydanlarda sumqayıtlıların xoş əhval- ruhiyyəsini görürkən mən sevinirəm. Əziz bacılar və qardaşlar, mən bilirəm ki, sizin gününüz o qədər də fəravan deyil. Həyatınızda çətinliklər var. Maddi iqtisadi vəziyyətiniz istənilən səviyyədə deyil, bəzən də ağır vəziyyətdədir. Bunlar hamısı məlumdur. Sumqayıtda on minlərlə qaçqın yaşayır. Yerindən-yurdundan didərgin düşmüş, torpaqlarını, evini-eşiyini qoyub gəlmiş, varını-yoxunu itirmiş qaçqınlar burada ağır vəziyyətdə yaşayırlar. Bunların hamısı məlumdur. Mən bunları bilirəm. Mənim ürəyim daim sizinlədir, xüsusilə burada yaşayan qaçqınlarla, köçkünlərlədir, qohumlarını, qardaşlarını, bacılarını itirmiş adamlardır. Mən sizin bu vəziyyətinizi bilirəm, bu vəziyyətiniz məni daim düşündürür. Sizi və bütün Azərbaycan xalqını bu vəziyyətdən çıxarmağa çalışırıq. Mən əlimdən gələni etmişəm və bundan sonra da edəcəyəm. Buna tam əmin ola bilərsiniz.

Bütün bunlara baxmayaraq – qaçqınların, köçkünlərin çoxunun ağır vəziyyətdə yaşamasına baxmayaraq, bu gün Sumqayıtın əhalisinin demək olar ki, hamısı küçələrə, meydanlara çıxıb, hamısı xoş əhval-ruhiyyədədir, sevinir, hamısında nikbin sima var. Bütün bunlar millətimizə, Azərbaycan xalqına xas olan xüsusiyyətlərdir, xalqımızın milli ənənəsidir. Bu xüsusiyyət ağır günlərdə bizi həmişə saxlayıb, bu gün də saxlayacaqdır və gələcəkdə də uğurla saxlayacaqdır.

Bu xoş əhval-ruhiyyəyə, nikbinliyinə, Azərbaycan xalqının milli mənafeyini hər şeydən üstün tutduğuna görə, müstəqil dövlətimizin möhkəmləndirilməsi üçün hər bir əzab-əziyyətə, cəfaya dözdüyünüzə görə mən sizin hamınıza təşəkkür edirəm, minnətdarlığımı bildirirəm.

**"AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA İNSAN İNKİŞAFINA DAİR HESABAT"
KİTABININ TƏQDİMAT MƏRASİMİNDƏ ÇIXIŞI**

2 iyun 1996-cı il

Sumqayıt, Kimyaçıların Mədəniyyət Sarayı

Hörmətli sumqayıtlılar! Hörmətli bacılar və qardaşlar! Hörmətli xanımlar və cənablar!

Hörmətli qonaqlar, Azərbaycan Respublikasının hörmətli qonağı cənab Ceyms Spet!

Bu gün Sumqayıt şəhərində Azərbaycan Respublikasının həyatında çox böyük əhəmiyyət kəsb edən bu tədbirin, mərasimin keçirilməsini mən əlamətdar hadisə hesab edirəm. Bu salona toplaşanların hamısını, bütün sumqayıtlıları bu münasibətlə təbrik edirəm.

Bu mərasim Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən Azərbaycanda insan inkişafına dair hazırlanmış proqramın, kitabın təqdim edilməsinə, eyni zamanda Sumqayıtın sənayesinin, bütün iqtisadiyyatının inkişafı ilə əlaqədar bu şəhərin azad iqtisadi zonaya çevrilməsi barədə görülən işlərin təhlilinə həsr olunmuşdur. Bunlar həm Sumqayıt, həm də bütün Azərbaycan Respublikası, dövləti üçün çox əhəmiyyətli tədbirlərdir. Bu münasibətlə BMT-nin nümayəndə heyəti respublikamıza qonaq gəlibdir. Mən bu nümayəndə heyətini ürəkdən salamlayıram. Nümayəndə heyətinin başçısı cənab Ceyms Spetə xüsusi salamlarımı və hörmətimi bildirirəm.

Cənab Ceyms Spet bu mərasimin iştirakçılarna, Azərbaycan xalqına BMT-nin baş katibi, hörmətli dostumuz Butros Butros-Qalının salamlarını və təbrikini çatdırdı. Mən hörmətli Butros Butros-Qaliyə bu münasibətlə öz təşəkkürümü yetirirəm və bu mərasimin iştirakçıları, Azərbaycan xalqı adından, öz adımdan ona hörmət və ehtiramımı bildirirəm.

Bugünkü mərasimimiz Azərbaycan hökumətinin və BMT-nin birgə həyata keçirdiyi tədbirdir. Bu, çox əlamətdar bir hadisədir. Bu, Azərbaycan Respublikasına, onun həyatının çox mühüm sahələrinə BMT-nin göstərdiyi diqqətin və qayğının parlaq təzahürüdür. BMT İnkişaf Proqramı nümayəndəliyinin son illər Azərbaycanla əməkdaşlığından mən çox məmnun olduğumu bildirmək istəyirəm. Bu əməkdaşlığa görə onlara təşəkkür edirəm və əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, əməkdaşlığımız bundan sonra daha da uğurla irəliləyəcəkdir.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Azərbaycanın həyatının bütün sahələrinə göstərdiyi diqqət və qayğı, xüsusən Sumqayıt şəhərinə diqqəti, qaygısı təsadüfi deyil. Çünki Sumqayıt Azərbaycanda xüsusi yer tutur. Onun həm əhalisi, həm sənaye potensialı, həm də ictimai-siyasi, iqtisadi vəziyyəti doğrudan da çox diqqət, qayğı tələb edir. Buna görə də BMT öz səylərini birinci növbədə Sumqayıt şəhərinə ünvanlandırıbdir. Mən bunu bəyənirəm və tamamilə təbii hesab edirəm.

Sumqayıt gənc şəhərdir. Onun cəmişi 46 yaşı var. 46 il bundan əvvəl Sumqayıtda – Abşeron yarımadasının səhralıq bir hissəsində Azərbaycanın neft sənayesi üçün çox lazım olan boru-prokat zavodunun tikintisi başlanıbdir. O vaxt bu zavodu yaradan inşaatçılar üçün burada taxtadan bir neçə ev qurulub. Sumqayıt şəhərinin yaşı o günlərdən, aylardan başlayıbdir. 46 il müddətində Sumqayıt demək olar ki, çox şərəfli, gözəl bir tarixi yol keçibdir. İndi Sumqayıt Azərbaycanın həm gözəl, həm də böyük iqtisadi, sənaye potensialına malik olan bir şəhəridir, həm də gözəl insanlar şəhəridir.

Yadımdadır, vaxtilə biz sizinlə bərabər Sumqayıt şəhərinin 30 illik yubileyini qeyd etmişdik. Sizin qoruyub saxladığınız fotolara bu gün baxanda nədənsə o yubiley mərasiminə aid bir foto görmədim. Bəlkə də orada var idi. Yadımdadır, o vaxt biz təntənəli mərasim keçirdik, Sumqayıtın 30 illik yubileyini qeyd etdik. Sumqayıt

şəhərinin 45 illik yubileyini də keçirmək nəzərdə tutulmuşdu. Mən o yubileydə iştirak etmək istəyirdim. Ancaq təəssüflər olsun ki, o vaxt respublikanın həyatındakı bəzi mühüm məsələlər mənə bu imkanı vermədi. Bu gün mən sizinlə bir yerdəyəm və ümidvaram ki, gələcək illəri biz sizinlə bərabər yaşayacağıq və Sumqayıtı daha da inkişaf etdirəcəyik, bu şəhərin yarıməsrlilik yubileyini birlikdə qeyd edəcəyik.

Mən bu gün bu fürsətdən istifadə edib Sumqayıt şəhərinin əsasını qoyanlara, onu qurub-yaradanlara, inkişaf etdirənlərə, bu günlərə gətirib çıxaranlara öz hörmət, ehtiramımı və Azərbaycan dövləti adından təşəkkürümü bildirirəm. Sumqayıtın əsası qoyulan gündən bu şəhərdə yaşayıb çalışan insanlar bu gün bu salona toplaşblar, bu salonda əyləşiblər. Azərbaycanın dəyərli insanları, Sumqayıtı qurub-yaratmaq üçün buraya gəlmiş və 46 il müddətində bu şəhərdə yaşamış, heç bir yere getməmiş, buraya bağlı olan dəyərli adamlar bu gün bu salona toplaşblar.

Əziz dostlarım, sumqayıtlılar, Azərbaycanın dəyərli vətəndaşları, mən sizə xüsusi hörmət və ehtiramımı bildirirəm. Sumqayıtda yaranmış nəhəng sənaye, istehsal müəssisələri nəinki bu şəhərin iqtisadiyyatının inkişafında, bütün Azərbaycanın iqtisadiyyatının yüksəlişində və xalqımızın rifah halının yaxşılaşmasında, respublikamızın inkişafında böyük rol oynamışlar. Biz bunu heç vaxt unuda bilmərik. Həmin bu nəhəng sənaye müəssisələri Azərbaycanın sənaye, iqtisadi potensialının özəyini təşkil edib. Bu, Sumqayıtın ən əsas xüsusiyyətlərindən biridir.

Sumqayıtda yaranmış sənaye – qara metallurgiya, əlvan metallurgiya, kimya, toxuculuq, yüngül sənaye müəssisələri, sənayenin başqa sahələrinə aid olan istehsal müəssisələri, burada yaranmış inşaat kompleksi – bunlar hamısı birlikdə Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafında çox əhəmiyyətli rol oynamışdır. Biz bunu heç vaxt unuda bilmərik. Sumqayıtın sakinləri də məhz bu nəhəng sənaye müəssisələrinin yaranmasında, inşa edilməsində, işlədilməsində öz fəaliyyətlərini göstərmək üçün respublikamızın bütün regionlarından, guşələrindən buraya toplaşmış vətəndaşlarımızdır. Sumqayıtın sakinləri bilavasitə bu şəhərdə doğulmuş, ərsəyə gəlmiş, təhsil almış və bu gün bu şəhərin böyük hissəsini təşkil edən sumqayıtlılardır. Bir daha qeyd etmək istəyirəm, onlar Sumqayıt şəhərində böyük sənaye müəssisələrinin yaradılması ilə əlaqədar buraya toplaşmışlar. Sumqayıt da məhz bu müəssisələrin yaranması ilə qurulmuş bir şəhərdir.

Bu sənaye müəssisələrini qurarkən, tikərkən, işlədərkən şübhəsiz ki, müəyyən səhvlərə də yol verilə bilər. Bu da təbiidir. Sumqayıtda böyük kimya kompleksi qurarkən biz bunu Azərbaycanda kimya sənayesi yaratmaq üçün etmişik. Şübhəsiz ki, burada görülməli işlər yüksək qiymətə layiqdir. Burada bütün sənaye müəssisələrinin və nəhəng sənaye potensialının yaranması Azərbaycan Respublikasının tarixində böyük bir səhifədir. Bunlar hamısı yüksək qiymətə layiqdir. Bu gün mən keçmişə bir daha nəzər salaraq tam qətiyyətlə deyirəm ki, Sumqayıtda görülməli işlərin hamısı Azərbaycan xalqının rifahı, müstəqil respublikamızın iqtisadi potensialının yaranması naminə görülmüş işlərdir. Bu işlərin hamısı Azərbaycan xalqının xeyrinə görülmüşdür.

Sumqayıtın yaranması, inkişaf etməsi dövründə görülməli işlərin ən mühümü ondan ibarətdir ki, insanların burada yaşaması üçün yaraşıqlı, müasir tələblərə uyğun yaşayış binaları yaradılıb,

tikilibdir. Burada mədəniyyət ocaqları, məktəblər, elmi tədqiqat institutlarının binaları tikilib, bu müəssisələrin işləməsi üçün gözəl şərait yaradılıb. Ticarət müəssisələri, xəstəxanalar, insanlara bütün sahələr üzrə lazım olan binalar, müəssisələr tikilib. Bunlar hamısı Sumqayıtı gözəl bir şəhər kimi formalaşdırıb. Bunlar hamısı 46 il ərzində həm sumqayıtlıların, həm də Azərbaycan hökumətinin, dövlətinin gördüyü işlərin nəticəsidir. Mən bu gün bunları böyük hörmət hissi ilə qeyd edirəm.

Bu gün toplaşdığımız bu gözəl sarayı da sumqayıtlılar yaradıblar. Bu, sumqayıtlılar üçün yaradılıb. Eyni zamanda bu, respublikamızın ən gözəl saraylarından biridir. Mən tam qətiyyətlə deyə bilərəm ki, dünyanın Sumqayıtdan da böyük şəhərlərində belə gözəl, yaraşqlı, çox münasib saraya rast gəlmək bəlkə də mümkün deyil. Bu, sumqayıtlıların əməyinin nəticəsidir, eyni zamanda Sumqayıtın sakinlərinə göstərilən qayğının nəticəsidir. Bu sarayın tikilməsi, yaradılması üçün mən nə qədər zəhmət çəkmişəm, iş görmüşəm, bu sarayda bu gün çıxış edərkən, sizinlə görüşərkən düşünürəm ki, nə qədər gözəl işlər görmüşük, bu gün üçün də, gələcək nəsillər üçün də belə saray yaratmışıq.

Bu gün Sumqayıta gələrkən məni çox şey sevindirdi. Məni çox sevindirən cəhətlərdən biri də Sumqayıtdakı bu yaşıllıqlar, gözəl-gözəl ağaclar, güllər, çiçəklərdir. Sumqayıt indi bir yaşıl şəhər, demək olar ki, parklar şəhəridir. Mən sizi yenə də tarixə nəzər salmağa dəvət edirəm. 46 il bundan əvvəl Sumqayıtın ilk bünövrə daşları, kərpicləri qoyulanda burada bir dənə də ağac yox idi. Bura Abşeron yarımadasının bir səhra hissəsi idi. Keçmişdə burada olmuş adamlar bunu xatırlayırlar. Bura Xəzərin sahilində qumlu, səhra, külək çox olan bir yer idi. İndi burada böyük, gözəl bir şəhər yaradılıb. Bu şəhər yaşıl ağaclar, güllər-çiçəklər şəhəridir.

Burada çox yüksəklərə qalxmış ağaclar məni həddindən artıq sevindirir. Bu da təsadüfi deyil, 1970-ci ildə Azərbaycanın şəhərlərində – Bakıda, Sumqayıtda, bütövlükdə Abşeron yarımadasında yaşıllaşdırma proqramına başlamağımızın nəticəsidir. İndi Bakıdan Sumqayıta gələn yolun hər iki tərəfi özəl ağaclarla əhatə olunub. Ancaq təsəvvür edin ki, 25 il undan əvvəl Bakıdan Sumqayıta gələn yolda bir dənə də ağac yox idi. Bu ağacları əkib, bəsləyib, böyüdüb, ərəsəyə gətirib güclü ağac etmək üçün biz 1970-ci ildə böyük bir proqram irəliyə sürdük. Mən çox sevinirəm, məmnunam və bunu Azərbaycanda olan fəaliyyətimin ən mühüm hissələrindən biri hesab edirəm ki, biz buna nail olduq. İndi Sumqayıt da yaşıl bir şəhərdir, gözəl ağaclar, güllər, çiçəklər şəhəridir. Bakı da yaşıl bir şəhərdir.

Bilirsiniz ki, Bakı ilə Sumqayıt arasındakı o yolu da vaxtilə biz çəkmişik. Mən indi baxıram – bu avtomobil yolunun o tərəfi də, bu tərəfi də göz işlədikcə ağaclardır, yaşıllıqlardır. Bunlar bizim təbii sərvətimizdir. Bunları qoruyub saxlamaq lazımdır. Nəinki qoruyub saxlamaq, daha da inkişaf etdirmək lazımdır.

Abşeron yarımadasında, Bakıda, Sumqayıtda, bütün bu qəsəbələrdə yaşıllıqları artırmaq lazımdır. Biz bunları gələcəkdə də edəcəyik. Mən buna əminəm ki, əgər 70-ci illərdə irəli sürdüyümüz proqram artıq həyata keçirilibsə, baxmayaraq ki, 88-ci ildə Azərbaycan çox bərbad vəziyyətdə olub, bu dövrdə ağacların bəziləri qırılıb, dağıdılıb, amma onların əksəriyyəti yaşayırsa, biz bundan sonra bunları da yaşadacağıq, yeni ağaclar da əkəcəyik. Sumqayıtın belə gözəl, yaşıl bir şəhər olması həm insanlar, həm Sumqayıtın ab-havası, ekologiyası üçün, həm də gözəlliyi üçün lazımdır. Bunlar məni çox sevindiribdir. Mən sizə təşəkkür edirəm ki, bu ağacları qorumusunuz, saxlamısınız, ucaltmışınız. Çox sağ olun.

Azərbaycan xalqı, respublikası qarşısında Sumqayıtın böyük xidmətlərindən biri də ondan ibarətdir ki, Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş ərazilərimizdən didərgin düşmüş,

elindən-obasından zorla çıxarılmış vətəndaşlarımızın böyük bir hissəsini bu şəhər qucağına alıbdır, qəbul edibdir və onlar burada müvəqqəti olaraq məskunlaşıblar, yaşayırlar.

Sumqayıt şəhəri bu gün Azərbaycanın böyük bir guşəsi kimi respublikamızın ictimai-siyasi, iqtisadi həyatında görkəmli rol oynayır. Lakin onun qarşısında böyük problemlər var. Sumqayıtdakı böyük sənaye potensialını tam gücü ilə işə salmaq, bundan səmərəli istifadə etmək, Azərbaycanın iqtisadiyyatını inkişaf etdirmək həm respublikamızın, həm də Sumqayıtın sakinlərinin rifah halının yaxşılaşdırılması deməkdir.

Sumqayıtlılar, bu şəhərin rəhbərləri, buradakı sənaye müəssisələrinin, eləcə də Azərbaycan hökumətinin rəhbərləri, üzvləri, respublikanın müvafiq nazirlikləri, konsernləri, şirkətləri, Sumqayıtın problemləri ilə məşğul olan bütün təşkilatları bundan sonra ciddi iş görməlidirlər. Mən indiyədək görülən işləri qənaətbəxş hesab etmirəm. Obyektiv çətinliklərə, maneələrə baxmayaraq hesab edirəm ki, bundan da çox iş görülmə bilərdi və Sumqayıtın iqtisadiyyatı yüksək səviyyədə ola bilərdi.

Nazirlər Kabineti, respublikanın müvafiq orqanları bu gün ciddi tədbirlər görməlidirlər, amma eyni zamanda, Sumqayıt şəhərinin, müəssisələrinin rəhbərləri də çox ciddi tədbirlər görməlidirlər. Burada imkanlar var. Məsələn, mən bu gün buradakı çox kiçik sərgiyə baxarkən məlumat verdilər ki, kimya kompleksində istehsal bu ilin ötən aylarında 30 faiz artıb. Bu, sevindirici haldır. Eyni zamanda bu göstərir ki, bunu başqa sahələrdə də etmək mümkündür. Mənə bir neçə başqa müəssisənin işinin canlanması haqqında da məlumat verdilər. Deməli, bu sənaye müəssisələrinin özlərinin mövcud imkanlarından istifadə edib cürətli, qeyri-adi addımlar atmaq yolu ilə istehsalatı işə salmaq, hərəkətə gətirmək və beləliklə də iqtisadiyyatı qaldırmaq olar. Siz bunları edə bilərsiniz. Mən bu gün bunları əsas vəzifə kimi qarşıya qoyuram.

İqtisadiyyatı inkişaf etdirmək, sənayeni canlandırmaq üçün bizim əsas yolumuz islahatlar keçirməkdən, iqtisadiyyatı bazar münasibətləri yolu ilə qurmaqdan ibarətdir. Bizim bu sahədə də proqramlarımız var. Bunları həyata keçirmək lazımdır. Azərbaycanda mülkiyyətin özəlləşdirilməsi haqqında qanun qəbul olunub və onun həyata keçirilməsinə başlanıbdır. Bu, bir qədər ləngiyib, lakin qarşımızda duran ən əsas vəzifə bu özəlləşdirmə proqramını sürətlə həyata keçirməkdən, bazar iqtisadiyyatını geniş tətbiq etməkdən ibarətdir. Strateji yolumuz budur, biz bu yolla gedəcəyik. Bizim bundan savayı yolumuz yoxdur. Bu yolu təmin etmək üçün hər bir sənaye, istehsal müəssisəsində təşəbbüs göstərmək lazımdır. Hər öz işinin xüsusiyyətini nəzərə alaraq ciddi addımlar atmalıdır.

Sumqayıtın əsas problemlərindən biri ekologiya problemidir. Sumqayıtda keçmişdə yaradılmış sənaye müəssisələri Azərbaycan, bu şəhər üçün çox gərəkli idi. Bunların hamısının yaranması çox zəruri idi və bunların heç birinə heyfslənmək lazım deyil. Bu müəssisələrin yaradılması barədə ötən 46 ildə qəbul olunmuş qərarlar əsaslıdır, doğrudur, düzgündür. Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, bu böyük, nəhəng sənaye müəssisələri yaradılarkən ekologiya məsələləri lazımı səviyyədə planlaşdırılmamışdır. Bunun müəyyən obyektiv səbəbləri olmuşdur. Çünki o zamanlar, təəssüf ki, Sumqayıt müəssisələrinin əksəriyyətinin planlaşdırılması, onlara vəsait ayrılması Sovetlər İttifaqının paytaxtından həyata keçirilirdi. Əgər onlar zavodun tikilməsinə vəsait ayırırdılarsa, onun təmizləmə sexinin işləməsinə vəsait nəzərdə tutmurdular, deyirdilər ki, bunu sonra ayıracağıq və sairə. Bu sahədə müəyyən uyğunsuzluq o vaxtdan yaranıbdır və bunlar da Sumqayıtda ətraf mühitin çirklənməsinə, zəhərlənməsinə təsir göstərirdi. Sumqayıtda ekoloji vəziyyət pozulubdur. Bu həqiqətdir.

Sumqayıt sənayesinin modernləşdirilməsi, yeniləşdirilməsi, müəssisələrin bəzilərinin yenidən qurulması onların müasir texnologiya və texnika ilə təmin olunması proseslərini həyata keçirərkən bu ekologiya məsələləri, tələbatları mütləq nəzərə alınmalıdır. Biz keçmişdə buraxılmış səhvləri aradan qaldırmağa və bundan sonra belə səhvlərə yol verməməyə çalışmalıyıq. Bunları qeyd edərək onu da bildirmək istəyirəm ki, təxminən 1988-ci ildən başlayaraq, Azərbaycan Respublikasını ləkələmək, hörmətdən salmaq məqsədi ilə irəli sürülmüş qərəzli fikirlər – "Sumqayıt ölülər şəhəridir, ölü zonadır, bədbəxtlər şəhəridir" – bu fikirlər respublikamıza xeyirxah münasibət göstərməyən adamlar tərəfindən irəli sürülüb. İndi bəzi populist fikirli adamlar da bunları danışır, orda-burda yayırlar. Mən bunlara tamamilə etiraz edirəm. Mən bu fikirləri tamamilə rədd edirəm, bu fikirlərlə razı deyiləm. Sumqayıt xoşbəxtlər, gözəl insanlar şəhəridir.

Azərbaycan xalqının mənəviyyatına zidd olan, xalqımızı ləkələmək məqsədi ilə irəliyə atılan cürbəcür fikirlər, sözlər yenə də deyirəm, öz içimizdən, özümüzdən olan ayrı-ayrı adamlar tərəfindən məhz Sumqayıtda, Azərbaycanda görülən işləri ləkələmək, öz şəxsi, çirkin məqsədlərinə nail olmaq üçün edilib. Mən 1988-ci ildə həmin bu məsələləri ortaya atanlardan və bundan sonrakı dövrlərdə xalq hərəkatının içindən çıxıb ayrı-ayrı mitinqlərdə bu sözləri danışan adamlardan, bu gün orda-burda həmin fikirləri yayan adamlardan sual edirəm: onlar Sumqayıtın həyatı üçün nə ediblər, hansı daşı daş üstə qoyublar, hansı ağacı əkiyələr, hansı tədbiri görüblər ki, Sumqayıt daha da yaxşı, gözəl olsun? Heç bir şey etməyiblər. Ancaq Azərbaycan xalqının mənəviyyatını, hörmətini ləkələyən bu sözləri ortaya atıblar. Yenə də deyirəm, mən bunların hamısına nifrət edirəm və əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, sumqayıtlılar da bu fikirlərimlə razıdırlar.

Azərbaycanda, o cümlədən Sumqayıtda mövcud olan problemlərin müvəffəqiyyətlə həll edilməsinə mane olan əsas amil Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən hərbi təcavüzə məruz qalmasıdır. Bildiyiniz kimi bu təcavüz nəticəsində Azərbaycan ərazilərinin 20 faizi Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunubdur. İşğal olunmuş ərazilərdən bir milyondan artıq vətəndaşımız qaçqın düşüb, respublikamızın müxtəlif guşələrində yaşayır. Onların bir qismi də Sumqayıtda yaşayır. Bunlar hamısı Azərbaycanın həyatını gərginləşdirən amillərdir.

Öz ərazisini qorumaq, müdafiə etmək üçün Azərbaycan xalqı döyüşüb, vuruşub, çalışıbdir. Doğrudur, keçmişdə dövlətin ayrı-ayrı dairələri tərəfindən buraxılan səhvlər bir çox sahələrdə məğlub olmağımıza gətirib çıxarıbdır. Ancaq xalq, millət döyüşüb, vuruşub. Xalqımız böyük itkilər, qurbanlar, şəhidlər veribdir. O cümlədən sumqayıtlılar da torpaqlarımızı müdafiə edərkən şəhidlər veriblər. Dənizkənarı parkda Şəhidlər Xiyabanı var, keçən dəfə mən Sumqayıta gələrkən oranı ziyarət etdim, şəhidlərin məzarları qarşısında baş əydim. Azərbaycan torpaqlarının qorunması üçün özlərini qurban, şəhid etmiş xalqımızın övladlarını böyük minnətdarlıq hissi ilə yad edirəm. Onların qəhrəmanlıq nümunələri, ruhu qəlbimizdə əbədi yaşayacaqdır. Sumqayıtlı şəhidlərin də ruhu qəlbimizdə əbədi yaşayacaq və bunlar hamısı xalqımızı öz torpaqlarımızı daha cəsarətlə qorumağa dəvət edəcəkdir. Bilirsiniz ki, iki ildir biz müharibəni dayandırmışıq, atəşkəs haqqında saziş imzalamışıq. Ermənistan ilə Azərbaycan arasında olan münaqişənin, Ermənistanın ölkəmizə etdiyi təcavüzün aradan qaldırılması ilə məşğul oluruq. Bu məsələni danışıqlar, sülh yolu ilə həll etməyə çalışırıq. Çox ciddi, ardıcıl danışıqlar aparırıq. Çalışırıq ki, bu məsələni sülh yolu ilə həll edək. Bundan sonra da çalışacağıq. Biz müharibə etmək istəmirik, sülh istəyirik. Yenidən döyüşlərə qayıtmaq istəmirik. Məsələni sülh yolu ilə həll etmək əsas prinsipimizdir. Eyni zamanda biz torpaqlarımızın işğal altında qalmasına dözə bilmərik. Tələbimiz ondan ibarətdir ki, Ermənistan silahlı qüvvələri işğal olunmuş torpaqlarımızdan çəkilməlidir, respublikamızın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır, sərhədlərimizin toxunulmazlığı təmin edilməlidir, yurdundan didərgin düşmüş vətəndaşlarımız öz yerlərinə qayıtmalıdır.

Ermənistan ilə Azərbaycan arasında tədricən sülh münasibətləri yaradılmalıdır. Azərbaycan dövlətinin tərkibində Dağlıq Qarabağa muxtariyyət statusu vermək mümkündür.

Sumqayıtda sizinlə birlikdə olarkən küçələrdə, meydanlarda mənə dəfələrlə müraciətlər olundu. Sumqayıtlılar, yerindən-yurdundan didərgin düşmüş vətəndaşlar müraciət edirlər ki, işğal olunmuş torpaqlar tezliklə azad edilsin, onlar öz yerlərinə qayıtsınlar. Füzulidən didərgin düşərək burada yaşayan bir bacım mənə xüsusi müraciət etdi. Onun sözləri mənə olduqca təsir etdi. O, apardığımız bu sülhsevər siyasəti dəstəklədi. Bildirdi ki, o, bu siyasətimizi bəyənir. Füzulililər, didərgin düşərək Sumqayıtda məskunlaşan vətəndaşlar adından dedi ki, biz sizin gördüyünüz işləri bəyənirik, dəstəkləyirik. İndi artıq tabut gəlmir, qan tökülmür, şəhidlər yoxdur. Bunlar yaxşıdır. Ancaq belə qaçqın vəziyyətində də qala bilmərik. Mənim füzulili həmin bacım yaqın burada iştirak edir, o mənə dedi ki, əgər görülən işlər nəticə verməsə, mən də bir əsgər kimi gedərəm ki, torpaqlarımızı nəyin bahasına olursa-olsun azad edək. Əziz dostlarım, bacılarım, qardaşlarım, mən sizin bu fikirlərinizlə razıyam. Mən də belə fikirdəyəm. Əgər bütün bu işlərimiz nəticə verməsə biz öz torpaqlarımızı nəyin bahasına olursa-olsun azad etməliyik, öz ərazimizin, torpaqlarımızın sahibi olmalıyıq. Sumqayıtda qarşıda duran problemlərin həll olunmasından danışarkən mən bu barədə BMT-nin bizimlə bərabər gördüyü Kərəkli işləri xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Sumqayıtın sənaye kompleksinin inkişaf proqramı demək olar ki, işlənilib hazırlanıbdır. BMT-nin respublikamızdakı nümayəndəliyi və ona başçılıq edən cənab Lembo bu sahədə bizimlə bərabər çox işlər görmüşdür. Mən bunu xüsusi qeyd edirəm. Sumqayıtın sənaye potensialının inkişaf etdirilməsinə dair aparılan təhlil və toplanmış materiallar xüsusi yaradılmış bir kitabda öz əksini tapıbdır.

Mən bu kitabla tanış olarkən çox məmnun oldum. Bu kitabı cənab Lembo mənə təqdim etdi. İki cildə ibarət olan bu kitabda Sumqayıtdakı böyük sənaye müəssisələrinin bütün göstəriciləri, onların tarixi, indiyədək görülən iş, indiki vəziyyət və hansı sənaye müəssisəsini bu vəziyyətdən necə çıxarmaq məsələləri öz əksini tapıbdır. Bunlar çox dərin təhlilin, çox ciddi tədqiqatların, işlərin nəticəsidir. Bunların nəticəsində hazırlanan kitablar, mən hesab edirəm ki, bu günümüz, gələcəyimiz üçün çox əsaslı bir sənəddir. Sumqayıtı azad iqtisadi zonaya çevirmək sahəsində də çox iş görüldü. Biz iki il bundan əvvəl bu barədə qərar vermişik. Bu müddətdə BMT ilə bizim müvafiq təşkilatlarımız, Nazirlər Kabineti çox gərəkli işlər görmüşlər, gözəl proqram hazırlamışlar. Artıq biz Sumqayıtın azad iqtisadi zona elan olunması şüarından əməli işə keçmək səviyyəsinə çatmışıq. Sumqayıtın problemlərinə aid olan proqramların hazırlanmasında BMT-nin Azərbaycandakı nümayəndəsi cənab Paolo Lembo xüsusi xidmətlər göstərmişdir. Mən bunu burada qeyd edirəm. Güman edirəm ki, BMT-dən bizə qonaq gəlmiş cənab Ceyms Spet bu fikrimizi nəzərə alacaqdır və onlar da bu xidmətləri öz tərəflərindən qiymətləndirəcəklər.

Ümidvaram ki, sumqayıtlılar da cənab Paolo Lembonun bu xidmətlərini qiymətləndirəcəklər. BMT ilə respublikamızın müvafiq orqanları tərəfindən birgə hazırlanmış və bu gün təqdim olunan, Azərbaycanda insan inkişafına həsr edilən xüsusi kitab bu beynəlxalq təşkilatın ölkəmizə göstərdiyi qayğının təzahürüdür. Bu, Azərbaycanda insan inkişafına həsr olunmuş, BMT tərəfindən hazırlanmış ikinci kitabdır. Mən bu kitabın hazırlanması və bu gün təqdim olunması münasibətilə BMT-yə öz təşəkkürümü bildirirəm.

Bildirmək istəyirəm ki, Azərbaycanda insan inkişafına həsr olunmuş bu kitab BMT tərəfindən beynəlxalq təşkilatlarda, dünya dövlətlərində, ölkələrində yayılacaqdır. Bütün bunlar da Azərbaycanın indiki vəziyyəti haqqında geniş 201 məlumatlar verəcəkdir. Şübhəsiz ki, bunların nəticəsində Azərbaycana başqa ölkələr, beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən olan maraq, diqqət və qayğı artacaqdır. Ermənistanın respublikamıza təcavüzü nəticəsində Azərbaycan əhalisinin, yerindən-yurdundan didərgin düşmüş adamların ağır vəziyyəti, ümumiyyətlə, ölkəmizin iqtisadiyyatının bütün bu səbəblərə görə düşdüyü ağır vəziyyət bu kitabda öz əksini tapıbdır.

Ümidvaram ki, BMT belə bir təşəbbüs, bu kitabın yaradılmasına öz səylərini göstərməklə yanaşı, eyni zamanda respublikamızın vəziyyətini yaxından bildikdən sonra Azərbaycana diqqətini və qayğısını artıracaqdır. Mən BMT-nin nümayəndə heyətinin və xüsusən BMT-nin İnkişaf Proqramının rəhbəri cənab Ceyms Spetin respublikamıza gəlməsini və bu gün səhərdən indiyədək burada bizimlə bərabər olmasını xüsusi qiymətləndirirəm. Əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, onlar bütün bu vəziyyəti gördükdən, problemləri yaxından hiss etdikdən sonra cənab Ceyms Spet BMT tərəfindən Azərbaycana göstərilən yardımın bundan sonar artırılması üçün öz səylərini əsirgəməyəcəkdir. Biz bu gün səhərdən başlayaraq bir neçə saatdır ki, Sumqayıtdayıq, sizinlə bir yerdəyik. Güman edirəm ki, birlikdə gördüyümüz işlər öz səmərəsini verəcəkdir. Bizim üçün bu gün çox əziz gündür. Mən sumqayıtlılarla görüşməyimdən çox məmnunam. Keçmiş illərdə, 10-15, 20-25 il bundan əvvəl Sumqayıta gələrkən zavodlarda, fabriklərdə, küçələrdə, ayrı-ayrı toplantılarda gördüyüm adamlarla, əmək veteranları ilə, bu şəhəri qurub-yaradan adamlarla yenidən görüşməyimdən çox məmnun olduğumu bildirmək istəyirəm. Bu gün demək olar ki, Sumqayıtın bütün sakinləri – uşaq da, böyük də, qadın da, kişi də, gənc də, veteran da – hamısı bu şəhərin küçələrində, meydanlarında idilər. Onlar bizimlə görüşmək istəyirdilər. Mənim üçün də ən dəyərlisi odur ki, onlarla görüşmək arzum bu gün yerinə yetdi. Məlumdur ki, respublikamız, ölkəmiz indi ağır vəziyyətdədir, əhalimiz, insanlar ağır iqtisadi şəraitdə yaşayırlar. Məlumdur ki, təkcə Sumqayıtda yox, Azərbaycanın başqa şəhərlərində, məntəqələrində də insanlar var ki, onların həyat tərz, maddi vəziyyəti həddindən artıq çətinidir. Bunlar hamısı məlumdur. Sumqayıtda da belə adamlar var, az deyil, bəlkə də çoxdur. Bu gün sumqayıtlıların hamısının – ağır şəraitdə yaşayanın da, maddi vəziyyəti ən çətin olanın da xoş əhval-ruhiyyə ilə, sevinclə, dövlətinə, millətinə, dövlət başçısına hörmətlə küçələrə, meydanlara çıxması, bunlar hamısı xalqımızın yüksək mədəniyyətini bir daha nümayiş etdirir. Bu bizim ən böyük sərvətimizdir. Bu, mənim üçün ən gözəl bir görüşdür. Bunlar üçün mən sizin hamınıza, bütün sumqayıtlılara hörmət və ehtiramımı, təşəkkürümü bildirirəm. Azərbaycan xalqı bu ağır günlərdən keçib gedəcəkdir. Əminəm ki, biz bu çətinliklərin hamısının öhdəsindən gələcəyik, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin edəcəyik.

Əminəm ki, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi günü-gündən daha da möhkəmlənəcəkdir. Əminəm ki, Azərbaycan xalqı bundan sonra daha da sıx birləşəcək, öz müstəqilliyini, dövlətçiliyini qoruyacaqdır. Əminəm ki, Azərbaycanda demokratiya, insani hüquqlarının qorunması, bütün demokratik prinsiplər bundan sonra da ardıcıl surətdə həyata keçiriləcəkdir. Əminəm ki, Azərbaycan demokratik hüquqi dövlət kimi bundan sonra da Dünya Birliyində özünə layiq yer tutacaqdır. Əminəm ki, Azərbaycan xalqını xoşbəxt gələcək gözləyir və bu xoşbəxt gələcək naminə mən sizin hamınıza cansağlığı, səadət arzulayıram. Hamınıza işinizdə uğurlar arzulayıram. Sağ olun.

TƏQDİMAT MƏRASİMİNDƏN SONRA BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSI

2 iyun 1996-cı il

Sual: Sumqayıt layihəsi Azərbaycanda və bütövlükdə regionda vəziyyətə nə kimi təsir göstərəcəkdir?

Heydər Əliyev: Hesab edirəm ki, Sumqayıtda xüsusi iqtisadi zona yaradılması Azərbaycanın həyatına, iqtisadiyyatına təsir göstərəcəkdir. Azərbaycanda da, keçmiş Sovet İttifaqının indi müstəqil dövlətlər olan ayrı-ayrı regionlarında da çox danışıqlar, çox söhbətlər gedibdir. Ancaq hələ indiyədək Azərbaycanda heç bir yerdə azad iqtisadi zona yaradılmayıbdır. Artıq dərk olunubdur ki, azad iqtisadi zona elan etməklə onun yaradılması arasında çox böyük məsafə var. Bunu elan etmək asandır, amma yaratmaq çox çətindir. Buna görə də biz Birləşmiş Millətlər Təşkilatı ilə birlikdə azad iqtisadi zona yaratmaq üçün çox vaxt sərf etmişik, çox işgörmüşük.

Hesab edirəm ki, hazırlanmış olan proqram əsaslıdır. Təsəvvürə gətirmək çətin deyil ki, əgər Sumqayıtda azad iqtisadi zona həqiqətən mövcud olsa, yəni fəaliyyətə başlasa, bu, Azərbaycan iqtisadiyyatının bütün sahələrinə təsir göstərəcək və ölkəmizdə sərbəst iqtisadi sistem, bazar iqtisadiyyatı yaratmağa çox kömək edəcəkdir. Bu, eyni zamanda, bizim qonşu dövlətlərə də təsir göstərəcəkdir. Məsələn, bilirsiniz ki, biz may ayının əvvəlində Sərəxsdə – Türkmənistanla İran arasındakı yaşayış məntəqəsində olarkən Özbəkistan, Türkmənistan, Azərbaycan, Gürcüstan mühüm bir müqavilə imzalamışlar ki, Özbəkistandan və Türkmənistandan Avropaya gedən yüklər Azərbaycan və Gürcüstan ərazisindən keçib Qara dənizə çıxarılsın və eyni zamanda əks istiqamətdə də yüklər daşınsın. Bu, Transqafqaz magistralının yaradılması deməkdir və hesab edirəm ki, çox səmərəli nəticələr verəcəkdir. Belə bir magistral yarandıqdan sonra Sumqayıtda azad iqtisadi zonanın olması, təsəvvür edin, nə qədər əhəmiyyətli olacaqdır. Sumqayıt azad iqtisadi zonası həm də Şərqlə Qərblə arasında çox mühüm bir vasitə olacaq və ticarət əlaqələrinin yaranmasına, inkişafına çox kömək 2020-dəcəkdir. Bütün bunlar onu göstərir ki, bu, təkcə Azərbaycan üçün yox, Azərbaycanı əhatə edən ölkələr üçün və onlarla həmsərhəd dövlətlər üçün də çox əhəmiyyətli olacaqdır.

Paolo Lembo: Başlıca vəzifə şəhərin sənaye kompleksinin səviyyəsini dünya standartlarına qədər yüksəltməkdir. Xatırladım ki, bu iş ərazisinin 20 faizi işğal edilmiş, bir milyondan çox qaçqını olan və demokratik dəyişikliklər aparılan, bazar münasibətlərinə keçilən bir ölkədə görülür. Bununla yanaşı, burada bütün sahələrdə islahatlar aparılması üçün yaxşı zəmin yaradılıb. Elə Sumqayıt layihəsinin həyata keçirilməsi də buna kömək edəcəkdir. Layihənin yaradılmasının başlanğıc mərhələsindəki çətinliklərə baxmayaraq, prezident Heydər Əliyev və BMTİP hesab edirlər ki, bu layihənin bütün region üçün əhəmiyyəti olacaqdır. O, Zaqafqaziya ölkələri arasında hərtərəfli əlaqələrin; əməkdaşlığın inkişafına, regionda sülh yaranmasına kömək edəcəkdir. Layihəyə Azərbaycanla həmsərhəd dövlətlər, xüsusən Gürcüstanda maraq göstərmişlər. Biz Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyev tərəfindən bu layihənin dəstəklənməsini xüsusi qiymətləndiririk.

Sual: Cənab Lembo, bu cür layihələr müharibə gedən başqa dövlətlərdə də həyata keçirilirmi?

Paolo Lembo: Azərbaycanın müharibə şəraitində olması faktını nəzərə alaraq, biz prezident Heydər Əliyevin şəxsən özü ilə dəfələrlə görüşdük və layihənin reallaşdırılması perspektivlərini, müddətlərini müzakirə etdik. Biz bir dilemma qarşısında qalmışdıq – layihənin həyata keçirilməsinə ya indi, ya da müharibə qurtardıqdan sonra başlamalı. Biz layihəni hazırlamağa başladığımızda çox şəkk-

şübhə gətirənlər var idi, elə Azərbaycanın özündə də. Onlar layihənin həyata keçirilməsinin mümkünlüyünü şübhə altına alırdılar. Buna baxmayaraq, ilkin danışıqlar aparmaq üçün 1994-cü ildə BMT ekspertlərinin böyük bir nümayəndə heyəti Azərbaycana gəldi. Prezident Heydər Əliyev onlarla görüşərək, Sumqayıt layihəsinin yaradılmasının zəruriliyi barədə öz qəti fikrini söylədi. Bu layihə [393-394] regionda sülh və sabitlik yaranmasına da kömək edəcəkdir. İndi biz şadiq ki, layihə həyata keçirilir. Bildirmək istəyirəm ki, bu layihə artıq bütün dünyada məlumdur, onu bir çox ölkələrdə bəyənilir. Layihə Azərbaycan parlamenti tərəfindən müzakirə olunmaq və ona hüquqi status verilmək üçün Milli Məclisin sədri Rəsul Quliyevə təqdim edilibdir. Demək istəyirəm ki, layihədə şəhərin infrastrukturunu tamamilə təkmilləşdirmək, müəssisələri modernləşdirmək, biznes, tibb, maarif mərkəzləri yaratmaq nəzərdə tutulur. Başlıcası, tələsmək lazım deyil, axı iş yenidən başlanır və biz doğru yoldayıq.

Sual: İndi Azərbaycana nisbətən digər MDB ölkələrinə daha çox xarici sərmayələr qoyulur. Sumqayıt layihəsi bu sərmayələrin ölkəmizə axınını artıracaqmı?

Paolo Lembo: Heç bir MDB dövlətində ərazinin 20 faizi işğal edilməyib, bir milyon qaçqın yoxdur. Buna görə də sizi digər MDB ölkələri ilə müqayisə etməyə lüzum yoxdur. Lakin hər halda mənim məlumatıma görə, Azərbaycana digər MDB ölkələrinə olduğundan heç də az sərmayə gəlir. Təkcə son dörd ayda 75 iri xarici korporasiya və şirkətin nümayəndələri Sumqayıtda olmuşlar. Onlar bu layihəyə sərmayə qoymaq istədiklərini bildirmişlər. Zənnimcə, bu məsələyə nikbin yanaşmaq lazımdır. Biz Sumqayıt üçün xüsusi özəlləşdirmə proqramı hazırlamaqdan ötrü şura yaradılması, habelə şəhərin bir sıra müəssisələrinin özəlləşdirilməsi və onların xarici şirkətlərin idarəsinə verilməsi haqqında qərarları yüksək qiymətləndiririk. Başa düşürük ki, Azərbaycanda müəyyən çətinliklər var, lakin layihənin həyata keçirilməsi üçün var qüvvə ilə səy göstərmək lazımdır.

Sual: Sualım prezident Heydər Əliyevədir, Sumqayıt layihəsini Azərbaycanın başqa bölgələrində də həyata keçirmək mümkündürmü?

Heydər Əliyev: Mümkündür. Amma, gəlin ilk növbədə bu böyük proqramın həyata keçirilməsinə başlayaraq, onun nəticələrini görək, təcrübəsini mənimsəyək. Bundan sonra onu Azərbaycanın başqa bölgələrinə keçirək. Məsələn, bildiyiniz kimi, Naxçıvan Muxtar Respublikası blokada şəraitindədir və eyni zamanda İran və Türkiyə ilə həmsərhəddir. Onun bu ölkələrlə giriş-çıxışı var. Orada azad iqtisadi zona yaradılması fikri məndə hələ Naxçıvanda olarkən – 90-cı və 91-ci illərdə var idi. Mən o vaxtlar müəyyən addımlar atırdım, amma o zaman bizim həm təcrübəmiz yox idi, həm də sizə məlum olan bəzi səbəblərə görə, biz bunu həyata keçirə bilmədik. Güman edirəm ki, bizim orada gördüyümüz iş, əldə etdiyimiz təcrübə və nəticələr bu təcrübəmizi Azərbaycanın başqa regionlarına yaymağa imkan verəcəkdir.

Sual: Cənab Spet, dünən Azərbaycan prezidenti ilə görüş zamanı siz bildirdiniz ki, BMTİP-nin Azərbaycan üçün yeni layihələrini müzakirə etməyə hazırsınız. Söhbət hansı layihələrdən gedir?

Ceyms Spet: Hesab edirəm ki, indiki vaxtda Azərbaycanda BMTİP layihələrinin həyata keçirilməsi üçün başqa sahələr də var. BMTİP özünün əsas vəzifəsini çox böyük sayda qaçqın və köçkünlərin yerləşdirilməsi, onların problemlərinin həlli işində, bu işin görülməsi üçün geniş proqram hazırlanmasında Azərbaycan rəhbərliyi və hökuməti ilə səyləri birləşdirməkdə görür. 1996-cı ildə Azərbaycanda insan inkişafına dair hesabatın 7-ci bölməsində BMT-nin və BMTİP-nin sizin ölkədə həyata keçirməyi planlaşdırdığı səkkiz layihədən danışılır. Bu layihələrin maliyyələşdirilməsi məsələsi həll edilən kimi, biz işə başlayacağıq. Hesabatda səkkiz layihənin olması onu göstərir ki, biz Azərbaycan hökuməti ilə danışıqlara başlayırıq. Layihələrdə yoxsulluğun aradan qaldırılması, qaçqın və köçkünlərin yerləşdirilməsi, həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi nəzərdə tutulur. BMTİP Xəzəryanı ölkələr üçün qlobal layihələr yaradılmasını planlaşdırır ki, bundan da məqsəd regionda ekoloji vəziyyəti yaxşılaşdırmaq, ətraf mühiti mühafizə etməkdir.

Azərbaycan Respublikasının prezidentliyinə namizəd Heydər Əliyevin Sumqayıt şəhərinin seçiciləri ilə görüşü

27 sentyabr 1998

Sentyabrın 27-də Sumqayıt şəhərində Azərbaycan Respublikasının prezidentliyinə namizəd Heydər Əlirza oğlu Əliyevin seçicilərlə görüşü olmuşdur.

Şəhərin girəcəyində yüzlərlə sakin - kimyaçılar, metallurqlar, məktəblilər dövlətimizin başçısını böyük mehribanlıqla, gül-çiçəklə, gurultulu, sürəkli alqışlarla qarşıladılar. Sumqayıt tibb məktəbinin 4-cü kurs tələbəsi, bu il seçkilərdə ilk dəfə iştirak edəcək Aygün Ağasıyeva dövlətimizin başçısı Heydər Əliyevə müraciətlə dedi: Şəhərimizdə Sizin seçicilərlə görüşəcəyinizi eşidən Sumqayıtın bütün sakinləri kimi, tibb məktəbinin tələbələri və müəllimləri də ürəkdən sevinc hissi keçirirlər. Sizə "Sumqayıta xoş gəlmisiniz" deyirik. Mən seçkilərdə ilk dəfə iştirak edəcəyəm və Sizə səs verəcəyəm. Bunun üçün qürurluyam. Hamımız Sizi sevirik və alqışlayırıq, yalnız və yalnız Sizi prezident görmək istəyirik.

Yeni Azərbaycan Partiyası Sumqayıt şəhər təşkilatının "Məslək" qəzetinin baş redaktoru, prezidentliyə namizədin Sumqayıt şəhər seçki qərargahının üzvü Ucal İldırım atası İldırım Qasımlı ilə birgə yazdıqları, "Dünya" nəşriyyatında yenidən çapdan çıxmış "Heydər Əliyevin bioqrafiyası" kitabını dövlətimizin başçısına hədiyyə etdi, ona qarşıdakı prezident seçkilərində uğurlar arzuladı.

Yol boyu şəhər sakinləri, məktəblilər, uşaq özfəliyyat kollektivləri Azərbaycan prezidentini gurultulu alqışlarla, mahnı ilə, şeirlə salamladılar. Şəhərin mərkəzində məktəbli idmançıların nümunəvi çıxışları oldu.

Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziyanın şagirdi Yəhya Abdullayev ölkəmizin rəhbərini Vaqif İlhamın "Heydər baba" şeri ilə salamladı

Heydər baba ər igidlər, oğullar
Düşmənləri səngərlərdə boğurlar.
Hərdən ara qarışdırır çuğullar.
Mən nə deyim, onları siz görürsüz,
Yaxşı-yaxşı dərslərini verirsiniz.
Heydər baba, heç bilmirəm nə işdi
Yoldan ötən siyasətə girişdi.
Bir neçəsi yükün tutub sürüşdü.
Düşünmədi nələr deydi millətə.
Haqq şahiddi, - millət düşdü zillətə.
Heydər baba, yaxşı günlər tez gələr,

Ulu xalqım gözəl çağlar, döz gələr,
Pis günümə sevinməsin özgələr.
Babam Heydər göstərəcək özünü,
Çıxaracaq düşmənlərin gözünü.

Şəhərin mərkəzində - Dostluq küçəsində Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyevi minlərlə sumqayıtlı hərarətlə, mehribanlıqla qarşıladı. Buradan Ü.Hacıbəyov adına “Kimyaçı” mədəniyyət sarayının qarşısındakı meydana qədər dövlətimizin başçısı onu salamlamaq üçün yolun hər iki tərəfinə toplaşmış Sumqayıt sakinlərinin ara verməyən alqışları altında addımladı, mehriban münasibətə görə onlara dəfələrlə təşəkkür etdi.

Görüşün keçirildiyi meydana on minlərlə sumqayıtlı toplanmışdı. Onların əllərində respublikamızın dövlət bayraqları, prezidentliyə namizədin portretləri transparantlar, plakatlar var idi. Transparantlarda bu sözlər yazılmışdır:

“Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyev, Sumqayıt kimyaçıları və metallurqları sizinlədir”, “Sumqayıtlılar deyirlər: Heydər Əliyev dünənimizin, bu günümüzün, sabahımızın prezidentidir”, “Sumqayıtlıların yeganə istəyi Heydər Əliyevi yenə prezident görməkdir.!”

Azərbaycan Respublikasının prezidentliyinə namizəd Heydər Əlirza oğlu Əliyevin Sumqayıt seçiciləri ilə görüşünü prezidentliyə namizədin şəhər seçki qərargahının sədri Asif İmaməliyev açdı.

Texniki və Təbiət Elmləri Litseyinin direktoru Minarə Tahirova prezidentliyə namizədin vəkili iqtisadi elmlər namizədi Qüdrət Kərimov, Sumqayıt İnvestisiya Təşviqi Agentliyinin eksperti Bəxtiyar Məmmədov, şair Ramiz Duyğun, Qarabağ Əlilləri Cəmiyyəti Sumqayıt Şəhər Təşkilatının sədri Elşən Mustafayev, Qubadlı rayonundan Sevil Sevdimaliyev, Sintetik Kauçuk Zavodunun işçisi Nigar Cəfərova, ilk dəfə səs verəcək seçici, Sumqayıt tibb məktəbinin tələbəsi Şəhla Məmmədova, xalq artisti Mikayıl Mirzə görüşdə çıxış etdilər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentliyinə namizəd Heydər Əlirza oğlu Əliyev seçicilər qarşısında nitq söylədi.

Azərbaycan rəhbəri, prezidentliyə namizəd Heydər Əliyev görüşdən sonra seçicilərlə söhbət etdi, onların arzu və təkliflərini dinlədi, qayğıları ilə maraqlandı.

Azərbaycan Respublikası prezidentliyinə namizəd Heydər Əliyevin Sumqayıt şəhərinin seçiciləri ilə görüşündə prezidentin icra aparatının rəhbəri Ramiz Mehdiyev iştirak etmişdir.

AzərTac

“Sumqayıt” .- 1998.- 3 oktyabr.- s..1

SUMQAYITDA EP-300 İSTEHSALATINDA BUXAR-GENERATOR QURĞUSUNUN ÖZÜLÜNÜN QOYULMASI MƏRASİMİNDƏ NITQI

24 mart 1999-cu il

Əziz sumqayıtlılar!

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Sizi səmim-qəlbdən salamlayıram və sizinlə bugünkü görüşümə görə çox şad olduğumu bildirirəm. Bu gün biz sizinlə Sumqayıt şəhəri və bütün Azərbaycan üçün çox əhəmiyyətli olan bir işin başlanğıcını, təməlini qoyuruq. Bu, Azərbaycanda nəhəng bir qurğunun - kimya sənayesi üçün böyük əhəmiyyəti olan buxargenerator kompleksinin inşasına başlanması mərasimidir. Bu, böyük hadisədir. Deyə bilərəm ki, müstəqil Azərbaycanın 1990-cı illər tarixində respublikamızda yeganə hadisədir ki, biz böyük bir sənaye obyektinin tikintisinə başlayırıq.

Azərbaycanda, o cümlədən Sumqayıtda keçmiş illərdə, onilliklərdə nəhəng sənaye müəssisələri yaradılıb istifadəyə verilibdir. Onların əksəriyyəti Azərbaycan xalqına indiyə qədər xidmət edir. Sumqayıt şəhəri bu sahədə xüsusi yer tutur. Sumqayıt gənc şəhərdir, hələ 50 yaşı tamam olmayıbdir. Ancaq bu müddətdə Xəzərin sahilində böyük bir şəhər yaranıbdir. Bu şəhərin yaranmasının da əsas səbəbi burada nəhəng sənaye müəssisələrinin olmasıdır.

Sumqayıtın sənayesinin böyük bir hissəsini kimya sənayesi təşkil edir. Məlumdur ki, 1960, 1970, 1980-ci illərdə Azərbaycanda kimya sənayesinin yaradılması və inkişaf etdirilməsi üçün böyük işlər görülmüş və mühüm nailiyyətlər əldə olunmuşdur. İndi şəhərin nəhəng kimya sənayesi kompleksi Sumqayıt və Azərbaycan sənayesinin böyük bir hissəsini təşkil edir.

Biz vaxtilə burada kimya sənayesi müəssisələrini yaradarkən həm Azərbaycanın iqtisadiyyatını inkişaf etdirməyə, həm də o illər mənsub olduğumuz Sovetlər İttifaqının kimya sənayesini inkişaf etdirməyə çalışırıdık. Bizim gördüyümüz işlər ölkəmizə böyük sərvətlər gətirib, bir neçə nəsil insanlar bu sənaye müəssisələrində ixtisas alıb, işləyib, öz həyatlarını qurublar. Bir sözlə, bu sənaye müəssisələri Azərbaycan üçün öz xidmətlərini göstərib. Ancaq bu müəssisələrin hələ böyük potensialı vardır. Müasir şəraitdə bunları hərəkətə gətirmək üçün isə əlavə tədbirlər görülməlidir.

Sumqayıtın kimya sənayesində EP-300 qurğusunun tikilməsi 1970-ci illərdə Azərbaycanda qarşımızda duran böyük vəzifələrdən biri idi. O illər EP-300 qurğusu ümumiyyətlə, nadir bir sənaye müəssisəsi idi. Onun texnologiyası yeni idi, həmin müəssisənin yaradılması böyük vəsait, mütəxəssislər - texnologiyadan istifadə edə bilən mühəndislər, texniklər, fəhlələr tələb edirdi. Amma biz bu məhsulun o vaxtlar çox əhəmiyyətli olduğunu bilərək Azərbaycanın kimya sənayesində EP-300 kompleksini tikməyə çalışdıq.

Mən indi keçmişi yada salaraq sizə bildirmək istəyirəm ki, bu o qədər də asan deyildi. Çünki Sovetlər İttifaqında belə qurğuların başqa yerlərdə də yaradılması nəzərdə tutulurdu, böyük vəsait lazım olduğuna görə buna vəsait ayırmaq çətin idi. Ona görə də biz davamlı olaraq bir neçə il bu təkliflərimizi Sovet İttifaqı hökumətinə təqdim edirdik və bunların həyata keçirilməsinə çalışırıdık.

Xatirimdədir, 1975–1976-ci illərdə EP-300 qurğusunun tikilməsi haqqında təklif irəli sürmüşdük və bu təklif qəbul olunmuşdu. Ancaq lazımi hazırlıq işləri, layihələrin hazırlanması, vəsaitin tapılması zaman tələb edirdi.

Biz bu işlə bir neçə il ardıcıl məşğul olduq. Nəhayət, 1980-ci ildə bu qurğunun tikintisinə başladırıq.

Təəssüflər olsun ki, bu kompleks istənilən həcmdə yaradıla bilmədi. Ancaq yaradılan da Azərbaycan üçün böyük sərvət oldu və böyük sərvətdir. Ətrafda gördüyünüz qurğular, nəhəng cihazlar, sənaye müəssisələri –bütün bunlar müstəqil Azərbaycanın, xalqımızın sərvətidir. Biz məhz o illərdə – Sovetlər İttifaqının tərkibində olduğumuz zaman böyük çətinliklərin öhdəsindən gələrək, ümumxalq büdcəsindən vəsaiti almağa nail olaraq bu sərvəti yarada bildik.

İndi bizim sənayemiz, iqtisadiyyatımız bazar iqtisadiyyatı prinsipləri əsasında qurulmalıdır. Məhz buna görə də keçmiş zamanda Sumqayıtda yaradılmış sənaye müəssisələri indi əvvəlki gücü ilə işləmir. Bizim məqsədimiz sənaye müəssisələrini müasir tələblərə, bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinə uyğunlaşdırmaqdan və bunlara yeni həyat verməkdən ibarətdir.

Bilin ki, biz bu sahədə çox işlər görmüşük və görürük. İnənirəm ki, görülən işlər gələcəkdə öz nəticəsini verəcəkdir. Bu baxımdan kimya sənayesini yeni mərhələdə bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinə uyğun, istehsalın, məhsulun keyfiyyətini artırmaq yolu ilə inkişaf etdirmək qarşımızda duran mühüm vəzifədir. Ancaq məlumdur ki, bunun üçün vəsait lazımdır. Müstəqil Azərbaycanın indiki həyatında istənilən vəsait yoxdur. Biz iqtisadiyyatımızı inkişaf etdirmək üçün xarici sərmayələrin Azərbaycana gətirilməsi sahəsində tədbirlər həyata keçiririk.

Bilirsiniz ki, son illər bizim bu tədbirlərimiz yaxşı nəticələr verir. Məsələn, keçən il Azərbaycana 1 milyard 500 milyon dollar dəyərində xarici sərmayə gəlmişdir. Amma 4 il bundan öncə respublikamıza cəmi 300 milyon dəyərində sərmayə qoyulmuşdu. Biz son vaxtlar bu istiqamətdə apardığımız işləri Yaponiya hökuməti və bu ölkənin böyük şirkətləri ilə həyata keçirməyə çalışırıq.

Burada deyildiyi kimi, keçən ilin fevralında mənim Yaponiyaya rəsmi səfərim zamanı apardığımız danışıqlar, imzaladığımız müqavilələr bizə yeni böyük imkanlar açmışdır. EP-300 qurğusunun müasirləşdirilməsi, ona yeni həyat verilməsi üçün burada buxar-elektrik kompleksinin tikilməsi bunların içərisində mühüm yer tutur. Biz bu qurğunun tikilməsi üçün Yaponiyanın «Niçimen» və başqa şirkətləri ilə danışıqlar apardıq. Bunların nəticəsində Yaponiya hökumətinin güzəştli kreditinin alınmasına nail olduq. Bu qurğuya 90 milyon dollar dəyərində vəsait tələb olunur. Bunun əksər hissəsi Yaponiyanın «Eksim bank»ının krediti vasitəsilə həyata keçiriləcəkdir.

Bu, böyük hadisədir. Həm bu miqyasda, həcmdə kreditin əldə olunması, həm də bu kreditin həyata keçirilməsi üçün yüksək texnologiyaya, yüksək sənaye səviyyəsinə malik xarici şirkətlərin Azərbaycana cəlb edilməsi böyük hadisədir. Bu, müstəqil Azərbaycanın iqtisadiyyatının inkişafını nümayiş etdirir. Eyni zamanda, müstəqil dövlət kimi Azərbaycana inamın olduğunu nümayiş etdirir.

Beləliklə, biz Sumqayıtın kimya sənayesində yeni mərhələ açırıq, bu qurğunun tikintisinə başlayırıq. Biz buraya bu münasibətlə toplaşmışıq, onun təməlini qoyuruq.

Artıq burada bəyan edildi ki, bu qurğu, kompleks qısa bir zamanda inşa olunub istismara veriləcəkdir. Mən bu bəyanatları - həm Yaponiya, həm də Türkiyə şirkətləri tərəfindən verilən bəyanatları qəbul edirəm və onlara inanıram. «Azərkimya» Dövlət iirəti tərəfindən verilən bəyanatı da inamla qəbul edirəm. Əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, burada bəyan edilmiş müddət ərzində bu böyük kompleks tikiləcək, istifadəyə veriləcək, məhsul verəcək və Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafına xidmət edəcəkdir.

Güman edirəm ki, sumqayıtlılar, kimyaçılar üçün bu qurğunun təkcə yaradılıb istismara verilməsi yox, onun inşaat prosesi də çox böyük əhəmiyyətə malikdir. Çünki bunun inşasında xarici şirkətlərlə bərabər, Sumqayıtın inşaatçı, quraşdırıcı və başqa təşkilatları da iştirak edəcəklər.

Verilən məlumata görə, burada gündə 600 nəfər işləyəcəkdir və onların tam əksəriyyəti, demək olar ki, 99 faizi siz sumqayıtlılar, şəhərin müxtəlif təşkilatları olacaqdır.

Demək, bu qurğu hələ tikilib istismara verilənə qədər artıq burada yeni iş yerləri açılacaq, insanlar işləyəcək, əmək haqqı alacaqdır. Öz-özlüyündə bu, Azərbaycanın həm iqtisadiyyatına, həm də insanların rifah halının yaxşılaşmasına xidmət edəcəkdir. Mən qeyd etdim ki, bu, müstəqil Azərbaycanın tarixində ilk hadisədir. Ona görə də mən bu hadisəni sizinlə bir yerdə qeyd etmək üçün buraya gəlmişəm.

Sumqayıtın problemləri çoxdur. Mən qeyd etdim ki, vaxtilə Sumqayıtda nəhəng sənaye müəssisələri yaradılıbdır. İnsanlar burada işləyib özlərinə iş yeri tapıblar. İndi sənaye müəssisələrinin istənilən səviyyədə işləməməsi bir çox çətinliklər, problemlər yaradıbdır. Biz bu problemləri bilirik, onların aradan qaldırılması üçün çalışırıq. Mən Baş naziri və bir çox nazirləri, respublika təşkilatlarının rəhbərlərini keçən ay Sumqayıta göndərdim. Onlar burada vəziyyəti öyrəndilər, araldırdılar və müəyyən təkliflər təqdim etdilər. Biz yardımlar etdik və bundan sonra da edəcəyik. Əmin ola bilərsiniz ki, Sumqayıtda sənaye müəssisələrinin, ümumiyyətlə, istehsalın, şəhərin həyatının bugünkü problemlərinin həll olunması bizim nəzarətimiz altındadır. Biz bunların həll edilməsi ilə məşğul oluruq və bundan sonra da məşğul olacağıq. Sadəcə, hamımız bilməliyik ki, müstəqil Azərbaycan öz həyatının keçid dövrünü yaşayır, iqtisadiyyatda böyük dəyişikliklər baş verir, bazar iqtisadiyyatı formalaşır.

Biz keçmiş istehsal sistemindən, imkanlarından əvvəlki kimi səmərəli istifadə edə bilmirik. Ancaq bu proses get-gedə öz müsbət nəticələrini verir. İnənirəm ki, biz Azərbaycanda sərbəst iqtisadiyyat, bazar iqtisadiyyatı, azad iqtisadiyyat sistemini təşkil edə, yarada biləcəyik və Azərbaycanın vətəndaşları bütün bu imkanlardan get-gedə daha da çox bəhrələnəcəklər, istifadə edəcəklər.

Mən bu hadisə münasibətilə kimyaçıları, bütün sumqayıtlıları təbrik edirəm. Ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, bu qurğu Sumqayıtda istehsalın yeniləşdirilməsinin başlanğıcı olacaqdır. Biz gələcəkdə də belə tədbirləri həyata keçirməyə nail olacağıq.

Sizə cəsarəti arzu edirəm. Bu kompleksin inşasına uğurlar arzulayıram. Sağ olun.

SUMQAYITDAKI ETİLEN-POLİETİLEN ZAVODUNDA BUXAR-GENERATOR QURĞUSUNUN İSTİFADƏYƏ VERİLMƏSİ MƏRASİMİNDƏ NİTQİ

7 iyul 2001-ci il

Hörmətli prezident cənab Axiro Vətari!

Hörmətli səfir!

Hörmətli qonaqlar!

Əziz bacılar, qardaşlar, kimyaçılar!

Əziz sumqayıtlılar!

Mən bu gün sizin hamınızı müstəqil Azərbaycanın həyatında əlamətdar bir hadisə - buxar-generator qurğusunun açılışı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm və bu qurğuya, ümumiyyətlə, Azərbaycanın kimya sənayesinə və sizin hamınıza yeni-yeni uğurlar arzulayıram.

Sumqayıt gənc şəhərdir. Onun yaşı 50-yə yaxındır. Sumqayıt ilk dəfə burada metallurgiya sənayesinin yaradılması ilə şəhər kimi salınıb. Burada ikinci böyük sənaye sahəsi kimya sənayesi olubdur. 1970-80-ci illərdə biz Sumqayıtda yüngül sənayeni, toxuculuq sənayesini də inkişaf etdirmək üçün bir çox işlər gördük və müəssisələr yaratdıq. Ona görə də təməli qoyulduğu gündən indiyə qədər Sumqayıt şəhərinin inkişafı, buradakı sənaye müəssisələrinin yaranması və bu gözəl şəhərin sakinləri - hamısı şəxsən mənim gözümlə qarşısında olubdur.

Bilirsiniz ki, 1970-80-ci illərdə biz Azərbaycanda kimya sənayesini inkişaf etdirərkən Sumqayıtı seçdik. Çünki bura çox əlverişli idi. Kimya məhsulları son 50 ildə dünyada ən lazımlı, ən vacib məhsullardan biri hesab olunur. İndi demək olar ki, kimya insan həyatının və bütün istehsalın, həm sənaye, kənd təsərrüfatı istehsalını, həm də həyatın bütün başqa sahələrini təmin edir. Bu gün kimya məhsulundan, kimya materialından olmayan bir şeyi təsəvvür etmək mümkün deyildir. Məişətdə də kimya, sənayedə də kimya, kənd təsərrüfatında da kimya, hər yerdə, hər yerdə kimya. Yəni kimya sənayesinin yaranması və belə sürətlə inkişaf etməsi XX əsrdə dünyanın əldə etdiyi ən böyük nailiyyətlərdən biridir. Biz də Azərbaycanda öz iqtisadiyyatımızı inkişaf etdirərək, kimya sənayesinin yaranması və ölkəmiz üçün, Azərbaycan üçün lazım olan, əhəmiyyətli materialların istehsal edilməsi ilə məşğul olurduq. Bunun üçün də burada kimya sənayesinə aid bir çox müəssisələr quruldu və onlar o vaxtkı SSRİ-nin kimya materiallarına, məhsullarına olan ehtiyacını, o cümlədən Azərbaycanın ehtiyacını ödədi.

Sumqayıtda kimya sənayesinin yaranmasının səbəblərindən biri də odur ki, kimya məhsulları istehsal etmək üçün neft və qaz ən əsas xammaldır. Azərbaycanda həm neft, həm qaz olduğuna görə də bu müəssisələrin burada yaranması həm bizim Azərbaycan üçün, həm də o illər yaşadığımız dövlət üçün çox əhəmiyyətli olmuşdur. Ona görə də mən çox xoşbəxtəm ki, bu proseslərin həyata keçirilməsinin iştirakçısı, təşəbbüskarı olmuşam və bu işlərə rəhbərlik etmişəm.

Doğrudur, o "durgunluq" illərindən sonra, yenidənqurma zamanında hər şeyə qara yaxmağa çalışdılar. Hətta Azərbaycanda da belələri tapıldı ki, Sumqayıtı ölü şəhər adlandırıdılar. Bədxahlar Sumqayıt haqqında bir "Ölü şəhər" filmi də çəkildilər. Bunlar o dövrün xəstəlikləri idi. Amma təəssüflər olsun ki, Azərbaycanda bəziləri xəstəliklərə düçar olaraq özləri-özlərinə ləkə yaxmağa başladılar. Ancaq o cür hərəkətlər çox davam edə bilmədi və onların ömrü çox ola bilməzdi.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə edəndə burada yaranmış böyük kimya kompleksinin

Azərbaycan üçün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu biz hamımız dərk etdik. Əgər bu kompleks yaranmasaydı, bu gün müstəqil Azərbaycan bu sərvətlərə malik olmayacaqdı. Ona görə də mən Sumqayıtın qısa

tarixinə, o cümlədən burada kimya sənayesinin yaranması və inkişaf etməsi tarixinə bu gün bir də nəzər salaraq, bu sahədə xidmət etmiş insanların fəaliyyətini yüksək qiymətləndirirəm. Hesab edirəm ki, bunların hamısı bu gün üçün, müstəqil Azərbaycan üçün gözəl təməl yaratmışlar.

Bu EP-300 qurğusu kimya sənayesində ən yüksək texnika və texnologiyaya malik və polietilen kimi çox vacib kimya məhsulunun istehsal edilməsi üçün lazım olan bir kompleksdir.

Xatırlayıram, Azərbaycanda EP-300 kompleksinin yaranması üçün biz nə qədər zəhmət çəkdik, SSRİ dövlətinə nə qədər müraciətlər etdik, Azərbaycanın bunun üçün nə qədər böyük imkanları olduğunu sübut etdik.

Ancaq bir tərəfdən keçmiş SSRİ-də bu EP-300 qurğusu o qədər də çox deyildi. Onu SSRİ-nin başqa yerlərində qurmaq istəyən adamlar var idi. O vaxt Azərbaycana ikinci dərəcəli münasibət göstərilirdi. Digər tərəfdən də yaqın çoxlarınızın yadından çıxıb, o vaxt SSRİ-nin kimya sənayesi naziri Kostandov idi.

Bilirsiniz ki, o, erməni idi və bu işə mane olurdu. Ancaq mən SSRİ-nin rəhbərlərinə dəfələrlə müraciət edib SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini Tixonovu buraya dəvət etdim. Bizim mütəxəssislər ona burada izahat verdilər,

sübut etdilər. Nəhayət, biz böyük çətinliklərlə EP-300 kompleksini aldığımız və o, burada tikildi.

Vaxt keçdi, zaman keçdi, təbiidir ki, o vaxt bizim yaratdığımız müəssisələr müasirləşməlidir, modernləşdirilməlidir. Amma indi müstəqil Azərbaycan şəraitində bunu etmək o qədər də asan deyildir. Çünki ölkəmizin iqtisadi vəziyyəti, Ermənistan tərəfindən Azərbaycan torpaqlarının işğal olunması, soydaşlarımızın bir milyondan artıq hissəsinin qaçqın düşüb çadırlarda yaşaması - bunlar hamısı təbiidir ki, Azərbaycanın iqtisadiyyatına öz mənfi təsirini göstərir.

Buna görə də biz dünyanın mütərəqqi, müasir texnika və texnologiyaya malik olan ölkələri ilə əlaqə quraraq, onlarla birlikdə, onların köməyi ilə Azərbaycanda bir çox sahələrin yeniləşməsi, modernləşməsi, yaxud da yenidən qurulması üçün ciddi işlər görmüşük.

Bunun da əyani sübutu bu gün burada bizim açdığımız buxar-generator qurğusudur.

Xatırlayıram, mən 1999-cu ilin mart ayında buraya gəldim, biz bu qurğunun təməlini qoyduq. Bura boş bir yer idi. Amma indi mən nə qədər xoşbəxtəm, nə qədər böyük məmnuniyyət hissi keçirirəm ki, cəmiyyəti iki il bundan öncə təməlini qoyduğumuz belə nəhəng bir müəssisə artıq hazırdır, işə düşür. Biz bunu Yaponiyanın

"Niçimen" şirkəti ilə bərabər etmişik. Bu qurğu Azərbaycanın kimya sənayesinin, təkcə EP-300 yox, başqa kimya müəssisələrinin də məhsuldarlığının artırılmasında çox böyük rol oynayacaqdır.

"Azərikimya" Dövlət İrəketinin prezidenti Fikrət Sadiqov bu qurğunun göstəriciləri haqqında, bunun bizə verəcəyi fayda haqqında ətraflı məlumat verdi. Siz, burada işləyənlər bunu yaxşı bilirsiniz. Ona görə də mən bu

barədə əlavə söz demək istəmirəm. Ancaq onu bildirmək istəyirəm ki, bu qurğunun alınması, tikilməsi üçün və Yaponiyadan 90 milyon dollar kredit almaq üçün böyük səylər qoymaq lazım idi.

Biz dünyanın inkişaf etmiş ölkələri ilə işgüzar əlaqələr qurmuşuq. Onlardan biri də Yaponiyadır. Sizə məlumdur ki, bizim neft-qaz sektorunda 1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi" imzalanandan sonra böyük işlər görüldü. Biz artıq onun nəticələrini alırıq və ondan bəhrələnilirik. Ancaq biz eyni zamanda, iqtisadiyyatımızın,

o cümlədən sənayemizin başqa sahələrini də inkişaf etdirməyə çalışmışıq və çalışırıq. Bu baxımdan

Yaponiya ilə Azərbaycan arasında yaranmış dostluq, tərəfdaşlıq, işgüzar əlaqələr bizim üçün çox əhəmiyyətlidir. Cənab səfir mənim 1998-ci ilin fevral ayında Yaponiyaya rəsmi səfərim haqqında burada danışdı. Mən onunla razıyam

ki, bu səfər həqiqətən, Yaponiya ilə rəsmi Azərbaycan arasındakı əlaqələrin sürətlə inkişaf etməsinin təməlini qoydu.

Vaxt keçdi, zaman keçdi, indiki Yaponiya çox inkişaf etmiş bir ölkədir. Yaponiya dünyada müasir,

qabaqcıl texnikanın, texnologiyanın icad edilməsində və tətbiq olunmasında ön cərgələrdə gedən ölkələrdən biridir. Ona görə də biz Yaponiya ilə bu əlaqələri qurmağa çalışırıq. Əvvəlki illərdə də biz bir neçə addım atmışıq. Ancaq 1998-ci ildə mənim Yaponiyaya səfərim zamanı biz əlaqələri daha da yüksək səviyyəyə qaldırdıq.

Birincisi, Yaponiya hökuməti ilə Azərbaycan arasında 8 çox əhəmiyyətli müqavilə imzalandı. Onlardan biri Yaponiyanın baş naziri cənab Həşimato ilə mənim imzaladığım Yaponiya ilə Azərbaycan arasında dostluq və tərəfdaşlıq haqqında birgə bəyanatdır. Biz iqtisadi əlaqələr haqqında başqa sənədlər də imzaladıq. O vaxt biz Yaponiyada bütün dövlət, hökumət adamları ilə görüşdük. Yaponiyanın imperatoru ilə mənim çox səmərəli görüşüm oldu, baş nazir ilə bizim çox sıx əlaqələrimiz yarandı.

Parlamentin - orada iki palatadır - sədrləri ilə, bir çox nazirlərlə və əsasən də Yaponiyanın iqtisadiyyatını irəli aparan, dünyada məşhur olan böyük şirkətlərin, firmaların prezidentləri ilə mənim görüşlərim oldu. Mən onlara Azərbaycanın imkanlarını çatdırdım və onları əməkdaşlığa dəvət etdim.

Ondan bir az öncə Yaponiyanın "İtoçu" şirkəti ilə Azərbaycan Dövlət Neft İrəkəti arasında əlaqələr artıq yaranmışdı. Onlar Azərbaycanın neft sənayesinə sərmayə qoymaq və bizimlə əməkdaşlıq etmək üçün təşəbbüs

göstərdilər. Biz onu qəbul etdik və indi artıq Azərbaycanın neft sənayesində, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Yaponiyanın üç şirkəti - "İtoçu", "Mitsui" və "Çapeks" şirkətləri fəaliyyət göstərir və çox uğurla işləyirlər. Amma biz çalışırıq ki, Yaponiyanın investisiyası təkcə neft-qaz sektoruna yox, başqa sektorlara da gəlsin. Ona görə də hesab edirəm ki, biz Yaponiyada apardığımız danışıqlar nəticəsində çox böyük uğurlar əldə etdik.

Birincisi, ölkəmizin həyatı üçün çox vacib olan "İimal" Elektrik Stansiyasının yenidən tikilməsi üçün Yaponiya Azərbaycana 320 milyon dollar miqdarında 40 illik və böyük güzəştlərə malik olan kredit verdi. İndi artıq bu kreditin bir hissəsindən istifadə edilir, "İimal" Elektrik Stansiyası tikilir. Həmin kreditin ikinci hissəsindən də bu yaxınlarda istifadə olunmağa başlanacaq və qısa bir zamanda Azərbaycandakı istilik elektrik stansiyaların hamısından müasirliyinə görə yüksək səviyyədə duran bir kompleks yaranacaqdır.

1998-ci ildə biz Azərbaycanın kimya sənayesinin inkişaf etdirilməsi üçün Yaponiya ilə danışıqlar apardıq. Bu barədə "Niçimen" şirkəti təşəbbüs göstərdi, bizimlə əməkdaşlıq etmək istədiyini bildirdi. Mən "Niçimen" şirkətinin prezidenti hörmətli Vatari ilə Yaponiyada, sonra Azərbaycanda dəfələrlə görüşlər keçirmişəm, bu məsələləri müzakirə etmişəm. Bunların nəticəsində bu qurğunun yaranması üçün Yaponiyadan 90 milyon dollar dəyərində kredit alınmışdır. Həmin kreditdən istifadə olunub və indi biz gözəl bir qurğunun açılışının şahidiyik, onun iştirakçısıyıq.

Mən çox məmnunam ki, "Niçimen" şirkətinin prezidenti Vatari əziyyət çəkib, uzun bir məsafəni qət edib, Yaponiyadan gəlir və burada, bu mərasimdə bizimlə bərabər iştirak edir.

Bu sözləri deyəndə, mənim yadıma keçmiş tarixdən bir hadisə düşür. Hələ SSRİ vaxtında, mən Azərbaycana rəhbərlik etdiyim zaman anlayırdım ki, Yaponiya ilə əməkdaşlıq etmək lazımdır.

Azərbaycana Yaponiya texnikasını, texnologiyasını gətirmək lazımdır. Biz o vaxt Yaponiyanın "Toşiba" şirkəti ilə, - təbii ki, bizim özümüzün vəsaitimiz yox idi, SSRİ-nin vəsaiti ilə 120 milyon dollar dəyərində - Bakı kondisionerləri zavodunu tikdik. O vaxtlar bu, SSRİ-də yeganə zavod idi və çox gözəl kondisionerlər istehsal edib həm Azərbaycana, həm də bütün ölkəyə verirdi.

Xatirimdədir, o vaxt bu zavod açılanda, hazır olanda da biz belə mərasim keçirdik. "Toşiba" şirkətinin rəhbərliyinə xəbər verdik. Düzdür, biz bir az gec xəbər verdik. Ancaq onun prezidenti, Yaponiyada ən məşhur insanlardan biri olan, indi dünyasını dəyişmiş cənab Doko da o vaxt Yaponiyadan gecə təyyarə ilə uçub şəhər Azərbaycanda, Bakıda oldu və biz birlikdə Bakı kondisionerlər zavodunu açdıq. Görürsünüz, bu, 1975-ci ildə idi. İndi isə 2001-ci ildir. Yəni biz Yaponiya ilə hələ o vaxt əməkdaşlığa başlamışıq. İndi isə müstəqil dövlət olaraq, biz əməkdaşlıq edirik və bundan sonra da edəcəyik.

İndi bu qurğu hazırdır və güman edirəm ki, bizim "Azərikimya" birliyi bundan səmərəli istifadə edəcək, tam istehsal gücünə gətirəcək və bizim gözlədiyimiz nəticələri əldə edəcəkdir. Çünki təsəvvür edin, 90 milyon dollar kredit götürmüşük. Onu qaytarmaq lazımdır, bunu unutmayın. Biz buna dövlət təminatı vermişik, amma siz qaytaracaqsınız. O vaxt danışmışdıq, həm polietilen istehsalının yüksək səviyyədə olması ilə və həmin şirkətə satılması ilə, həm də başqa istehsal sahələrində lazımi vəsait qazanmaqla kreditin vaxtında qaytarılmasını gerək həll edəsiniz. Çünki biz Yaponiya ilə uzunmüddətli əməkdaşlıq etmək fikrindəyik.

Ona görə də gerək bu ilk işimiz bütün Yaponiyaya sübut etsin ki, birincisi, Azərbaycanda qısa bir müddətdə belə bir qurğunu yaratmaq olar. İkincisi, Azərbaycan müstəqil dövlət olaraq verdiyi öhdəlikləri yerinə yetirən bir ölkədir. Demək, etibarlı ölkədir.

Bu qurğunun tikilməsində 600-ə qədər inşaatçılarımız, quraşdırıcılarımız işləyiblər, maaş alıblar. İndi yüzdən artıq adam işləyir. Mən onun idarə olunmasına baxdım, hamısı kompüterlər vasitəsilədir. İki gənc mühəndis Yaponiyada ixtisaslaşma keçəndən sonra kompüterlərin arxasında oturub bütün bu qurğunu idarə edirlər. Nə qədər sevindirici haldır! Azərbaycan nə qədər yüksəlib və Azərbaycanın gəncləri, mühəndisləri bütün sahələrdə ən yüksək texnika, texnologiya tətbiq olunan işləri aparmağa qadirdirlər. Yaponiya Azərbaycana 420 milyon Amerika dolları həcmində kredit veribdir. Dediym kimi, bu, "İimal" Elektrik Stansiyası üçün çox güzəştli kreditdir. Ondan sonra müxtəlif qrantlar vasitəsilə təxminən 40 milyon dollar həcmində vəsait qoyubdur. Beləliklə, Yaponiyadan Azərbaycana 460 milyon dollar gəlir.

Qrantlar haqqında da danışmaq istəyirəm. Hiss edirəm, Yaponiya-Azərbaycan dostluq əlaqələri Yaponiyada nə qədər qiymətləndirilir ki, Yaponiya Azərbaycanda təhsilin, səhiyyənin, kənd təsərrüfatının inkişafına qrantlar verir. Məsələn, Yaponiyanın qrantları hesabına alınan traktorlar, kombaynlar ən müasir səviyyədədir və bunlarla bizim kənd təsərrüfatında çox səmərəli işlər görülür. Bizim fermerlərin hər biri çalışır ki, belə traktorlar, kombaynlar əldə etsinlər.

Bizim əlaqələrimizin uzunmüddətli olduğunu və Yaponiya üçün, xüsusən bizim üçün nə qədər əhəmiyyət kəsb etdiyini bir də o göstərir ki, mənim Yaponiyaya səfərimdən sonra Yaponiya - Azərbaycan İqtisadi Əlaqələr Komissiyası yarandı. Yaponiya tərəfindən bu komissiyaya hörmətli Vatarı, Azərbaycan tərəfindən baş nazirin müavini Abid İbrəhimoğlu başçılıq edir. Bir neçə dəfə bu komissiya müştərək görüşlər keçiribdir. Növbəti görüş oktyabr ayında Tokioda olacaqdır. Bunlar hamısı Yaponiya ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin nə qədər yüksək səviyyədə olduğunu göstərir.

Bir məqamı da bildirmək istəyirəm. Azərbaycan neft-qaz sənayesindən başqa, dünyanın bütün ölkələrindən kreditlərin ən çoxunu Yaponiyadan alır. Yəni Yaponiya Azərbaycana dünya dövlətləri içərisində ən çox kredit vermiş ölkədir.

Demək, Yaponiya Azərbaycana nə qədər əhəmiyyət verir. Eyni zamanda, Yaponiyadan aldığımız kreditlərin adambaşına həcminə görə Azərbaycan bütün MDB ölkələri içərisində birinci yerdə durur. Bax, görün, nə qədər gözəl əlaqələr var.

Bu gün burada bildirmək istəyirəm ki, biz bu əlaqələri çoxdan qurmuşuq və 1998-ci ildən onları sürətlə inkişaf etdiririk, bundan sonra da inkişaf etdirəcəyik. Ancaq təəssüflər olsun ki, özlərini siyasətçi adlandıran bəzi adamlar Yaponiyaya turist ziyarəti edib, orada Yaponiyanın turistlərə göstərdiyi çay mərasimində iştirak edəndən sonra gəlib burada qəzetlərdə müsahibələr verirlər ki, Yaponiya ilə əlaqələr qurmaq lazımdır, Yaponiya ilə iqtisadi əlaqələri genişləndirmək lazımdır, filan, filan, filan. Qəzetdən oxuya bilərsiniz. Mən bunu eşidəndə təəccüb etdim. Bu, bir tərəfdən gülməlidir. Gülməlidir ona görə ki, bu əlaqələr çoxdan qurulub, yaranıb və inkişaf edir. O adam indi bir dəfə turist kimi oraya gedib, indi Azərbaycan hökumətinə dərs öyrədir. İkinci tərəfdən ağlamalıdır. Ona görə ki, demək, bizim belə geridə qalmış, dünyadan xəbəri olmayan, Azərbaycanda gedən proseslərdən xəbəri olmayan siyasətçilərimiz var. Kül onların başına.

Mən bir daha "Niçimen" şirkətinə, hörmətli Vətəriyə təşəkkür edirəm. Yaponiya dövlətinə, hökumətinə və Yaponiyanın Azərbaycandakı səfirinə təşəkkür edirəm. Mənim bugünkü nitqimdə elan olunan faktlar deməyə əsas verir ki, Azərbaycan -Yaponiya dostluq, tərəfdaşlıq əlaqələri - biz bu barədə 1998-ci ildə bəyanat imzalamışıq - bundan sonra da inkişaf edəcəkdir, iqtisadi əlaqələr inkişaf edəcəkdir və Yaponiya Azərbaycan üçün dünya dövlətləri içərisində ən əhəmiyyətli tərəfdaşlardan biridir.

Mən sizin hamınıza "sağ olun!" deyirəm. Burada bu qurğunun tikilməsində, başa çatdırılmasında zəhmət çəkmiş insanlara təşəkkür edirəm. Həm "Azərkimya" Dövlət İrəklətinin prezidentinə, həm də ən kiçik fəhləyə, hamıya təşəkkür edirəm. Ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, biz bu işləri davam etdirəcəyik. Biz Sumqayıt şəhərinin sənaye müəssisələrinə, başqa sahələrinə də çox ciddi diqqət veririk, onların canlanması üçün, müasir səviyyəyə qalxması üçün bir çox tədbirlər görürük. Əmin ola bilərsiniz ki, qısa bir zamanda biz bunlara nail olacağıq və Sumqayıt şəhəri yaşayacaq, Azərbaycan üçün nümunə olacaq və burada insanlar xoşbəxt, rifah içində yaşayacaqlar. Bütün bunlar Azərbaycanın milli azadlığının və dövlət müstəqilliyinin bəhrəsidir.

Biz xoşbəxtik ki, xalqımız azadlığa çıxıbdir. Biz xoşbəxtik ki, bizim özümüzün müstəqil dövləti var və bu ilin sonunda Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin əldə olunmasının 10-cu ildönümünü keçirəcəyik.

Biz xoşbəxtik ki, Azərbaycan dünya birliyində, dünya dövlətləri içərisində, bütün beynəlxalq təşkilatlarda özünə layiq yer tutub və Azərbaycan hər yerdə Azərbaycan kimi tanınır.

Sizin hamınızı səmimi qəlbədən bir daha salamlayıram, sizə cansağlığı arzu edirəm, səadət arzu edirəm və müstəqil Azərbaycana gözəl gələcəklər arzu edirəm. Sağ olun

SUMQAYIT ŞƏHƏR FƏALLAR YIĞINCAĞINDA NİTQI

03 aprel 2003- cü il

Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyevin
sədrliyi ilə Sumqayıtda geniş müşavirə

Azərbaycan Respublikasının prezidenti Heydər Əliyev aprelin 3 -də ölkəmizin ikinci böyük sənaye şəhəri Sumqayıtda olmuşdur. Prezident Heydər Əliyevi şəhər sakinləri, ictimaiyyətin nümayəndələri böyük hörmət və ehtiramla, səmimiyyətlə qarşıladılar. Azərbaycan rəhbərinə gül dəstəsi təqdim olundu. Sonra dövlətimizin başçısının sədrliyi ilə Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyətində geniş müşavirə keçirildi.

Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyev müşavirəni açaraq geniş nitq söylədi.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ HEYDƏR ƏLİYEVİN NİTQI

- Hörmətli sumqayıtlılar!

Xanımlar və cənablar!

Mən sizi səmimi qəlbdən salamlayıram. Sumqayıtda yaşayan insanlara, həmişə olduğu kimi, indi də hörmətimi bildirirəm və hamınıza cansağlığı və işlərinizdə uğurlar arzulayıram.

Mən xeyli müddətdir istəyirdim ki, Sumqayıta gəlim, burada sizinlə, Sumqayıtın sakinləri ilə görüşüm, şəhərlə daha yaxından tanış olum və Sumqayıt üçün əlavə nə etmək mümkündürsə, bu tədbirlər haqqında düşünüm. Ancaq təəssüflər olsun ki, mənim bu istəyim bəzi səbəblərdən yerinə yetirilmədi, bəzi başqa işlər, xarici səfərlər və s. meydana çıxdı. İndi isə mənim buraya sizin yanınıza Sumqayıta gəlməyim bir az qeyri-adi xarakter daşıyır.

Bu da Sumqayıtın rəhbərliyinin, icra hakimiyyəti başçısının dəyişilməsi ilə əlaqədardır.

Bilirsiniz ki, mən 10 ildir Azərbaycan prezidentiyəm və indiyə qədər biz icra hakimiyyəti başçıları təyin etmişik. Mən onların heç birini gedib təqdim etmirəm, yaxud da işdən azad olunması haqqında məlumat vermirəm. Onda sual olunur, bəs nə üçün Heydər Əliyev buraya gəlir? Həqiqətən, bildirirəm ki, ola bilərdi, məsələn, Sumqayıtın xüsusi xarakterini nəzərə alaraq, Prezidentin İcra Aparatının rəhbəri Ramiz Mehdiyev buraya göndərərdim. O, gəlib bu işləri görərdi. Yaxud, çox vaxt şöbə müdiri Yusif Hüseynov bu işlərlə, icra hakimiyyəti başçılarının dəyişdirilməsi ilə məşğul olur, gedir, təqdim edir, lazımi sözlərimizi deyir.

Ancaq, yenə deyirəm, Sumqayıt bizim respublikada xüsusi yer tutduğuna görə və təəssüflər olsun ki, bir çox obyektiv səbəblərdən Sumqayıtda çətinliklər, problemlər yarandığına görə və bir də son vaxtlar burada rəhbər vəzifələrdəki şəxslər arasında münasibətlərin bəzən qeyri-sağlam olduğunu müşahidə etdiyimə görə və burada ayrı-ayrı vəzifəli şəxslərin dövlət orqanlarına təsir göstərmək cəhdlərini də hiss etdiyimə görə bu gün şəxsən özüm Sumqayıta gəlməyi qərara aldım.

Məsələ nə yerdədir? Biz təxminən üç il bundan əvvəl, dəqiq olsa, deyərsən, 2 il 10 aydır Təvəkkül Məmmədovu Sumqayıta icra hakimiyyətinin başçısı təyin etdik. Mən etiraf edirəm ki, biz ondan əvvəl işləmiş icra hakimiyyəti başçısının ciddi nöqsanlarına baxmayaraq, uzun müddət dözdük. Çalışdıq ki, onu normal bir yola gətirək və o, bu günün tələblərinə uyğun, Azərbaycan Prezidentinin tələblərinə uyğun işləyə bilsin. Təəssüf ki, o bunu edə bilmədi. Biz bilirdik ki, vaxtilə

Surət Hüseynov Azərbaycanın ayrı-ayrı bölgələrini əlinə keçirən zaman onun bir dəstəsi, quldurlar dəstəsi avtomatla - filanla Sumqayıta gəlib guya şəhər fəallarını toplayıb və onların razılığı ilə,- Surət Hüseynov o vaxt mənə belə deyirdi,- Şakir Abuşovu icra hakimiyyətinin başçısı seçiblər. Biz bunu bilirdik.

Mən ona iki- üç dəfə demişdim ki, bilirəm. Sən qeyri-qanuni təyin olunmusan. Mən bilirəm ki, sən bura Surət Hüseynov tərəfindən təyin edilmisən. Ancaq bunun üstündən keçirəm. Sən burada uzun müddət işləyən adamsan, sumqayıtlısan. Əgər sən normal işləsən Biz nə qədər çalışdıq, onu normal yola gətirə bilmədik. O, burada çox böyük səhvlər buraxdı və Sumqayıta çox böyük zərbələr vurdu. Etiraf edirəm, bizim də günahımız ondan ibarətdir ki, vaxtında bu məsələni həll etmədik. Məsələ uzandı. Sonra qərara gəldik ki, onu işdən azad edək. Bəs kimi təyin edək ?! Bizim işçilər müəyyən araşdırmalar apardılar və Təvəkkül Məmmədovun namizədliyi meydana çıxdı.

Bu da təsadüfi deyildi. Mənim xatirimdədir, deyərsən, hələ ya 1981, yaxud da 1982-ci ildə, mən Azərbaycanda Mərkəzi Komitənin birinci katibi işləyən zaman biz Təvəkkül Məmmədovu şəhər sovetinin sədri təyin etmişdik. Yəni mən bu adamı o vaxtdan görmüşdüm, tanıyırdım və o vaxt pis işləməmişdi. Burada müxtəlif tikinti təşkilatlarında, başqa təsərrüfatlarda işləmiş, yəni böyük təcrübəyə malik olan bir adamdır. Uzun illər Sumqayıtda yaşayan, Sumqayıtı tanıyan adamdır. Ona görə onun namizədliyi tamamilə təbii olaraq meydana çıxdı və mən Təvəkkül Məmmədovu burada icra hakimiyyətinin başçısı təyin etdim.

Biz belə müşahidə edirdik ki, Təvəkkül Məmmədov icra hakimiyyətinin başçısı təyin olunandan sonra bir çox işlər gördü. Burada kadr sahəsində çox hərc-mərclik, qohumbazlıq var idi. Onların bəzilərini kənarlaşdırdı, təmizlədi. Ancaq belə görünür ki, bu işi tamamilə axıra qədər çatdırı bilmədi, təmizləyə bilmədi. Şəhərin abadlaşması ilə əlaqədar da xeyli işlər görübdür. Siz bunu yaxşı bilirsiniz. Düzdür, mən arzu edərdim ki, Sumqayıt daha da abad, daha da gözəl olsun. İndi mən Sumqayıt haqqında öz fikirlərimi deyəcəyəm. Ancaq o, yəqin imkanı dairəsində, nəyi bacarırdısa, onu etdi.

Ancaq bir müddət bundan əvvəl bizə Təvəkkül Məmmədov haqqında anonim məktublar daxil oldu. Nə bilim, o pis işləyir, vəzifəsini apara bilmir, haradasa gedib katibəsinin toyunda kefli olubdur, neyləyibdir. Bəli, digər tərəfdən, guya o, narkotik qəbul edir, nəşə çəkir və çox belə şeylər. Bunlar anonim məktublar olduğuna görə bizim işçilər Təvəkkül Məmmədovu həmin məktublarla tanış edirdilər. O da bunları inkar edirdi və bununla da qurtarırdı.

Sonra isə “Azərkimya”nın başçısı Fikrət Sadıqov bir neçə dəfə bizim Aparata gəlir, mənim İcra Aparatının rəhbəri Ramiz Mehdiyev ilə, şöbə müdiri Yusif Hüseynovla görüşüb və Təvəkkül Məmmədov haqqında həmin şeyləri Fikrət Sadıqov da çatdırırdı ki, məsələ belədir, ona görə də o, burada işləyə bilməz, onu götürmək lazımdır. Bu, bir dəfə gəlib, iki dəfə gəlib, üç dəfə gəlib, cəhd edib ki, mənim də yanıma gəlsin. Mənim onu qəbul etməyə vaxtım olmayırdı.

Nəhayət, mənə dedilər ki, Fikrət Sadıqov, deputatlar Tofiq Hüseynov və Xıdır Alovlu mənim yanıma gəlmək, Sumqayıtdakı vəziyyət haqqında, icra hakimiyyəti başçısı haqqında danışmaq istəyirlər. Düşündüm ki, əgər bunların üçü də yığışib gəlmək istəyirlərsə, gərək mən vaxt tapıb qəbul edim. Vaxt tapdım, bunları qəbul etdim. Təvəkkül Məmmədovun səhvləri haqqında ən çox Fikrət Sadıqov danışdı. Sözləri belə idi ki, Sumqayıtda heç bir iş görməyib, kadrlara münasibəti pisdır. Həmin o şeylər ki, var,- onları bir də təkrar etmək istəmirəm.- bunların hamısını Fikrət Sadıqov dedi.

Sonra Yeni Azərbaycan Partiyasının Sumqayıt üzrə sədri Xıdır Alovlu da Fikrət Sadıqovun dediklərini təsdiq etdi, bəzi şeyləri də əlavə etdi.

Eyni sözləri Tofiq Hüseynov da təsdiq etdi. Mən bunları dinlədikdən sonra fikirləşdim ki, doğrudan da, bunların üçü də Sumqayıtda yüksək vəzifəli adamlardır, hər birinə etimad

göstərilmişdir. İndi bunlar gəlib prezidentin qarşısındadırlar və əgər prezidentə bu sözləri deyirlərsə, demək, onlar buna məsuliyyət daşıyırlar və yaqın ki, burada həqiqət var. Sonra fikirləşməyə başladım.

İcra hakimiyyətinin başçısı Təvəkkül Məmmədov bir neçə dəfə xahiş etmişdi ki, mən onu qəbul edim. Sonra isə xahiş etmişdi ki, mən onu tək yox, Fikrət Sadıqovla bir yerdə qəbul edim. Mən bu xahişi yerinə yetirdim və bir neçə gün bundan öncə Təvəkkül Məmmədovu və Fikrət Sadıqovu qəbul etdim. Fikrət Sadıqov mənə dediyi sözlərin bir çoxunu Təvəkkül Məmmədovun yanında dedi. Ancaq Təvəkkül Məmmədov birincisi, onları inkar etdi, ikincisi, burada gördüyü işlər haqqında çoxlu məlumatlar verdi.

Xıdır Alovlu orada yox idi, bunlar ikisi idi. Ramiz Mehdiyev də, Yusif Hübətov da iştirak edirdilər. Bunları dinləyəndən sonra mən belə bir fikrə gəldim ki, Təvəkkül Məmmədovun işində səhvlər var, bəzi ciddi səhvlər var və bu, inkaredilməzdir. Mən o sayıqları deyə bilmədim. Çünki onu heç kəs təsdiq edə bilmədi. Kim təsdiq edir ki, nə bilim, kefli olubdur? Kim təsdiq edir, burada varsa, desin. Yaxud kim təsdiq edir ki, o, nəşə çəkir? Mən ondan soruşdum, sən siqaret çəkirsənmi? Dedi ki, beş ildir siqaret çəkmirəm.

Vallah, mən bilmirəm, nəşəni nə cür çəkirlər. Amma yadımdadır, xeyli vaxt əvvəl görmüşdüm ki, papirosun içinə doldururlar. Narkomanlar da iynə vururlar. O da deyir ki, gəlin mənim bədənime baxın, görün iynə yeri haradadır. Demək, bunu da təsdiq edə bilmədilər. Ona görə mən bunları kənara qoydum. O şeyləri ki, heç kəs təsdiq edə bilmir, elə deyil. Sabah hər adam durub başqası haqqında istədiyi şeyi deyə bilər. İndi o qədər böhtançılar, o qədər böhtan sözlər deyənlər, hətta qəzetlərdə yazanlar var. Artıq bu barədə Azərbaycanda qıtlığımız yoxdur.

Ancaq bunları dinləyəndən sonra məni bir neçə şey narahat etdi. Məsələn, Təvəkkül Məmmədov deyir ki, Səməd Vurğun adına saray neçə vaxtdır bağlanıb. Orada Ərəblinski adına teatr var idi, teatr dağılıbdır. Fikrət Sadıqov da heç bir iş görmür, çünki bina Fikrət Sadıqovun tabeliyindədir, yaxud, bilirsiniz, biz vaxtilə burada böyük bir mədəniyyət sarayı tikmişdik, siz ondan xeyli istifadə edirsiniz. Təvəkkül Məmmədov dedi ki, biz bir dəfə orada şəhər yığıncağı keçirmək istəyirdik, Sadıqov bizə icazə vermədi. İkinci tərəfdən də deyir ki, indi sarayın damı axır, təmirə ehtiyacı var, istifadəsiz qalıbdır. Bu da Fikrət Sadıqovun tabeliyindədir. Bu iki fakt məni çox narahat etdi. Mən orada Fikrət Sadıqova çox ciddi dedim.

Yaxşı Fikrət Sadıqovun təşkilatı, demək olar ki, Sumqayıtın böyük bir hissəsidir. İndi əsas işləyən istehsal müəssisələri kimya sahəsindədir. Kimyanın da hamısı Fikrət Sadıqovdadır. Bu müəssisələrin gəlirləri də var, imkanları da var. Fikrət Sadıqovun özü bunu bilir, onun maddi imkanları çoxdur ki, Sumqayıtdakı həmin o sarayları təmir etsin.

Bu böyüklükdə şəhərdir, 300 minə yaxın əhalisi var. Əgər mədəni istirahət üçün bir yerə getmək imkanı yoxdursa, teatr dağılıbsa, sarayın bu birisi də istifadə olunmursa, bu insanlar nə etsinlər?! Bunun haqqında hamısı-icra hakimiyyətinin başçısı da, Fikrət Sadıqov da, başqaları da düşünməlidir. Amma icra hakimiyyətinin başçısı deyir ki, Sadıqov bizi yaxına qoymur.

Fikrət Sadıqovdan soruşuram, niyə belə eləmişən? Deyir ki, mən altı aydır oraya getməmişəm. Amma altı ay deyil axı!

Məsələn, vaxtı ilə biz Ərəblinski adına teatrı yaratdıq. Yaxşı teatrdır. Yaqın çoxlarınızın yadındadır. O teatrdan bir çox gənc artistlər Azərbaycan Milli Dram Teatrına, başqa teatrlara gəldilər. Çox yaxşı kadrlar yetişdirdi. Bu birincisi. İkincisi də, bu, Sumqayıtın əhalisinə xidmət edirdi. Axı, burada mədəniyyəti boğmaq olmaz, mən gördüm ki, burada mədəniyyət tamamilə boğulubdur. Yaxşı, Fikrət Sadıqov başa düşür ki, bu teatrı dağıtmaq olmaz? Fikrət Sadıqov başa düşür ki, iki sarayın ikisi də onun tabeliyindədir və ağır vəziyyətdə qalıbdır? O, bunu anlamırmı?! Bunlar məni çox narahat etdi.

Mən Fikrət Sadıqova orada dedim, indi burada da deyirəm. Belə olmaz, hörmətli Fikrət, olmaz. Sənə böyük etimad göstərilibdir, böyük bir sahə verilibdir. Yaxın düşən yox, toxunan yox. Orada nə edirsən? Özün bilirsən, birdə Allah bilir. Amma orada hər şey də düz deyil, normal deyildir. Sən Sumqayıtda hörmətli adamsan, burada böyük sahə sənə əlindədir, niyə şəhərə fikir vermirsən? Sən nəinki sarayları, hətta şəhərin başqa yerlərini də qaydaya salmalısan, lazımı işlər görməlisən. Bunları eləməlisən, çünki sənə imkanların bütün başqa təşkilatların imkanlarından çoxdur. Amma sən imkanları özünün altına yığmısan. Bəli, Sumqayıtın çox imkanlarından istifadə edirsən amma Sumqayıta heç bir şey vermirsən, belə şey olmaz, Fikrət, olmaz!

Bilirsən ki, mən həmişə sənə hörmət etmişəm. Hələ vaxtilə, 1970-ci illərdə sənə mən ilk dəfə zavod direktoru təyin etmişəm və həmin o vəzifəyə vaxtilə mən Moskvaya getməmişdən qabaq sənə təyin etmişəm. Mən gələndən sonra da sən işləyirsən, heç kəs də sənə demir ki, gözün üstə qaşın var. Bunu qiymətləndirmək lazımdır, anlamaq lazımdır. Bunun əvəzində sən burada intriqaya başlamısan.

Təvəkkül Məmmədov deyir ki, Fikrət Sadıqovun qardaşı icra hakimiyyəti başçısının müavini idi, mən onu işdən azad etdim. Ona görə indi Fikrət Sadıqov mənim üstümə düşübdür. Azad edib, yaxşı edib, düz edibdir. Birincisi, mənə dedilər ki, o, təyin olunandan sonra bütün müavinləri azad edibdir. İkincisi də, o, icra hakimiyyətinin başçısıdır, bilir. Üçüncüsü də, yaxşı, Fikrət Sadıqovun özü orada böyük işdə, bir qardaşı da burada, nə bilim, başqa qardaşı da orada - demək hamısı Fikrət Sadıqovun qohumları olmalıdır?! Başqa adamlara burada yer yoxdur?! Bu, düzgün deyildir. Əgər Fikrət Sadıqov belə düşünürsə, - təəssüf ki, indiyə qədər mən bunu bilməmişəm, - çox böyük səhv edir.

Ümumiyyətlə, burada kadr sahəsində çox pis vəziyyət var. Mənə deyiblər, burada bir neçə qrup var, onların əlində böyük kapital var. Onlardan biri Fikrətdir, biri Hüseynovdur, bir neçə başqaları da var. Zaman var. Deyirlər bütün ticarət, 30 ildir Sumqayıtın ticarəti onun əlindədir. Sovet vaxtında olub, indi özəlləşdirilib, hamısı əlindədir. Yaxşı, sən bunları əlinə almısan, özəlləşdirmisən, götürdüyünü götür. Bəs, Sumqayıta nə xeyir vermişən? Elə hamısını özün götürməlisən? Hamısı sənə çatmalıdır? Bəs başqaları?

Ümumiyyətlə, burada özəlləşmədə böyük səhvlər var. Deyirlər ki, burada olan obyektlərin böyük bir hissəsini Fikrət Sadıqovun qoyumları özəlləşdiriblər. Başqa bir hissəsini Tofiq Hüseynov özəlləşdiribdir. Başqa bir hissəsini Zaman İskəndərov özəlləşdiribdir. Böyük bir hissəsini keçmiş icra hakimiyyətinin başçısı Abışov özəlləşdiribdir. Demək, belə çıxır ki, buradakı obyektlər, yeməxanalar və şair özəlləşdirilən zaman beş adamın əlinə keçibdir.

Bəli, burada yaxşı iş adamları yaranıbdir. Biz bazar iqtisadiyyatını inkişaf etdiririk, bazar iqtisadiyyatını tətbiq edirik. İş adamlarının yaranması, sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi bizim məqsədimizdir. Biz çalışırıq ki, dəyərli iş adamları yaransın və bizim iqtisadiyyatımız inkişaf etsin. Ancaq indi bu iş adamları cəmi beş-altı nəfərdir, hər şeyi əllərinə keçiriblər və başqalarına yardım göstərmirlər və burada çox işlər də düzgün getmir.

Mən bu gün bizim vergilər nazirindən soruşdum ki, burada vergilərin ödənilməsi nə təhərdir. Keçən il 10 milyard vergi verilməyibdir. Nazir Fazil Məmmədov mənə dedi ki, ona görə də burada vergi müfəttişidir, kimdir, onu işdən götürdüm. Niyə, nə üçün verilməyibdir? Həm özəl biznes vergiləri verməlidir, həm də dövlət müəssisələri vergiləri. Bəs vergini verməsək biz büdcəni haradan dolduracağıq? İndi bizim büdcəmizin gəlirinin iki mənbəyi var. Biri vergilər, biridə gömrük rüsumları. Başqa mənbəyimiz yoxdur. Biz bununla büdcə yaradıırıq və bu büdcə ilə bütün büdcə təşkilatlarını saxlayırıq. Müəllimləri, həkimləri, mədəniyyət işçilərini, dövlət işində olanları, başqalarını. Özü də bilirsiniz ki, biz hər il onların maaşlarını artırırıq. Bu il də maaşları artıracağıq. Amma bunlar bizim vergilərin yığılmasından asılıdır. Əgər şəxsi, özəl biznesdə olan adamlar

vergidən yayınırlarsa,- burada belə faktlar çoxdur, mən bunu bir də yoxlatdıracağam, büdcəni necə dolduraq? Yaxud dövlət müəssisələri, Fikrət Sadıqovun təşkilatı dövlətdən subsidiya alır, benzin alır, nə bilim, nə alır, amma dövlətə nə verir? Heç bir şey!

Biz bir neçə il bundan əvvəl Yaponiyaya getdik. Dedilər ki, burada, Sumqayıtda buxar-generator qurğusu tikmək lazımdır və bunun üçün 80-90 milyon kredit götürülməlidir. Düzü, mən bu krediti götürmək istəmirdim. Çünki buna dövlət zəmanəti lazımdır. Fikrət Sadıqov mənə orada inandırdı ki, biz o qurğunu tikəndən sonra polietilen istehsal edəcəyik, onu satacağıq. Onu yaponların özlərinə satacağıq və bununla da onların kreditini verəcəyik. Amma alınmadı.

Orada mənə belə dediklərinə görə kreditin götürülməsinə razılıq verdim. İndi yaponlar bunların məhsulunu almırlar. Niyə, nədən ötrü almırlar? Axı orada müqavilədə yazılmışdı. Çünki harayasa satırlar. Mən soruşdum, dedi ki, kreditin 32 milyonunu qaytardılar. Amma hələ nə qədəri qaytarılmayıbdır. Belə çıxır ki, elə bu işləyir, gəliri də krediti qaytarmağa verir, amma dövlətə bir şey gəlmir. Bəs dövlət neyləsin? Dövlət bu qədər zəhmət çəkir, xərc qoyur, bəs dövlətə nə gəlir? Əgər bu dövlət müəssisəsi dövlətə bir şey vermirsə, onda nəyə lazımdır? Kadrların yerləşdirilməsi məsələsi. Demək, bir çox vəzifələrdə Fikrət Sadıqovun qohumları işləyir, o cümlədən onun idarəsində, təşkilatında çoxları işləyir. Tofiq Hüseynovun bir dəstə qohumu işləyir. Bir dəstə də Zaman İskəndərovun qohumu işləyir və başqalarının qohumları işləyir. Başqa adamlara yer yoxdur! Bunların həm biznesdə böyük imkanları var. Həm də böyük vəzifədədirlər. Bu vəzifələrdən, bu imkanlardan istifadə edərək, eyni zamanda, bütün qohum-qardaşlarını vəzifələrə doldurublar. Bəs, başqa adamlar kənarda qalır axı. Niyə, nədən ötrü? Kənarda onlardan da dəyərli adamlar var. Bu, birincisi, ikincisi, nə üçün burada elə bir neçə adam, onların qohumları dövlət vəzifələrini tutmalıdır? Nə üçün?

Məsələn, Fikrət Sadıqovun qardaşını Təvəkkül Məmmədov vəzifədən çıxarıbdır. Deyirlər ki, indi ondan qisas alır. Əksinə, gərək Fikrət Sadıqov başa düşəydi ki, qardaşı orada 6 il işləyib, ömrü boyu işləməyəcək ki, ikincisi də, Fikrət Sadıqov orada işləyir, qardaşı icra hakimiyyətinə işləyir. Bu, düzgün deyil axı. Düzgün deyil!

Fikrət Sadıqova dedim ki, mənim də iki qardaşım var. Mən o vaxt birinci katib işləyəndə də onlar bir vəzifə almadılar, sadəcə, elmi işdə işlədilər. Sonra, mən burada olmayanda əleyhimə ki, işlər görürdülər, o vaxt onları çox əzdidilər, sıxdılar, işdən çıxardılar. Mən qayıdandan sonra onlar yenə öz elmi işlərinə qayıdılar. Biri akademikdir, Cəlil Əliyev. Akademiyadan nə qədər adam gəldi ki, onu Elmlər Akademiyasına prezident təyin edək. Mən dedim ki, olmaz. Onun özü də istəmədi. Bu barədə haqqı demək lazımdır. Özü də dedi ki, istəmirəm. Mən də dedim, lazım deyil. Sadəcə, laboratoriya müdürüdür, elmi işlə məşğul olur. Yaxşı, mən neçə illərdir Azərbaycanın başçısıyam, öz qardaşımı bir vəzifəyə qoya bilmərəmmi?.

O biri qardaşım iqtisadçıdır. Tibb İnstitutunda iqtisad kafedrasının müdiri idi. O vaxt çıxartdılar, atdılar çölə. Mən gələndən sonra İqtisad Universitetindən dəfələrlə ərizə yazdılar ki, onu bizə rektor qoyun. Özü də getmədi, mən də buna razı olmadım. Amma gərək Fikrət Sadıqovun bu qardaşı burada olsun, o qardaşı orada olsun? Nə bilim Hüseynovun qudası gərək icra hakimiyyətinin başçısının birinci müavini olsun? Niyə, nə üçün? Başqa adam yoxdur? Qubadlıdan o qədər dəyərli adam var ki! Bəlkə də Hüseynovun qardaşından da dəyərli adam var. Nəyə görə Hüseynovun qardaşı icra hakimiyyəti başçısının birinci müavini olsun? Nə üçün?

Yəni deyirəm ki, bilin, Sumqayıt o qədər də böyük yer deyil. Artıq burada ixtisar gedibdir və dövlət orqanlarında vəzifələr çox azdır. **Belə halda bir qrup adam bu vəzifələrə də öz qohum-əqrəbalarını, qardaşlarını, nə bilim, uşaqlarını yerləşdirəndə, təbiidir ki, bu, Sumqayıtda normal şərait yarada bilməz. Ona görə də Təvəkkül Məmmədovun səhvləri var və mən onu işdən azad edirəm.**

Amma Fikrət Sadıqovun səhvləri ondan az deyildir. Tofiq Hüseynov deputatdır, onun səhvləri ondan az deyildir. Zaman İskəndərovun da səhvləri ondan az deyildir. Həmin Abışov Sumqayıtın böyük bir hissəsini əlinə keçiribdir, onun da səhvləri az deyildir.

Mən təəssüf edirəm ki, bu vəziyyəti indiyə qədər bilməmişəm. Çox təəssüf edirəm. Çünki mən Sumqayıtı, demək olar ki, yaranandan tanıyıram, Sumqayıt gözəl bir şəhərdir. 1945-1952-illərdə boru-prokat zavodu tikiləndə burada ilk evlər inşa olunubdur.

SSRİ Nazirlər Sovetinin sədri, rəhmətlik Tixonov mənə bir neçə dəfə danışmışdı ki, o, 1960-cı illərdə SSRİ Dövlət Plan Komitəsi sədrinin müavini olubdur, özü metallurq idi, - bu zavod tikilən zaman gəlib bir neçə ay burada yaşayıb, işləyibdir. Deyirdi ki, burada milçəkdən, ağcaqanaddan, həşəratlardan canımızı qurtara bilmirdik. Burada belə bir vəziyyət var idi. Amma indi Sumqayıta baxın, nə qədər gözəl evlər tikilibdir, nə qədər yaxşı prospektlər yaranıbdir. Burada 300 minə qədər insan yaşayır və bu şəhər həmişə bizim fəxrimizdir. Biz vaxtilə buna "Gənclik şəhəri" deyirdik. İndi burada yaşlılar da var, gənclər də var. **Ancaq Sumqayıtın bir xüsusiyyəti də odur ki, buraya Azərbaycanın bir çox rayonlarından insanlar gəlib toplaşblar. Hesab edin ki, Sumqayıt kiçik bir Azərbaycan kimidir. Burada həm cənub zonasından çox adamlar var, həm Qubadlı-Zəngilan zonasından çox adamlar var, həm Qarabağ zonasından çox adamlar var, həm Naxçıvandan, - düzdür, o qədər çox deyil, adamlar var, yerlilər var. Demək olar ki, Sumqayıtda bütün respublika təmsil olunur. Bu, çox yaxşı haldır.**

Ancaq, eyni zamanda, burada ədalət olmalıdır. Burada hamıya diqqət olmalıdır. İnsanlar yalnız öz biliyinə, bacarığına, bizim dövlətçiliyimizə sədaqətinə görə dövlət vəzifələri tutmalıdırlar. Bax, yalnız buna görə. Ancaq burada belə olub ki, qohumluğuna görə vəzifə tutublar. Məni bağışlasınlar ki, belə ifadə işlədirəm, bu balinalar, bunun mənasını bilirsiniz, öz qohumlarını yerləşdiriblər. Sumqayıtda daha boş yer yoxdur.

Deyəsən, Təvəkkülün qohumu yoxdur, yoxsa var?

Təvəkkül Məmmədov: Cənab prezident, burada bacım uşaqları var. Amma vəzifədə deyillər. Energetika sahəsində "Barmek"də işləyirlər.

Heydər Əliyev: Yaxşı, əyləş.

Amma o birisilər? Bax, bunlar məni narahat edir. Mən sizə açıq deyirəm. Buna görə də mən buraya gəlmişəm. Sizinlə görüşüb açıq danışırım. Yəqin ki, çoxdandır belə söhbət eşitməmişdiniz. Heç kəsin şəxsiyyətindən asılı olmayaraq, tutduğu vəzifəsindən asılı olmayaraq, onun səhvlərini, günahlarını burada sizin yanınızda üzünə deyirəm.

Xıdır Alovlu bizim partiyanın Sumqayıt üzrə sədridir. Bəli, mən onu bizim Yeni Azərbaycan Partiyası yaranandan tanıyıram. Partiyaya sədaqətli adamdır. Ancaq onun böyük səhvləri var. Əgər sən gəlib Təvəkkül Məmmədovdan şikayət etməyin obyektiv səbəblərdən olsaydı, mən deyərdim, yaxşı. Amma subyektiv səbəblərdəndir.

Birincisi, sən icra hakimiyyəti başçısının müavini idin. Təvəkkül Məmmədov səni işdən çıxartdı. Düz elədi. Çünki sən gərək partiyanın işi ilə məşğul olaydın. Sən orada müavin olanda partiyanın işi ilə yaxşı məşğul olmamısan. O vaxt Sumqayıt kimi böyük şəhərdə Yeni Azərbaycan Partiyasının cəmi 6-7 min üzvü olubdur. İndi 12 mindir. Elədir?

Xıdır ALOVLU: Cənab prezident, 15 minə yaxındır.

Heydər ƏLİYEV: 15 minə yaxındır. İndi bunların əksəriyyəti sən müavinlikdən gedəndən, partiyanın işi ilə məşğul olandan sonra olubdur. Mən vaxtilə sənə bir neçə dəfə demişəm ki, partiyanın işi ilə lazimi səviyyədə məşğul olmursan. İndi sənə nə lazımdır ki, orada da, burada da vəzifə tutasan? Sən deputatsan. Oradan yaxşı maaş alırsan. Partiyanın sədrisən, oradan da maaş alırsan. Yaxşı, bundan əlavə istəyirsən ki, icra hakimiyyəti başçısının da müavini olasan, hər yeri tutasan?! Belə şey olar?! Düz edib səni çıxarıbdır, yaxşı eləyibdir. Mən bunu bəyənirəm. Amma sən

ürəyində Təvəkkül Məmmədova qarşı kin saxlamısan. Ümumiyyətlə, bil, sən də səhvlərin çoxdur, az deyildir. Mən bunu ona görə deyirəm ki, səni istəyirəm, sənə hörmət edirəm. Amma bil ki, səhvlərin çoxdur. Daha xırdalamaq istəmirəm. Özünü yığışdır, yığışdır. Burada bizim partiyanın sədrliyinə layiq ol və yaxşı işlə, ədavətlə məşğul olma. Amma sən bir dəfə Ramiz Mehdiyevin yanına gəlmişdin. Demişdin ki, məni icra hakimiyyətinin başçısı qoyun. Bu yarayarmı? Adam gəlsin desin ki, məni icra hakimiyyətinin başçısı qoyun - bu yaramaz!

Beləliklə, birdə deyirəm, mən Təvəkkül Məmmədovu vəzifədən azad etdim. Bu vəzifəyə Vaqif Əliyevi təyin etmişəm. Bir dön o tərəfə sənə baxsınlar. Vaqif Əliyev 9 ildir ki, bizim gənclər, idman və turizm nazirinin birinci müavini. Bizim partiya yaranandan Yeni Azərbaycan partiyasının fəal üzvlərindəndir. Hələ gənc vaxtından təşkilati işlərlə məşğul olubdur. Universiteti bitirəndən sonra orada xeyli müddət komsomol komitəsinin katibi olubdur. Fizika elmləri namizədidir, universitetdə müəllimlik edir. Milli Elmlər Akademiyasında elmi işlə məşğul olubdur.

1994-cü ildə mən onu gənclər, idman və turizm nazirinin birinci müavini təyin etmişəm və bu müddətdə də o, yaxşı işləyibdir, bu gün də yaxşı işləyir. **Bütün bunlara görə də mən Vaqif Əliyevi Sumqayıta İcra hakimiyyətinin başçısı təyin etmişəm.**

Mən bu adamı tanıyıram, bu adama inanıram. Onun burada nə qohumu var, nə qardaşı var, nə də dostu var. Yeni adamdır. Siz onu qəbul etməlisiniz, kömək etməlisiniz və onun uğurla işləməsi üçün şərait yaratmalısınız.

Mən təyin etdiyim adamı gələcəkdə də dəstəkləyəcəyəm. Biz lazımi köməyi edəcəyik. Amma buradakı bu klanlar bugünkü danışıqdan nəticə çıxarmasa, biz onların haqqında lazımi ölçü götürəcəyik. Heç kəs düşünməsin ki, bəli, biz yığışdıq Təvəkkülü çıxardıq. İndi bu gəldi, gəlin onun belinə oturaq. Birincisi, onun belinə oturmaq qətiyyəni mümkün deyildir. O, buna özü imkan verməz. İkincisi də, biz buna imkan verməyəcəyik.

Bir sözlə, gərək Sumqayıtda ictimai-mənəvi iqlim dəyişsin. Xüsusən, dövlət sektorunda və özəl sektorda. Bax, indiki bu iqlim Sumqayıta xeyr gətirməyəcəkdir. Hərə - Sadıqov da, Hüseynov da, Alovlu da, İsgəndərov da, nə bilim Abışov da o birisi də, bu birisi də özü üçün nəticə çıxarsın və bilsin ki, hər kəs Sumqayıtın inkişafına öz töhfəsini verməlidir. Sumqayıt daha da abadlaşdırmaq lazımdır. Təbiidir ki, bunların hamsını dövlətin vəsaiti ilə etmək mümkün deyildir. Amma özəl sektor bunu edə bilər. Fikrət Sadıqovun təşkilatı bunu edə bilər. Bunu etmək lazımdır. Bilin ki, mən bunlara nəzarət edəcəyəm.

Mən Fikrət Sadıqova 3 ay vaxt verirəm. O, iki sarayın ikisində qaydaya salınmalıdır. Mən özüm gəlib baxacağam. İcra hakimiyyətin yeni başçısına tapşırıram ki, Ərəblinski adına teatrın adamlarını yığın. Səməd Vurğun adına saray yüksək səviyyədə təmir olunsun və o teatr öz işinə başlasın. Başa düşdün?!

Fikrət Sadıqov: Cənab prezident, iki aya biri, digəri də bir aya yüz faiz hazır olacaqdır.

Heydər ƏLİYEV: Mən sənə deyirəm elə! Başa düşdün?!

Fikrət Sadıqov: Bəli.

Heydər ƏLİYEV: Otur. İndiyə qədər də bunu edə bilərdin, amma eləməmişən.

Bir də deyirəm, buradakı ictimai-mənəvi iqlim tamamilə dəyişməlidir. Biz buna dözə bilməyəcəyik. Heç kəs hesab etməsin ki, bəli, indi bəziləri burada böyük kapital sahibidir, böyük mülk sahibidir, onlara heç bir şey etmək olmaz. Yox.

Dövlət hər bir şey edə bilər və biz lazımi ölçülər götürə bilərik.

Mənim sizə deyə biləcəyim sözlər bundan ibarətdir. Əgər kiminsə sualı varsa desin.

Zaman İSGƏNDƏROV: Cənab prezident, mənim haqqımda deyilən sözə görə bir-iki kəlmə demək istəyirəm. Mən burada yox. Xızı rayonunda böyük sahibkaram, 300 hektar taxıl sahəm var, onu əkib-biçirəm. Mən iki il müddətində Sumqayıt şəhərinin abadlaşdırılmasına 145 milyon manat

pul qoymuşam. Bunu bütün camaat da bilir. Mən Sumqayıtda böyük xeyriyyəçiyəm. Nə qədər qaçqın-köçkün, əlil varsa, hamısına kömək edirəm. Məni Sumqayıtda xeyriyyəçi Zaman kimi tanıyırlar. Bunu yoxlatmaq Sizin üçün çətin deyildir. Bunu bu gün edə bilərsiniz.

Mənim bu sözümlü buradakıların hamısı eşidir. Hamının üzünə dik baxıram və deyirəm, mənim bir univermağım olub, onu da özəlləşdirmişəm. Ondan başqa heç bir yerdə nə mənim özəl yerim var, nə də başqa bir şey. Sumqayıtın abadlaşmasına bu gündə nəyim varsa, onu qoymağa hazıram ki, şəhər gözəlləşsin, çiçəklənsin. Bizim gözəl, hörmətli prezidentimizin bu sözündən sonra nə imkanım varsa edəcəyəm. Amma mənim haqqımda deyilənlərə nəinki mən, camaat da inana bilməz.

Heydər ƏLİYEV: Yaxşı, başa düşdüm. Dayan, birincisi, 140 milyon azdır. Sən onunla çox fəxr etmə. Sənə görə o, çox azdır. İkincisi xeyriyyəçiliyinə görə sağ ol. Üçüncüsü də mənim dediyim sözlərdən nəticə çıxart?!

Zaman İSGƏNDƏROV: Yəni bundan nəticə çıxartmamaq olar?!

Heydər ƏLİYEV: Onu düz deyirsən.

Zaman İSGƏNDƏROV: Cənab prezident, yənə deyirəm Xızı rayonunda 300 hektar sahədən nə taxıl yığıramsa onu da paylayıram. Xızıda, Yeni Yaşmada və Sumqayıtdakı sanatoriyada yerləşən qaçqınlara bu il 35 ton buğda vermişəm. Özüm yüzlərlə insana iş vermişəm. Hazırda 100-dən çox qaramalım, 1000-dən çox qoyunum var. Yəni bunların hamısı zəhmətim və Sizin üzərimizdə olan nəzarətiniz sayəsində olubdur. Siz deyəni bundan sonra iqlat edəcəyəm.

Heydər ƏLİYEV: Min baş qoyun - keçi, yüz baş da qaramal azdır. Sənin kimi adamın gərək 10 min baş mal-qarası olsun.

Zaman İSGƏNDƏROV: Cənab prezident, təzə başlamışam.

Heydər ƏLİYEV: Mənim etirazım yoxdur. Bunları inkişaf etdir. Amma hamısını özün yemə. Başa düşdün?!

Zaman İSGƏNDƏROV: Baş üstə.

Heydər ƏLİYEV: Daha kimin nə sözü var? Sözü olan yoxdur. Onda gəlin söhbətimizi qurtaraq. Mən sözümün sonunda bir də onu demək istəyirəm ki, Sumqayıt Azərbaycanın gözəl bir şəhəridir. Mən keçmişdə Azərbaycanın başçısı olarkən Sumqayıtın inkişaf etməsi, burada sənaye müəssisələrinin yaranması üçün, onların yüksək səviyyədə işləməsi üçün çox işlər görmüşəm.

Yadımdadır, biz burada evtikmə kombinatı tikdik və ondan sonra çox böyük evlər tikildi. O vaxt, evtikmə kombinatı tikiləndə neçə dəfə buraya gəlmişəm. Yəqin çoxlarının yadında olmalıdır. Yəqin Təvəkkülün də yadındadır.

Təvəkkül MƏMMƏDOV : Bəli.

Heydər ƏLİYEV: Əyləş, əyləş.

Burada çox iş görmüşəm. Mən bunu ona görə deyirəm ki, Sumqayıta bu qayğı lazımdır. Mən həmişə bu qayğını göstərmişəm. Bu gün də buraya gəlməyim, sizinlə açıq səmimi söhbət etməyim mənim, Azərbaycan dövlətinin Sumqayıta qayğısının təzahürüdür. Bunu bilin. Mən bu qayğını bundan sonra da göstərəcəyəm. Etiraf edirəm ki, bir müddət Sumqayıt mənim nəzərimdən qaçıbdır. Mən bunu özümə bağışlaya bilmirəm. Ancaq indi, bax bu işlərlə şəxsən məşğul olandan sonra sizə deyirəm ki, Sumqayıta diqqət yetirəcəyəm. Məsələn, boruprokat zavodu ilə məşğul oluruq. Bilirsiniz ki, indi bir firma onu götürüb, orada minə qədər adam işləyir. Elədirmi, yoxsa, yox?

Təvəkkül MƏMMƏDOV: Bəli, bu gün min nəfər işləyir və Böyük Britaniya firması 50 milyon dollar vəsait qoyacaqdır.

Heydər ƏLİYEV: Əyləş. Alüminium zavodunu canlandırmışıq. Orada artıq yeni məhsul buraxılır. Elədirmi?

Təvəkkül MƏMMƏDOV: Bəli, 45 min ton istehsal olunubdur.

Heydər ƏLİYEV: 45 min ton alüminium istehsal edilib və hansısa firmaya icarəyə verilibdir. Elədirmi?

Təvəkkül Məmmədov: Bəli, Hollandiya firmasına verilibdir. Təxminən 400 milyard manatlıq məhsul istehsal olunacaqdır.

Heydər ƏLİYEV: Biz çalışırıq ki, başqa sahələrə də xarici investisiya cəlb edək. Amma bilin, bu, çox çətindir. Çünki xarici investor o yerə gəlir ki, orada tez gəlir götürmək olar. Məsələn, görürsünüz, bizim neft sektoruna hamısı necə axdılar, gəldilər. Bütün dünyadan gəldilər. Çünki orada doğrudan da həm iş var, həm də onun nəticəsi var. Amma burada - mənim yadımdadır, biz burada iki trikotaj fabriki tikdik. İndi özəlləşdirilibdir, heç bir şey də yoxdur. Elədirmi, yoxsa yox?

Təvəkkül MƏMMƏDOV: Cənab prezident, indi tikiş fabrikləri çoxdur, özəl işləyirlər.

Heydər ƏLİYEV: Amma trikotaj fabriki var idi.

Təvəkkül MƏMMƏDOV: Trikotaj fabriki ümumiyyətlə işləmir. Amma özəl tikiş fabriklərində çox iş görülür, ancaq hələki, məhsulu sata bilmirlər.

Heydər ƏLİYEV: Görürsən, çünki yaqin məhsulun keyfiyyəti yaxşı deyil ki, sata bilmirlər.

Təvəkkül MƏMMƏDOV : Cənab prezident, ola bilər.

Heydər ƏLİYEV: Mən bunları bilirəm.

Ümumiyyətlə, yenə də deyirəm. Burada obyektiv səbəblərə görə çətinliklər var. Ancaq mən yenə də deyirəm, baş nazirə tapşırıbmışam, iqtisadi inkişaf nazirinə tapşırıbmışam, başqalarına tapşırıbmışam. Bundan sonra da nəzarət edəcəyəm ki, Sumqayıtı canlandıraraq burada olan müəssisələri bir az inkişaf etdirək və özəl sektor da yaxşı inkişaf etsin. Özəl sektor inkişaf etməlidir, iş görməlidir, vergiləri vaxtında verməlidir. Beləliklə, bizdə bazar iqtisadiyyatını yaratmalıdır.

Sumqayıtlılara bir daha ən xoş arzularımı bildirirəm. Sizinlə görüşməyimdən çox məmnunam.

Diqqətinizə görə sizə təşəkkür edirəm. Hamınıza cansağlığı arzu edirəm və Sumqayıtın inkişafı naminə uğurlar arzulayıram. Sağ olun, gələn görüşlərə qədər.

(Dövlətimizin başçısının nitqi böyük diqqətlə dinlənildi və dəfələrlə gurultulu, sürəkli alqışlarla qarşılandı)

Sumqayıtlılar Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyevi şəhər icra hakimiyyətinin binası qarşısında böyük mehribanlıqla, hərarətli alqışlarla salamladılar və yola saldılar.

Prezidentin katibliyinin rəisi Dilarə Seyidzadə, Prezidentin İcra Aparatının şöbə müdiri Yusif Hübətov müşavirədə iştirak edirdilər

Azər Tac

“Sumqayıt”.-2003.- 5 aprel